

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
AGENCIJA ZA BANKARSTVO FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

I N F O R M A C I J A
O BANKARSKOM SISTEMU
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
31. 12. 2007.

Sarajevo, mart 2008. godine

Agencija za bankarstvo Federacije BiH, kao regulatorna institucija koja obavlja superviziju (nadzor) banaka, sačinila je Informaciju o bankarskom sistemu Federacije BiH (stanje 31. decembra 2007. godine po konačnim nerevidiranim podacima) na osnovu izvještaja banaka, te ostalih informacija i podataka koje su banke dostavile. Obuhvaćeni su i rezultati i podaci do kojih se došlo kontrolama na licu mjesta (on-site) i analizama u Agenciji (off- site finansijske analize).

I	U V O D	1
II	TRANZICIJA BANKARSKOG SISTEMA	7
	1. AGENCIJA ZA BANKARSTVO	8
	2. BORBA PROTIV PRANJA NOVCA I FINANSIRANJA TERORIZMA	9
	3. BANKARSKA SUPERVIZIJA	10
III	POSLOVNE PERFORMANSE BANAKA U FEDERACIJI BIH	12
	1. STRUKTURA BANKARSKOG SEKTORA	
	1.1. Status, broj i poslovna mreža	12
	1.2. Struktura vlasništva	12
	1.3. Kadrovi	16
	2. FINANSIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA	
	2.1. Bilans stanja	18
	2.1.1. Obaveze	24
	2.1.2. Kapital – snaga i adekvatnost	27
	2.1.3. Aktiva i kvaliteta aktive	30
	2.2. Profitabilnost	37
	2.3. Likvidnost	42
	2.4. Devizni rizik	45
IV	ZAKLJUČAK	48
	P R I L O Ž I	

I UVOD

Na osnovu ostvarenih najvažnijih kvantitativnih i kvalitativnih pokazatelja poslovanja može se zaključiti da je u 2007. godini bankarski sektor u Federaciji Bosne i Hercegovine uspješno poslovao, da je nastavljen kontinuiran rast i razvoj praćen jačanjem njegove stabilnosti i sigurnosti. Da ovaj sektor zadrži pozitivne trendove i u 2007. godini ostane najuređeniji i najznačajniji dio ukupnog finansijskog sistema u zemlji, doprinijeli su: uspostavljeni regulatorni okvir kojim se uređuje poslovanje banaka, stručan i efikasan nadzor nad poslovanjem banaka i kontrola zakonitosti rada, primjene propisa i održavanja propisanih standarda, te poboljšanje kvaliteta upravljanja i rukovođenja u većini banaka.

Poslovanje banaka, zasnovano na međunarodnim standardima i principima, i u protekloj godini bilo je u funkciji razvoja, jačanja i napretka ukupnog sistema, njegove efikasnosti, stabilnosti, solventnosti, uspješnosti, profitabilnosti i likvidnosti, a prilikom novih stranih investicija došlo je do jačanja kapitalne osnove, povećanja depozita (posebno štednih) i kreditnih izvora što je omogućilo nove plasmane. Banke su poduzele i značajne aktivnosti na primjeni novih savremenih tehnologija i podizanju kvalitete i raznovrsnosti proizvoda i usluga, čime je pojačana konkurencija i borba za što bolje tržišno pozicioniranje.

Tokom 2007. godine najizrazitije promjene mogu se sažeti na dalji rast i razvoj sistema, jačanje kapitalne osnove, priliv novih stranih investicija kroz kreditna i depozitna sredstva i dokapitalizacije, što je rezultiralo izmjenom vlasničke strukture i učešća državnog, stranog i privatnog domaćeg (rezidenata) kapitala u ukupnom dioničkom kapitalu.

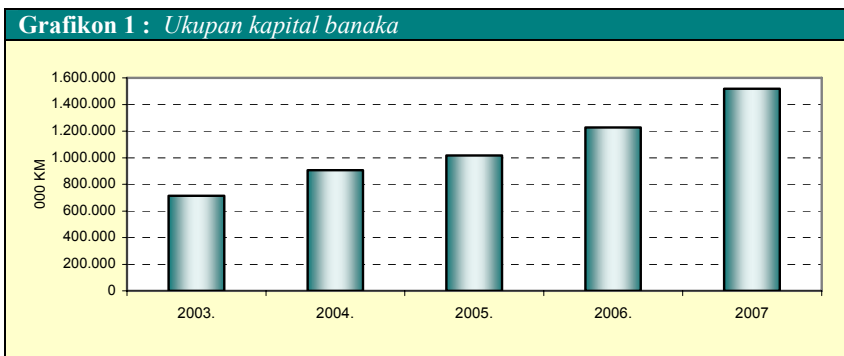
U funkciji što jačeg tržišnog pozicioniranja, u 2007. godini su se odvijali i integracijski procesi koji su rezultirali, odnosno rezultirati će okrupnjavanjem najvećih banaka, smanjenjem broja banaka, te zaoštavanjem konkurencije. Sa 31.07.2007. godine okončan je postupak pripajanja banaka koje su članice Grupe Intesa Sanpaolo (LT Gospodarske banke d.d. Sarajevo UPI Banci d.d. Sarajevo), a drugi integracijski proces, pripajanje članica UniCredit grupe (HVB Central Profit Banke UniCredit Zagrebačkoj banci Mostar) koji je bio predviđen za kraj 2007. pomjeren je za 01.03.2008. godine.

Uključivanjem u međunarodno finansijsko poslovanje i tržišta, banke će u budućnosti, nesumnjivo, biti više izložene tržišnim rizicima: kamatnom, deviznom i cjenovnom, što će zahtijevati dalje jačanje kapitalne osnove banaka.

• **Rast i razvoj:** Na kraju 2002. godine u FBiH licencu za rad imalo je 29 banaka, a na kraju 2007. u sistemu su poslovale 22 banke. U posljednjih pet godina u bankarskom sistemu odvijale su se vrlo intenzivne promjene i procesi čiji je efekat smanjenje broja banaka za sedam: statusne promjene spajanja/pripajanja, oduzimanja dozvola za rad, te licenciranje dvije nove banke (jedne kao rezultat spajanja dvije banke u 2003. godini, te osnivanje nove banke u 2006. godini). U sljedećoj tabeli daje se pregled promjena u broju i vlasničkoj strukturi banaka u posljednjih pet godina.

Tabela 1 : Pregled promjena u broju i vlasničkoj strukturi banaka			
	Državne banke	Privatne banke	U K U P N O
31. 12. 2002.	6	23	29
Promjene u 2003. godini :			
- izmjena vlasničke str.	+1	-1	
- nove dozvole		+1	+1
- spajanje/pripajanje		-3	-3
31.12. 2003.	7	20	27
Promjene u 2004. godini :			
- oduzete dozvole	-1		-1
- spajanje/pripajanje		-2	-2
31.12.2004.	6	18	24
U 2005. godini nije bilo promjena			
31.12. 2005.	6	18	24
Promjene u 2006. godini :			
- oduzete dozvole	-1		-1
- nove dozvole		+1	+1
- spajanje/pripajanje		-1	-1
31.12.2006.	5	18	23
Promjene u 2007. godini :			
- spajanje/pripajanje		-1	-1
- izmjena vlasničke str.	-2	+2	
31.12.2007.	3	19	22

Kao i prethodnih godina, svi značajni pokazatelji poslovanja bankarskog sektora zabilježili su rast i u 2007. godini. Aktiva banaka ostvarila je rast od 24% ili 2,7 milijardi KM i dostigla iznos od 14,2 milijarde KM. Ukupan kapital banaka 31. 12. 2007. godine iznosio je 1,5 milijardi KM (dionički 1,05 milijardi KM) i u odnosu na prethodnu godinu veći je za 24% ili 291 milion KM. Navedeni rast je najvećim dijelom iz osnova priliva novog, svježeg kapitala – dokapitalizacije kod osam banaka u iznosu od 182,4 miliona KM, što je u usporedbi s 2006. godinom više za 33% ili 45 miliona KM.

U 2007. godini banke su nastavile i sa širenjem mreže svojih organizacionih dijelova. Banke iz Federacije otvorile su 77 novih organizacionih dijelova (56 u Federaciji BiH, 18 u Republici Srpskoj i tri u Brčko Distriktu) što u odnosu na 31.12.2006. godine, kada su banke imale 492 organizaciona dijela, predstavlja porast od 15,6%.

U 22 banke u Federaciji BiH na kraju 2007. godine bilo je ukupno zaposlenih 7.361, što je za 11% ili 755 radnika više nego na kraju 2006. godine.

• **Vlasnička struktura:** Na kraju 2007. godine vlasnička struktura banaka u Federaciji BiH je bila sljedeća: tri banke u pretežno državnom vlasništvu, a od 19 banaka u pretežno privatnom vlasništvu sedam banaka je u većinskom vlasništvu domaćih pravnih i fizičkih lica (rezidenata) dok je 12 banaka u većinskom stranom vlasništvu.

Prema kriteriju porijekla zemlje vlasnika-dioničara, odnosno kriteriju direktno ili indirektno većinsko vlasništvo preko članica iz grupe, na kraju 2007. godine najveće je učešće bankarskih grupa i banaka iz Austrije (48,7%), a slijede talijanske banke s učešćem od 21,9%, dok ostale zemlje imaju učešća manja od 10%.

U 2007. godini došlo je do promjena u vlasničkoj strukturi državnih banaka, odnosno dvije banke su, nakon izvršene dokapitalizacije, prešle u grupu banaka s većinskim privatnim kapitalom. To je dovelo do smanjenja aktive državnih banaka za 20% ili 94 miliona KM, tako da je njihovo učešće (tri banke) u ukupnoj aktivni bankarskog sistema svedeno na svega 3%.

Također, došlo je i do promjena učešća državnog, stranog i privatnog domaćeg (rezidenata) kapitala u ukupnom dioničkom kapitalu. Udio državnog kapitala se smanjio sa 15,2% na 12,8%. Strani kapital nominalno je povećan za 105,2 miliona KM, a najviše iz osnova izvršene dokapitalizacije u iznosu od 121 milion KM kod 10 banaka (pet u većinskom stranom vlasništvu i pet u većinskom vlasništvu rezidenata), ali je njegovo učešće u odnosu na 2006. godinu smanjeno sa 75,5% na 74,2%. Zbog najvećeg rasta od 63% ili 53 miliona KM, privatni kapital rezidenata je povećao učešće sa 9,3% na 13%.

Svi ključni finansijski pokazatelji poslovanja analizirani prema kriteriju vlasništva u bankama, pokazuju da privatne banke posluju rentabilnije, produktivnije i efikasnije, što im osigurava konkurentnu prednost u odnosu na državne banke.

• **Konkurencija i koncentracije:** Što se tiče prilika na bankarskom tržištu Federacije BiH, gdje u borbi za klijente i veći tržišni udio, banke ulaze u akvizicije i integracijske procese kroz pripajanja, po završetku tih procesa u sistemu će, prema ocjeni finansijskih stručnjaka, ostati od 15 do 20 jakih banaka. Naime, pet do šest velikih banaka u stranom vlasništvu kontrolirati će 90% tržišta, kojim već sada suvereno vladaju, dok će se manje banke držati regija.

Najveći broj banaka (15) je s aktivom manjom od 500 miliona KM (njihovo tržišno učešće je 15,5%), od toga sedam banaka ima aktivu manju od 100 miliona KM i za očekivati je da će se status većine ovih malih banaka mijenjati kroz integracijske procese s drugim bankama ili prodaju strateškim investitorima.

Koliko je bankarski sistem koncentrisan, odnosno da li su prisutne koncentracije, pokazuje Herfindahlov indeks¹. Na kraju 2006. godine ovaj indeks kao mjera tržišne koncentracije bilansne aktive u bankarskom sistemu Federacije BiH imao je vrijednost od 1.428 jedinica (31. 12. 2007. godine 1.420), što je, u poređenju s drugim zemljama (EU i zemlje okruženja²) i općeprihvaćenim standardima, na prihvatljivom nivou, odnosno koncentracija je umjerena³.

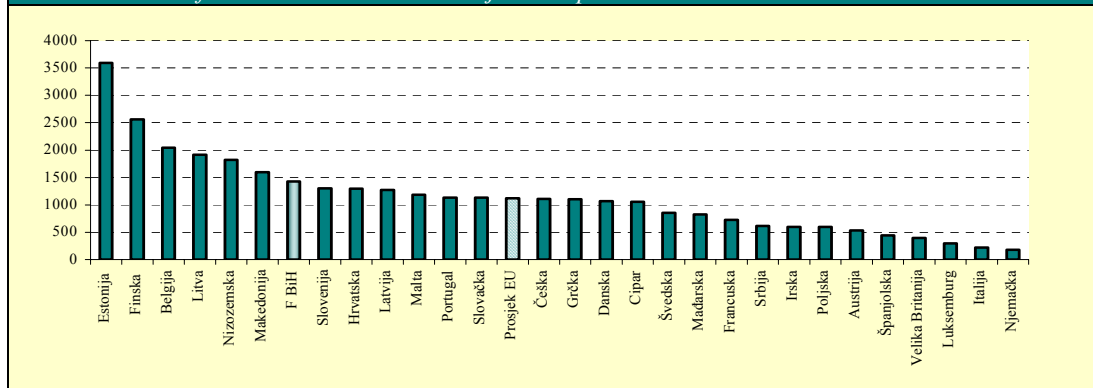
¹ Naziva se još i Hirschmann-Herfindahlov indeks ili HHI i izračunava se po formuli $HI = \sum_{j=1}^n (S_j)^2$,

a predstavlja zbir kvadrata procentnih udjela konkretne veličine (npr. aktive, depozita, kredita...) svih tržišnih učesnika u sistemu. Treba napomenuti da indeks ne raste linearno, te da vrijednost od npr. 3000 ne znači da je koncentracija u sistemu 30%. U hipotetičnom slučaju postojanja samo jedne banke u sistemu, HHI bi bio maksimalnih 10000.

² Izvor podataka ECB: EU Banking Structures, October 2007., a za Hrvatsku, Makedoniju i Srbiju godišnji izvještaji ovih zemalja o stanju bankarskog, odnosno finansijskog sistema.

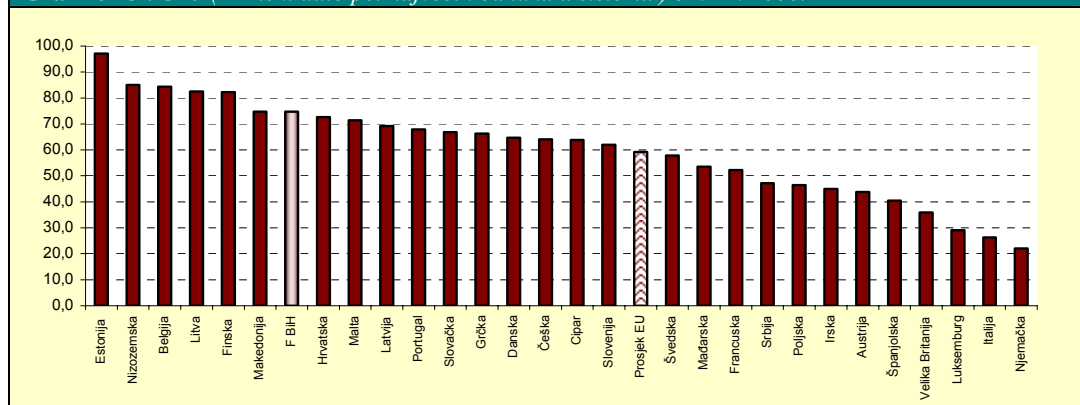
³ Ako je vrijednost HHI manja od 1000, smatra se da na tržištu nije prisutna koncentracija, za vrijednost indeksa između 1000 i 1800 jedinica na tržištu je prisutna umjerena koncentracija, a ako je vrijednost HHI iznad 1800, to je pokazatelj postojanja visoke koncentracije.

Grafikon 2 : Herfindahlov indeks koncentracije za ukupnu aktivu banaka 31. 12. 2006.

Drugi pokazatelj koncentracije u bankarskom sistemu je omjer tržišne koncentracije, odnosno koncentracijska stopa⁴ (dalje CR), a koja pokazuje ukupno tržišno učešće najvećih institucija u sistemu. CR5 je pokazatelj učešća aktive pet najvećih banaka i na kraju 2007. godine u bankarskom sistemu u Federaciji BiH iznosio je 74,4% (31.12.2006. godine 74,7%), ali ipak je evidentna dominacija četiri najveće banke u sistemu koje „drže“ 67,7% tržišta (na kraju 2006. godine 69%). U poređenju s drugim zemljama u EU⁵ i zemljama iz okruženja, pet najvećih banaka u bankarskom sistemu u Federaciji BiH imaju još uvijek visoko učešće, koje se, nakon dužeg perioda rasta, u 2007. godini smanjilo za neznatna 0,3 procentna poena.

Grafikon 3 : CR5 (Tržišni udio pet najvećih banaka u sistemu) 31. 12. 2006.

U pripremama za što bolje tržišno pozicioniranje, banke kroz javni upis dionica provode dokapitalizaciju, što je uspješno okončano kod banaka koje su imale ovakav način dokapitalizacije, a to je ujedno potvrda povjerenja u bankarski sistem, njegovu sigurnost i stabilnost. S druge strane, širenjem i razvojem poslovanja rastu i rizici u bakama, koje mora adekvatno pratiti povećanje kapitala.

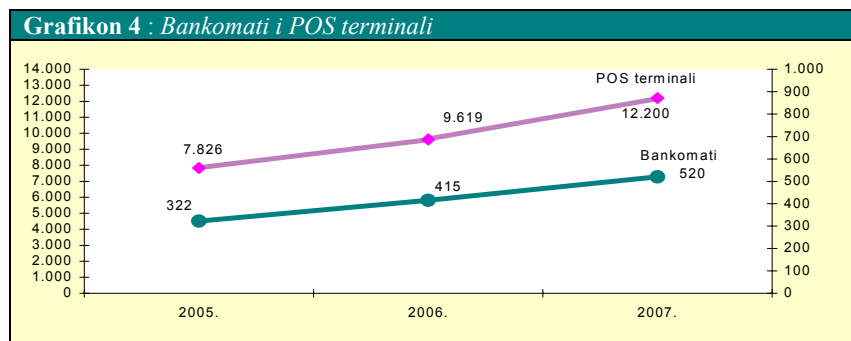
U tržišnoj „utakmici“, banke koriste različite instrumente, od politike kamatnih stopa, unapređenja organizacije, kadrovskog jačanja, do širenja poslovne mreže, finansijske podrške "majke" ili članice iz grupacije.

⁴ Engl.: concentration ratio (CR), označava se prema broju institucija koje se uključuju u izračun.

⁵ Isto kao pod 2).

Kartično poslovanje u većini banaka u Federaciji BiH je značajna poslovna aktivnost, a reflektira se kroz sve masovnije korištenje kreditnih i debitnih kartica i povećanje obima bezgotovinskog plaćanja.

U toku 2007. godine instalirano je 105 novih bankomata, a na isteku godine njihov broj iznosio je 520. Broj POS terminala također je povećan i to za 2.581, tako da je na ukupno 12.200 prodajnih mjesta na kraju 2007. godine bilo moguće plaćati robu karticama.

Nakon što je u 2006. godini došlo do jačeg ulaska banaka na tržište mikrokreditiranja (kroz kreditnu podršku mikrokreditnim organizacijama) u 2007. godini mikrokreditni sektor postaje sve značajniji segment ukupnog finansijskog sistema.

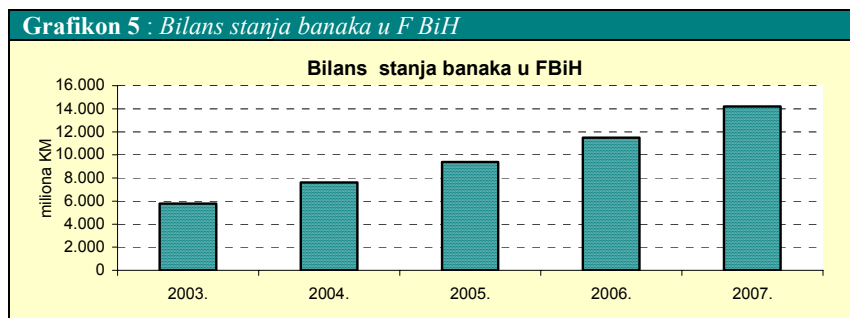
Brojne aktivnosti FBA u 2007. godini bile su izražene i u domenu mikrokreditnog sektora. Naime, Zakonom o mikrokreditnim organizacijama nadzor nad ovim institucijama je stavljen u nadležnost FBA, kao njena potpuno nova odgovornost. Na osnovu ovog Zakona, FBA je u 2007. godini završila sa izradom sveobuhvatne podzakonske regulative koja je donesena u propisanom roku. U 2007. godini 17 mikrokreditnih organizacija (dalje MKO) je dobilo dozvole FBA za rad, nakon čega su morale u roku od 30 dana podnijeti zahtjev za upis u registar kod Federalnog ministarstva pravde. Do kraja 2007. godine nije izvršena registracija nijedne MKO u navedenom registru.

Treba istaknuti da je u 2007. godini došlo do jedne značajne novine u bankarskom i mikrokreditnom sektoru. Naime, u cilju zaštite klijenata banaka i MKO, od 1.7.2007. godine sve banke i MKO obavezne su da prikazuju efektivnu kamatnu stopu sa svim elementima koji utječu na cijenu novca, tj. imaju obavezu da klijente, prije primanja zahtjeva za odobrenje kredita, odnosno polaganja depozita, upoznaju sa svim troškovima iz tog ugovora, a ne samo s visinom nominalne kamatne stope. To je propisano Odlukom o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite.

Efektivna kamatna stopa, pored nominalne kamatne stope na kredite i depozite, mora uključivati sve naknade i provizije koje banka zaračunava prilikom odobravanja kredita, odnosno polaganja depozita, kao što su naknade za obradu kreditnog zahtjeva, naknade za odobravanje kredita, naknade za vođenje kredita, servisiranje kreditne partije, te slanje izvoda i sl. Banke su dužne efektivnu kamatnu stopu iskazati jasno i uočljivo u prostorijama banke, u reklamnim oglašavanjima, kao i u sredstvima javnog informiranja. Naime, banke će pri zasnivanju kreditnog, odnosno depozitnog odnosa, biti dužne klijentu uručiti otplatni plan s jasno iskazanom efektivnom kamatnom stopom. Nova odgovornost komercijalnih banaka i MKO, nesumnjivo, pomoći će većoj transparentnosti na finansijskom tržištu.

Bilans stanja

Prema konačnim nerevidiranim podacima, ukupna bilansna suma banaka u Federaciji BiH iznosila je 31. 12. 2007. godine 14,2 milijarde KM, što je za 24% ili 2,7 milijardi KM više u odnosu na kraj 2006. godine. Tokom posljednjih pet godina, odnosno u periodu od početka 2003. do kraja 2007. godine, bilansna suma sistema povećana je 2,5 puta.

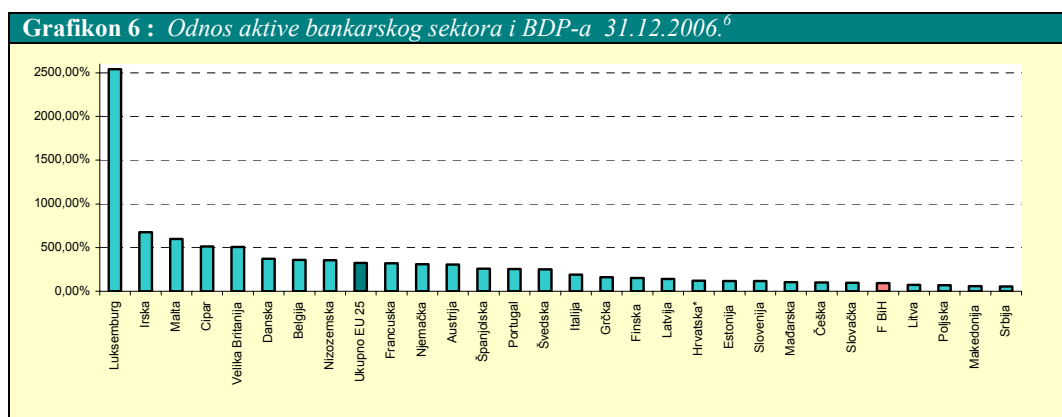

Rast bilansne sume u izvorima je najviše ostvaren povećanjem depozita za 1,8 milijardi KM ili 22%, zatim uzetih kredita od 435 miliona KM, što je povećanje od 31% u odnosu na 2006. godinu i rastom kapitala za 291 milion KM ili za 24%.

Ukupni depoziti, kao najvažniji izvor finansijskog potencijala banaka dostigli su iznos od 10,2 milijarde KM, a ukupni kapital banaka 1,5 milijardi KM.

U aktivi banaka s učešćem od 62,5% najznačajnija stavka su kreditni plasmani koji su u 2007. godini zabilježili značajno povećanje od 2,1 milijardu ili 30%, te dostigli iznos od 8,9 milijardi KM. Banke su u 2007. godini najviše kredita plasirale privatnim preduzećima i stanovništvu, koji su ujedno dva dominantna sektora s ukupnim učešćem od 95,3%.

Jedan od pokazatelja snage i stepena razvijenosti bankarskog sistema u nekoj zemlji jeste odnos aktive i bruto društvenog proizvoda (BDP). U razvijenim zemljama bankarska aktiva je dva i više puta veća od BDP-a, dok je za zemlje u tranziciji ovaj pokazatelj manji od 100%. Prema ovom kriteriju, bankarski sektor u Federaciji BiH ima solidan rezultat i prema podacima za 2006. godinu aktiva je dostigla 95% BDP-a za F BiH (za 2007. godinu iznosi 108%).

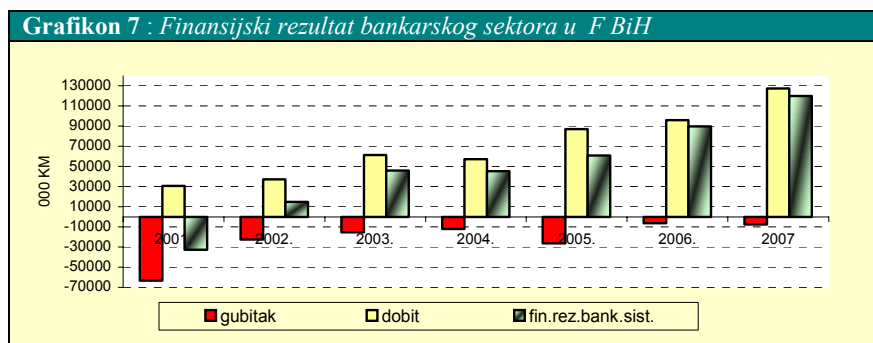

⁶ Izvor podataka ECB: EU Banking Structures, October 2007., a za Hrvatsku, Makedoniju i Srbiju godišnji izvještaji ovih zemalja o stanju bankarskog, odnosno finansijskog sistema.

Bilans uspjeha

Nakon 2001. godine kada je na nivou sistema ostvaren gubitak u iznosu od 33 miliona KM, započeo je pozitivan trend uspješnog poslovanja. Prema konačnim nerevidiranim podacima za 2007. godinu, banke u Federaciji BiH ostvarile su pozitivan finansijski rezultat-dobit u iznosu od 115,2 miliona KM, što je za značajnih 30,5% ili 27 miliona KM više nego u 2006. godini. Kontinuirani trend poboljšanja uspješnosti ukupnog sistema, mjereno nivoom ostvarene dobiti, rezultat je sveukupnog trenda poboljšanja i stabilizacije bankarskog sektora.

Positivan finansijski rezultat ostvaren je kod 18 banaka u ukupnom iznosu od 123,4 miliona KM, što je za 29,5% ili 28 miliona KM više nego u 2006. godini (isti broj banaka), dok su četiri banke iskazale gubitak u iznosu od 8,3 miliona KM, što je za 17,5% više nego prethodne godine.

Ukupan prihod u 2007. godini iznosio je 807 miliona KM i za 18% je veći nego u 2006 godini. Struktura ukupnog prihoda banaka i kvalitativno je poboljšana kroz nominalno i procentualno brži rast i veće učešće kamatnih prihoda u odnosu na 2006.godinu, što je i imalo najveći utjecaj na rast ukupne dobiti. Na kraju 2007. godine učešće neto kamatnih prihoda iznosilo je 63,2% a operativnih 36,8%. To je ujedno i pozitivan pokazatelj poboljšanja kvaliteta i stabilnosti zarada, kao dio sveukupnih pozitivnih kretanja i trendova u bankarskom sistemu Federacije BiH.

II TRANZICIJA BANKARSKOG SISTEMA

Provedene reforme bankarskog sistema u Federaciji BiH dovele su do pozitivnih efekata i uspješne transformacije u stabilan i siguran bankarski sistem čije je poslovanje zasnovano na međunarodnim standardima i principima.

Bankarima su značajnu podršku tokom reformi pružile domaće i međunarodne institucije, a posebno Svjetska banka, USAID i Međunarodni monetarni fond. Reforma bankarskog sektora danas se smatra za najuspješniju reformu u BiH, a posebno je značajna zbog činjenice da za to nisu izdvojena nikakva budžetska ili sredstva javnih fondova.

Prema ocjeni međunarodnih stručnjaka, od svih zemalja u tranziciji, BiH danas ima jedan od najzdravijih bankarskih sistema, a USAID je čak superviziju banaka u BiH ocijenio kao jedan od svojih najuspješnijih projekata u svijetu.

I u 2007. godini svjedoci smo značajnih pomaka u razvoju finansijskog tržišta u Federaciji BiH, a posljednji statistički podaci pokazuju povećanje stranih investicija u našoj zemlji. Ako

pregledamo primjere zemalja iz regije koje su dalje od nas odmakle u tranzicijskom procesu, može se pretpostaviti da će se i u Federaciji BiH u skoroj budućnosti finansijsko tržište rapidno razvijati, a razvoj je moguć samo u pozitivnom okruženju.

Početakom 2007. godine, nakon što su stvorene zakonske pretpostavke, Bosna i Hercegovina je dobila Međunarodni broj bankarskog računa – IBAN (International Bank Account Number). IBAN predstavlja proširenu verziju osnovnog ili transakcijskog računa koji se koristi da se na jedinstven način identifikuje klijent u finansijskoj instituciji. Prednosti korištenja IBAN-a ogledaju se u olakšavanju međunarodnih plaćanja, elektronskoj obradi podataka, a banka dodjeljuje IBAN svakom svom učesniku u međunarodnom i domaćem platnom prometu.

S obzirom da dominantno mjesto u finansijskom sektoru Federacije BiH ima bankarski sistem, stanje u njemu je, nesumnjivo, od posebnog značaja za ukupni ekonomski razvoj. Može se konstatovati da je ovaj sektor saniran i konsolidacija bankarstva na samom kraju tog procesa:

- eliminisan je najveći dio problema naslijeđenih iz prethodnog sistema i onih izazvanih ratnim zbivanjima;
- proces privatizacije preostale tri državne banke očekuje se da će se završiti u 2008. godini;
- pojačana je kapitalna osnova bankarstva, poboljšana efikasnost i racionalnost poslovanja koja se približava svjetskim standardima;
- prihvaćeni su i primjenjuju se međunarodni principi supervizije, poboljšano je upravljanje rizicima itd.

Odlučnim i energičnim stavom i aktivnostima Upravnog odbora FBA i stručnim i efikasnim djelovanjem zaposlenika FBA u 2007. godini učinjeni su konkretni pomaci na okončanju privremenih uprava: u Investicijskoj banci Federacije BiH i Poštanskoj banci d.d. Sarajevo otklonjene su neusklađenosti sa zakonom i u njima su u 2007. godini uspješno okončane privremene uprave.

1. AGENCIJA ZA BANKARSTVO

Agencija za bankarstvo FBiH dala je puni doprinos reformi bankarskog sektora iako je, nerijetko, bilo prisutno nerazumijevanje za mjere koje je poduzimala. Kao neovisna i samostalna institucija za nadzor i licenciranje banaka, osnovana je u drugoj polovini 1996. godine i njen rad od početka je usmjeren na stvaranje jakog i stabilnog bankarskog sistema, tržišno orijentiranog i oslonjenog na međunarodne standarde poslovanja i supervizije (nadzora) banaka. Zakonom o Agenciji utvrđeni su njeni osnovni zadaci koji se, u najkraćem, odnose na izdavanje dozvola za osnivanje i rad banaka, donošenje regulatornih podzakonskih akata, nadziranje rada banaka i poduzimanje mjera u skladu sa Zakonom, što uključuje i uvođenje postupaka privremene uprave i likvidacije banaka, odnosno iniciranje postupaka stečaja nad bankama.

U proteklih 11 godina FBA je, prema ocjenama i domaćih i stranih dužnosnika, dostigla visok nivo profesionalnosti, sa zaposlenicima koji posjeduju stručnost i znanja iz oblasti supervizije, stečena kroz brojne edukacije u zemlji i inostranstvu.

S osnovnim ciljem da zaštiti novac i interese deponenata, FBA je u periodu od svog osnivanja do kraja 2007. godine uvela mjere (privremene uprave, likvidacije ili stečaja) u 25 banaka, a u jednu banku privremena uprava je uvedena po nalogu Visokog predstavnika za BiH. Privremena uprava uvedena je u 23 banke.

Od 26 banaka u kojima su poduzete mjere postupak je okončan u 12 banaka, a na dan 31.12.2007. godine pod mjerama se nalazi 14 banaka.

Od 26 banaka u kojima su uvedene mjere:

- u sedam banaka je pokrenut stečajni postupak kod nadležnih sudova,
- u deset banaka je pokrenut likvidacioni postupak. Likvidacioni postupak je okončan u pet banaka (u četiri banke su isplaćene sve obaveze prema povjericima i dioničarima, a jedna banka je prodana),
- četiri banke su pripojene drugim bankama,
- dvije banke su sanirane i nastavile sa radom. Jedna banka je dokapitalizirana i privatizirana (Poštanska banka d.d. Sarajevo), a u drugoj (Investicijska banka Federacije BiH) je riješen status banke, izabrani su organi upravljanja i banka je nastavila sa radom,
- u tri banke je postupak privremene uprave u toku. Okončanje privremene uprave početkom 2008. godine očekuje se u jednoj banci (Privredna banka Sarajevo d.d. Sarajevo) u kojoj je izvršena dokapitalizacija, a u toku su aktivnosti na izboru organa uprave.

2. BORBA PROTIV PRANJA NOVCA I FINANSIRANJA TERORIZMA

Ocjena bankarskog sistema u segmentu sprječavanja pranja novca i finansiranja terorizma utemeljena je na stanju banaka utvrđenom u obimnim i ciljanim kontrolama, te na osnovu izvještaja koje su banke dostavile Agenciji. Kvaliteta upravljanja rizicima, koji se u poslovanju banaka mogu pojaviti kao posljedica pranja novca i finansiranja terorizma (rizik reputacije, operativni rizik, pravni rizik, rizici koncentracija u aktivni i depozitima), u bankarskom sektoru Federacije Bosne i Hercegovine u ovoj godini nije nastavila trend rasta, nego se zadržala na nivou dostignutom u prethodnoj godini. Osnovni razlog za ovakvu ocjenu je loše upravljanje rizicima od pranja novca koji mogu proizaći iz razvoja i eksploatacije određenih bankarskih proizvoda u dijelu kredita (investicijski krediti stanovništvu) kod kojih značajan broj banaka nije na zadovoljavajući način izvršio identifikaciju izvora sredstava koja klijentima služe za plaćanje anuiteta po tim kreditima, što predstavlja mogućnost da u legalan platni promet uđe i novac iz nelegalnih izvora. Presudan uticaj na supervizorsku ocjenu imala je kvantiteta rizika, koji se zadržao u granicama umjerenog i na nivou iz prethodne godine.

Implementacija politika, uopće, izgleda ovako:

- *Politika o prihvatljivosti klijenta:* Definirani su kriteriji prihvatljivosti klijenta na osnovu kojih su banke ustrojile posebne registre profila klijenta. Izvjestan problem u funkcioniranju ovih registara predstavlja ažuriranje podataka za klijente koje banke razvrstavaju u najrizičnije grupe.
- *Politika o identifikaciji klijenta:* Banke su usvojile identifikaciju klijenta kao osnovni element standarda «upoznaj svog klijenta». Politiku o identifikaciji klijenta banke primjenjuju kod uspostave poslovnih odnosa sa klijentima. Međutim, još uvijek je prisutan problem ažuriranja dokumentacije kojom se dokumentira uspostava tih odnosa kod već uspostavljenih poslovnih odnosa.
- *Politika o stalnom monitoringu (praćenju) računa i transakcija:* Ova politika se primjenjuje i sve je manje formalnog praćenja računa i transakcija klijenta. U cilju postizanja suštinskog praćenja računa i transakcija klijenata banke su pristupile, na osnovu primjene principa «upoznaj svog klijenta», izradi lista klijenata čije su transakcije od 30.000,00 KM ili više izuzete od obaveze izvještavanja, što bi na kraju trebalo da rezultira izvještavanjem o

sumnjivim transakcijama klijenata. Međutim, limiti transakcija po određenim vrstama računa i transakcija nisu definirani na optimalan način, tako da, u slučajevima postajanja sumnje na pranje novca i finansiranje terorizma, definirani limiti, uglavnom, ne služe preventivnom, nego samo naknadnom praćenju računa i transakcija.

- *Politika o upravljanju rizikom od pranja novca i finansiranja terorizma:* Elementi navedene politike su definirani u programima banaka. Definirane su linije izvještavanja, kako eksterne, tako i interne. Obuka osoblja, kao bitan segment politike o upravljanju rizikom od pranja novca i finansiranja terorizma je postala stalan proces u bankarskom sistemu, kako je to propisano Odlukom. Obuku su organizirale kako domaće tako i međunarodne institucije. Udruženje banaka BiH u saradnji sa FBA, Finansijsko obavještajnim odjelom i konsultantskom kućom Revicon d.o.o. Sarajevo, u dva termina, te u saradnji s ATTF (Agencija za transfer finansijskih tehnologija) Luksemburg, organiziralo je obuku za predstavnike banaka. Treba napomenuti i obuku koju je organizirala Vlada USA na temu: „Borba protiv finansijskog kriminala, s posebnim fokusom na sprječavanje pranja novca i finansiranja terorizma, koja je organizirana u Sarajevu i Vašingtonu.

Prema tome, kvaliteta upravljanja rizicima koji mogu proizaći iz pranja novca i finansiranja terorizma je na zadovoljavajućem nivou, dok je kvantiteta ovih rizika umjerena.

3. BANKARSKA SUPERVIZIJA

Polazeći od potrebe cjelokupne makroekonomske i finansijske stabilnosti, Bazelski komitet za superviziju je 1997. godine usvojio dvadeset pet osnovnih principa koji se moraju poštivati da bi supervizorski sistem u bankarstvu bio efikasan.

Principi su minimalni zahtjevi koje treba ispuniti i u mnogim slučajevima neophodno ih je dopuniti drugim mjerama kako bi se zadovoljili specifični uslovi ili regulirali rizici u finansijskim sistemima pojedinih zemalja. Principi se odnose na preduslove za efikasnu superviziju banaka, izdavanje dozvola, opreznosne propise i zahtjeve, metode za stalnu superviziju banaka, neophodne informacije, ovlaštenja supervizora i prekogranično bankarstvo.

Zakonski i podzakonski okvir za poslovanje banaka u Federaciji BiH su konzistentni međunarodnim standardima. Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o bankama iz augusta 2002. godine je normirano (član 69.) da “Propisi koje donosi Agencija... zasnivaju se na osnovnim principima za superviziju banaka koje objavljuje Bazelski komitet za superviziju banaka”. FBA se u cjelini pridržavala ove norme pri pripremi i usvajanju podzakonske regulative koja se primjenjuje od početka 2003. godine, a u regulativu su ugrađene i neke od normi Evropskih bankarskih direktiva.

Bankarska supervizija-on site i off site kontrola banaka radila je po planu i programu rada za 2007. godinu. Svim kontroliranim bankama, nakon sačinjenih zapisnika, izdati su nalozi za izvršenje i otklanjanje uočenih nedostataka. Kontrolom je utvrđeno da su sve banke naloge FBA uredno i uglavnom na vrijeme izvršavale. Konkretan, stručan i profesionalan pristup od strane supervizije pri kontroli banaka ima za cilj dalje unapređenje kvaliteta poslovanja banaka, njihove profitabilnosti, solventnosti i sigurnosti u poslovanju, što je obostrani interes.

Što se tiče planova za 2008. godinu, FBA će i dalje pružati snažnu podršku za objedinjavanje supervizije banaka na državnom nivou, jer je prepoznala da je to jedini ispravan put u snažniju i još efikasniju ulogu nadzora za razvoj finansijskog sektora cijele države. Razvoj bankarskog sistema u BiH je dostigao taj nivo (širenje banaka na oba entiteta, zajednički vlasnici) da je to jedinstveno bankarsko tržište za što je potreban jedinstveni zakon i jedinstvena supervizija.

Potvrda rečenog su i nedavni zaključci Međunarodnog monetarnog fonda (IMF) u kojima se konkretno navodi: “U BiH je neophodna jedinstvena, neovisna i efikasna supervizija banaka, bilo u Centralnoj banci BiH ili u posebnoj agenciji, koja bi ojačala finansijski sektor i bila od koristi za ekonomiju u oba entiteta. No, poput drugih mjera ekonomske politike, i ova odluka je talac domaće politike”.

Što se tiče razloga nastanka Bazela II treba istaknuti da je Bazel I, tačnije “Međunarodni okvir kapitala (banaka)” u proteklim godinama bio općeprihvaćen u svjetskim razmjerama i imao je veoma pozitivan učinak na visinu kapitala banaka u svijetu, ali za nas je najvažnije da je takav uticaj imao i na banke, odnosno bankarski sistem u Federaciji BiH. Kada se govori o svjetskim iskustvima ovaj okvir je zaustavio čak i trendove opadanja kapitala banaka u svijetu, a njegova primjena u Federaciji BiH je osigurala pohvalne pozitivne trendove. Međutim, zbog razloga negativne strane „uravnilovke“ u ocjeni nivoa naročito kreditnog rizika koja je bila loša strana ovog okvira (koja je prvenstveno smetala snažnim i visoko složenim i sofisticiranim bankama), ovaj okvir nije uspio u potpunosti adekvatno odgovoriti na sva bitna pitanja bankarskog opreza i upravljanja kapitalom.

Iz tih razloga Bazelski komitet je, nakon dugogodišnjih istraživanja i analiza kao i niza različitih prijedloga i konsultativnih dokumenata, u 2004. i konačno krajem 2006. godine, objavio Novi sporazum o kapitalu – t.j. Bazel II, koji predstavlja potpuno novi koncept u izračunavanju adekvatnosti kapitala banaka, odnosno novi sveobuhvatni pristup upravljanja rizicima i nadzoru banaka.

Kako Bazel I, tako i Bazel II, su u Evropskoj uniji implementirani ili u procesu implementacije u formi njenih direktiva za kreditne institucije. Naravno, naša zemlja teži da postane članica Evropske unije, pa je obavezna da do tog trenutka izvrši pripreme za usvajanje rješenja Bazela 2 kroz formu posebnih direktiva EU. Ovim je stvorena i obaveza da FBA, kao regulator i supervizor banaka u Federaciji BiH, već u 2008. godini započne sa preliminarnim koracima za kreiranje i pripremu vlastite uloge kao i spremnosti banaka za funkcioniranje u okvirima režima postavljenog okvirima Bazela II.

III POSLOVNE PERFORMANSE BANAKA U FEDERACIJI BIH

1. STRUKTURA BANKARSKOG SEKTORA

1.1. Status, broj i poslovna mreža

Na dan 31.12.2007. godine u Federaciji BiH bankarsku dozvolu imale su 22 banke. Broj banaka je manji za jednu u odnosu na 31.12. 2006. godine. Data je saglasnost za statusnu promjenu pripajanja LT Gospodarske banke d.d. Sarajevo UPI banci d.d. Sarajevo sa 31.07.2007. godine, tako da su od 1.8.2007. godine u Federaciji BiH 22 banke. Također, u Poštanskoj banci BiH d.d. Sarajevo je ukinuta privremena uprava od 1.7.2007. godine.

Privremenu upravu sa 31.12.2007. godine imale su tri banke (UNA banka d.d. Bihać, Hercegovačka banka d.d. Mostar i Privredna banka Sarajevo d.d. Sarajevo).

U 2007. godini banke su nastavile sa širenjem mreže svojih organizacionih dijelova. Banke iz Federacije BiH otvorile su 77 novih organizacionih dijelova i to 56 u Federaciji BiH, 18 u Republici Srpskoj i tri u Brčko Distriktu. U odnosu na 31.12.2006. godine kada su banke imale 492 organizaciona dijela, to predstavlja porast od 15,6%.

Sa 31.12.2007. godine sedam banaka iz Federacije BiH imale su 52 organizaciona dijela u Republici Srpskoj, a 11 banaka je imalo 15 organizacionih dijelova u Brčko Distriktu. Šest banaka iz Republike Srpske imale su 21 organizacioni dio u Federaciji BiH.

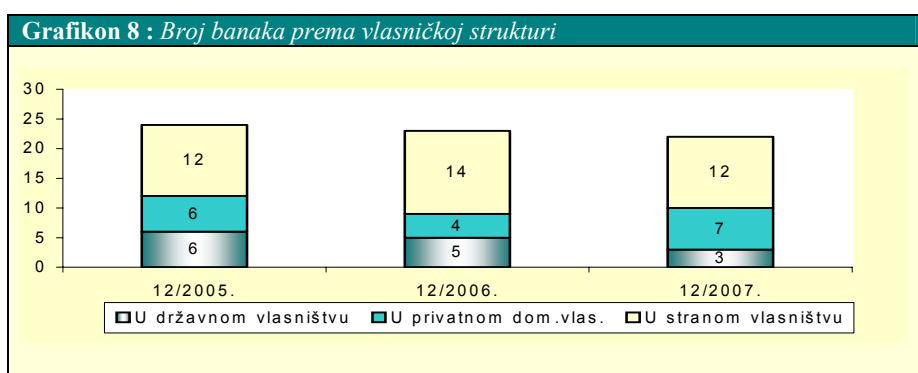
Dozvolu za obavljanje međubankarskih transakcija u unutrašnjem platnom prometu 31.12.2007. godine imale su sve banke, a osigurane depozite imalo je 14 banaka.

1.2. Struktura vlasništva

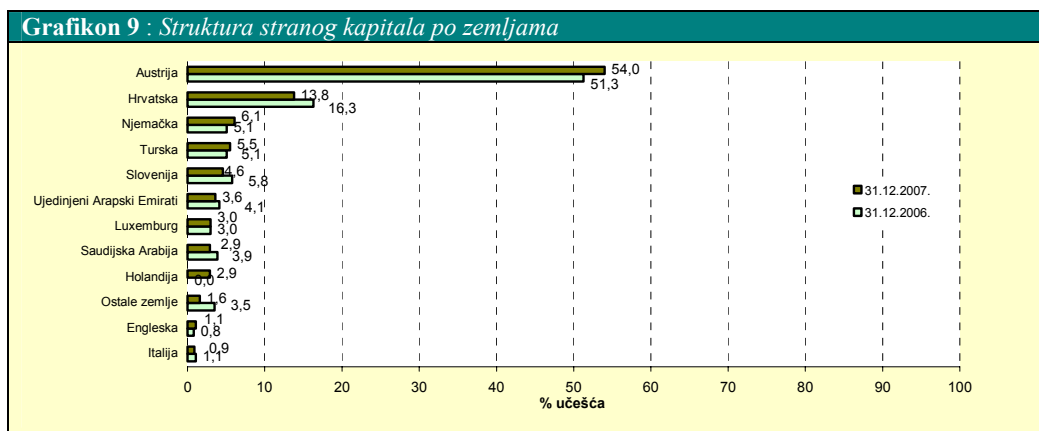
Struktura vlasništva nad bankama⁷ sa 31.12.2007. godine ocjenjena na osnovu raspoloživih informacija i uvida u samim bankama⁸ je sljedeća:

- U privatnom i pretežno privatnom vlasništvu 19 banaka (86%)
- U državnom i pretežno državnom vlasništvu⁹ 3 banke (14%)

Od 19 banaka u pretežno privatnom vlasništvu, sedam banaka je u većinskom vlasništvu domaćih pravnih i fizičkih lica (rezidenata), dok je 12 banaka u većinskom stranom vlasništvu.

Ako se analizira samo strani kapital po kriteriju zemlje porijekla dioničara, sa 31.12.2007. godine 54% stranog kapitala bilo je u vlasništvu dioničara iz Austrije, zatim 13,8% se odnosi na dioničare iz Hrvatske, dok su ostale zemlje imale učešće manje od 10%.

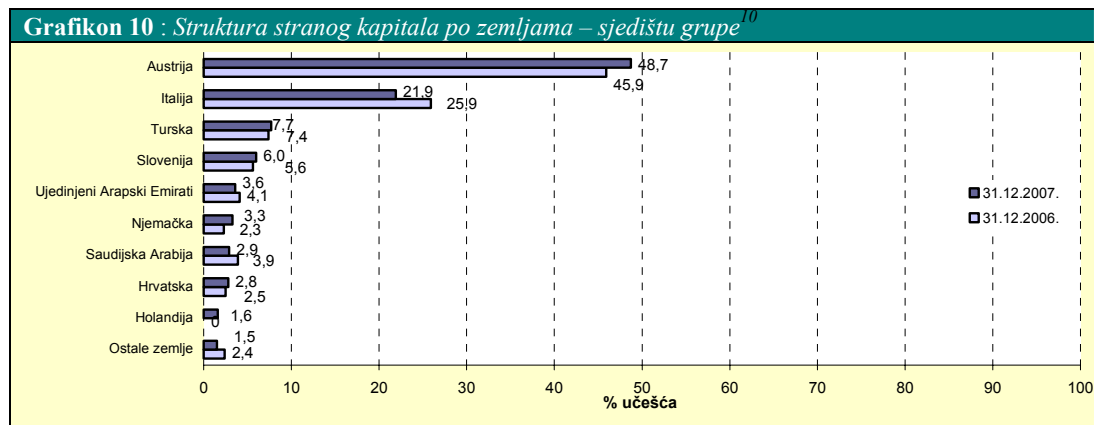

⁷ Kriterij podjele banaka po vrsti vlasništva je vlasništvo na dioničkom kapitalu banaka.

⁸ Na osnovu dobijenih dokumenata, kao i registracija kod nadležnih institucija svih promjena u kapitalu i dioničarima banaka, došlo se do strukture vlasništva na kapitalu banaka u FBiH sa 31.12.2007.godine.

⁹ Državno vlasništvo se odnosi na domaći državni kapital BiH.

Međutim, ako se uzmu u obzir kapitalne veze, struktura stranog kapitala može se promatrati i po kriteriju zemlje sjedišta majke-matice, odnosno grupe u čijem su većinskom vlasništvu (direktno ili indirektno preko članica iz grupe) banke u Federaciji BiH. Prema ovom kriteriju na kraju 2007. godine također je najveće učešće bankarskih grupa i banaka iz Austrije (48,7%), a slijede talijanske banke s učešćem od 21,9%. Ostale zemlje imaju učešća manja od 10%.

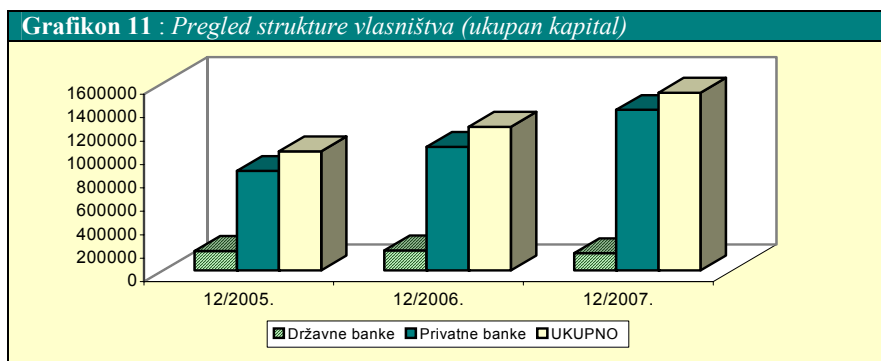

Struktura vlasništva može se promatrati i s aspekta finansijskih pokazatelja, odnosno prema vrijednosti ukupnog kapitala¹¹.

-u 000 KM-

Tabela 2 : Struktura vlasništva prema ukupnom kapitalu

BANKE	31.12.2005.		31.12.2006.		31.12.2007.		INDEKS	
	1	2	3	4	5	6	3/2	4/3
Državne banke	166.494	16%	170.680	14%	147.022	10%	103	86
Privatne banke	850.223	84%	1.055.905	86%	1.370.996	90%	124	130
U K U P N O	1.016.717	100%	1.226.585	100%	1.518.018	100%	121	124

Posmatrano kroz učešće državnog, privatnog i stranog kapitala u dioničkom kapitalu banaka dobije se detaljnija slika o strukturi vlasništva kapitala banaka u Federaciji BiH.

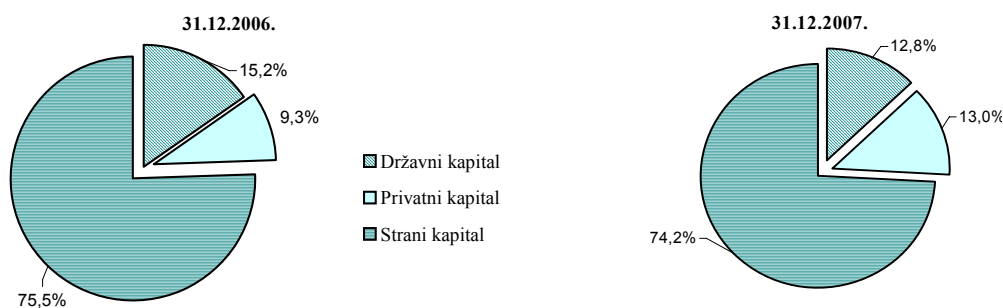
¹⁰ Pored zemalja sjedišta matice-grupacije čije su članice banke iz F BiH, uključene su i zemlje iz kojih su svi ostali strani dioničari banaka iz F BiH.

¹¹ Iz bilansa stanja po shemi FBA: dionički kapital, emisijski ažio, neraspoređena dobit i rezerve, i ostali kapital (finansijski rezultat tekućeg perioda).

- u 000 KM-

Tabela 3 : Struktura vlasništva prema učešću državnog, privatnog i stranog kapitala									
DIONIČKI KAPITAL	31.12.2005.		31.12.2006.		31.12.2007.		INDEX		
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	5/3	7/5	
1	3	4	5	6	7	8	9	10	
Državni kapital	135.344	16,9	135.019	15,2	133.582	12,8	100	99	
Privatni kapital (rezidenti)	103.026	12,9	83.077	9,3	135.728	13,0	81	163	
Strani kapital (nerezidenti)	561.117	70,2	670.695	75,5	775.912	74,2	120	116	
U K U P N O	799.487	100,0	888.791	100,0	1.045.222	100,0	111	118	

Grafikon 12: Struktura vlasništva (dionički kapital)

Dionički kapital banaka u Federaciji BiH u 2007. godini povećan je za 18% ili 156 miliona KM, što je za sedam procentnih poena više nego u 2006. godini. Najveći porast u iznosu od 158,8¹² miliona KM je iz osnova dokapitalizacije i priliva svježeg novca kod osam banaka, interno iz rezervi (dividendne emisije dionica kod tri banke) povećanje je iznosilo 11,4 miliona KM, dok je u tri banke dionički kapital smanjen za 13,8 miliona KM (pokriće gubitaka, prijenos u rezerve kod statusne promjene pripajanja dvije banke i povlačenje otkupljenih vlastitih dionica).

Analiza vlasničke strukture banaka s aspekta dioničkog kapitala najizrazitije pokazuje promjene i trendove u bankarskom sistemu FBiH, i to u promjeni strukture vlasništva.

Udio državnog u ukupnom dioničkom kapitalu sa 31. 12. 2007. godine iznosi 12,8 % i manji je za 2,4 procentna poena u odnosu na kraj 2006. godine, zbog pokrića gubitaka kod jedne banke na teret državnog kapitala.

U odnosu na kraj 2006. godine učešće privatnog kapitala (rezidenata) u ukupnom dioničkom kapitalu bankarskog sektora povećano je sa 9,3% na 13% odnosno za 52,7 miliona KM, kao rezultat sljedećeg: prometom dionica između rezidenata i nerezidenata (kod devet banaka) neto efekt je povećanje za pet miliona KM, kupovinom dionica iz dokapitalizacije kod sedam banaka u iznosu od 49 miliona KM od strane domaćih kupaca (od toga su dvije banke imale „tehničku emisiju“ odnosno povećanje dioničkog kapitala od 0,8 miliona KM iz rezervi), nakon čega je

¹² Kod dvije emisije uplaćen je ažio u iznosu od 23,6 miliona KM, tako da je priliv svježeg novca iz dokapitalizacije osam banaka u 2007. godini iznosio 182,4 miliona KM (u 2006. godini 137,4 miliona KM kod sedam banaka-uključena i jedna novoosnovana banka).

promijenjena vlasnička struktura kod tri banke (dvije s većinskim državnim i jedna s većinskim stranim kapitalom u banke s većinskim privatnim domaćim kapitalom), te smanjenje za 1,4 miliona KM u postupku integracije dvije banke kod utvrđivanja omjera zamjene dionica (povećane rezerve).

Učešće stranog kapitala smanjeno je sa 75,5% na 74,2%, iako je nominalno povećan za 105,2 miliona KM i to iz osnova: izvršene dokapitalizacije u iznosu od 121 milion KM kod 10 banaka (pet u stranom vlasništvu i pet u većinskom vlasništvu rezidenata), naprijed navedenim prometom dionica između rezidenata i nerezidenata u devet banaka (neto efekt na strani kapital je smanjenje za pet miliona KM), i smanjenje u iznosu od 7,2 miliona KM u postupku integracije dvije banke i 3,4 miliona po osnovu povlačenja otkupljenih vlastitih dionica (kod jedne banke).

Promjene u vlasničkoj strukturi su se odrazile i na učešće, odnosno tržišne udjele i poziciju banaka grupiranih prema kriteriju većinskog vlasništva na dioničkom kapitalu. Tržišni udjel banaka u većinskom stranom vlasništvu smanjio se za 0,6 procentnih poena, ali je sa 31. 12. 2007. godine iznosio i dalje visokih 92,4%. Tržišni udjel banaka s većinskim domaćim privatnim kapitalom iznosio je 4,9%, što je za dva procentna poena više nego na kraju 2006. godine. Udio državnog kapitala se smanjio sa 4,1% na 2,7.

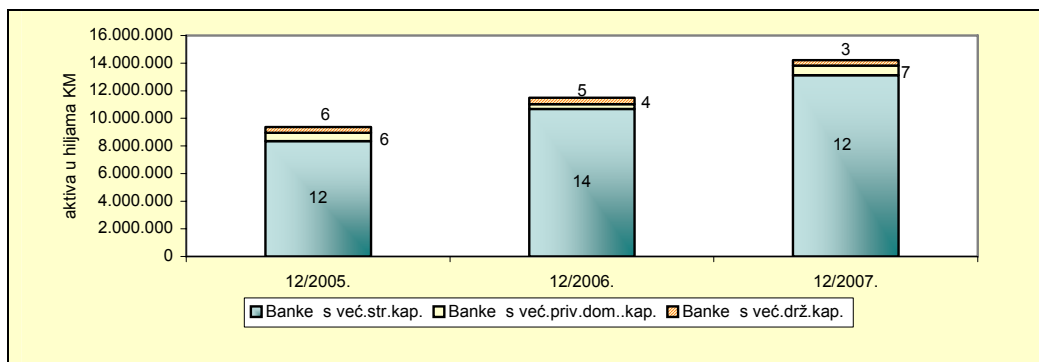
U funkciji što jačeg tržišnog pozicioniranja odvijali su se i integracijski procesi u prethodnim periodima, koji su rezultirali okrupnjavanjem najvećih banaka, smanjenjem broja banaka, te zaoštavanjem konkurencije. U posmatranom periodu, završen je jedan integracijski proces (statusna promjena pripajanja) sa 31. 07. 2007. godine, a drugi, koji je bio predviđen za četvrti kvartal 2007. godine, pomjeren je za narednu godinu. Ovakvi procesi imaju za rezultat smanjenje broja banaka, dovode do jačanja ishodne banke, ali i povećanja koncentracija u bankarskom sektoru u Federaciji BiH.

- u %-

Tabela 4 : Tržišni udjeli banaka prema vrsti vlasništva (većinskom kapitalu)

BANKE	31.12.2005.			31.12.2006.			31.12.2007.		
	Broj banaka	Učešće u ukup. kapit.	Učešće u ukup. aktivi	Broj banaka	Učešće u ukup. kapit.	Učešće u ukup. aktivi	Broj banaka	Učešće u ukup. kapit.	Učešće u ukup. aktivi
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Banke s većinskim državnim kapitalom	6	16,4	4,5	5	13,9	4,1	3	9,7	2,7
Banke s većinskim privatnim domaćim kap.	6	8,0	6,5	4	3,7	2,9	7	10,9	4,9
Banke s većinskim stranim kapitalom	12	75,6	89,0	14	82,4	93,0	12	79,4	92,4
UKUPNO	24	100,0	100,0	23	100,0	100,0	22	100,0	100,0

Grafikon 13 : Tržišni udjeli prema vlasništvu

1.3. Kadrovi

U bankama FBiH na dan 31.12.2007. godine bilo je ukupno zaposleno 7.361 djelatnika, od toga u bankama s većinskim državnim kapitalom 5%, a u privatnim bankama 95%.

Tabela 5 : Zaposleni u bankama FBiH

BANKE	BROJ ZAPOSLENIH						INDEKS	
	31.12.2005.		31.12.2006.		31.12.2007.		3:2	4:3
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Državne banke	475	8%	423	6%	342	5%	89	81
Privatne banke	5.540	92%	6.183	94%	7.019	95%	112	114
UKUPNO	6.015	100%	6.606	100%	7.361	100%	110	111
Broj banaka	24		23		22			

Trend daljeg povećanja broja zaposlenih u bankama u Federaciji BiH nastavljen je i u 2007. godine i to s gotovo istom stopom rasta (11%) kao i prethodne godine, a što je u apsolutnom broju povećanje od 755 radnika. Ovo je rezultat širenja poslovne mreže banaka na cijeloj teritoriji BiH, zatim razvoja i povećanja obima poslovanja, putem klasičnih bankarskih proizvoda i usluga, te uvođenjem spektra različitih novih proizvoda i usluga. U četiri najveće banke u sistemu zaposleno je 46% od ukupnog broja radnika u bankarskom sektoru, a u odnosu na kraj 2006. godine to je za dva procentna poena manje.

Tabela 6 : Kvalifikaciona struktura zaposlenih

STEPEN STRUČNE SPREME	BROJ ZAPOSLENIH						INDEKS	
	31.12.2005.		31.12.2006.		31.12.2007.		4:2	6:4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Visoka stručna sprema	2.165	36,0%	2.408	36,5%	2.725	37,0%	111	113
Viša stručna sprema	642	10,7%	714	10,8%	799	10,8%	111	112
Srednja stručna sprema	3.102	51,6%	3.391	51,3%	3.759	51,1%	109	111
Ostali	106	1,7%	93	1,4%	78	1,1%	88	84
UKUPNO	6.015	100%	6.606	100,0%	7.361	100,0%	110	111

Jedan od pokazatelja koji utiče na ocjenu performansi pojedinačne banke i bankarskog sistema je efikasnost zaposlenih, iskazan kao omjer aktive i broja zaposlenih, odnosno iznos aktive po zaposlenom. Veći omjer je pokazatelj bolje efikasnosti poslovanja i banke i ukupnog sistema.

Tabela 7 : Aktiva po zaposlenom									
BANKE	31.12.2005.			31.12.2006.			31.12.2007.		
	Broj zaposl.	Aktiva (000 KM)	Aktiva po zaposl.	Broj zaposl.	Aktiva (000 KM)	Aktiva po zaposl.	Broj zaposl.	Aktiva (000 KM)	Aktiva po zaposl.
Državne	475	422.680	890	423	474.793	1.122	342	381.036	1.114
Privatne	5.540	8.956.027	1.617	6.183	11.023.562	1.783	7.019	13.822.471	1.969
UKUPNO	6.015	9.378.707	1.559	6.606	11.498.355	1.741	7.361	14.203.507	1.930

Na kraju 2007. godine na nivou bankarskog sistema na svakog zaposlenog je dolazilo 1,93 miliona KM aktive. Ovaj pokazatelj je znatno bolji kod sektora privatnih banaka, što je i očekivano s obzirom na stagniranje ili smanjenje obima poslovanja državnih banaka i u vezi s tim prevelikog broja zaposlenih.

Tabela 8 : Aktiva po zaposlenom po grupama			
Aktiva (000 KM)	31.12.2005.	31.12.2006.	31.12.2007.
	Broj banaka	Broj banaka	Broj banaka
Do 500	5	5	2
500 do 1.000	7	7	7
1.000 do 2.000	6	4	7
2.000 do 3.000	5	6	4
Preko 3.000	1	1	2
UKUPNO	24	23	22

Analitički pokazatelji za pojedinačne banke kreću se u rasponu od 310 hiljada KM do 3,8 miliona KM aktive po zaposlenom. Osam banaka ima ovaj pokazatelj bolji od istog za bankarski sektor, a kod četiri najveće banke u sistemu prelazi iznos od 2,5 miliona KM.

Na kraju, može se reći da su banke učinile značajne pomake na poboljšanju kvaliteta i unapređenju uvjeta u kojima servisiraju svoje komitente, pravna i fizička lica, kao i uvjeta pod kojima pružaju svoje usluge i plasiraju sredstva klijentima.

2. FINANSIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA BANAKA

Kontrola banaka putem izvještaja obavlja se korištenjem izvještaja propisanih od strane FBA i izvještaja drugih institucija, koji čine bazu podataka utemeljenu na tri izvora:

1. informacije o bilansu stanja za sve banke koji se dostavlja mjesečno, sa dodatnim priložima tromjesečno, koji sadrže detaljnije informacije o novčanim sredstvima, kreditima, depozitima i vanbilansnim stavkama, te osnovne statističke podatke,
2. informacije o solventnosti banaka, podaci o kapitalu i adekvatnosti kapitala, klasifikaciji aktive, koncentracijama određenih vrsta rizika, poziciji likvidnosti, izloženosti deviznom riziku, a na osnovi izvještaja propisanih od strane FBA,
3. informacije o rezultatima poslovanja banaka (bilans uspjeha po shemi FBA) i izvještaji o novčanim tokovima, koji se dostavljaju FBA tromjesečno.

Osim navedenih standardiziranih izvještaja, bazu podataka čine i informacije dobivene na osnovu dodatnih izvještajnih zahtjeva postavljenih od strane FBA, u cilju što kvalitetnijeg

praćenja i analize poslovanja banaka u Federaciji, zatim izvještaji o reviziji finansijskih izvještaja banaka urađeni od strane neovisnog revizora, kao i svi ostali podaci relevantni za ocjenu performansi svake pojedinačne banke i bankarskog sistema u cjelini.

U skladu sa odredbama Zakona o početnom bilansu stanja banaka, banke sa većinskim državnim kapitalom obavezne su izvještavati FBA na bazi "punog" bilansa stanja raščlanjenog na: pasivni, neutralni i aktivni podbilans. U cilju dobivanja realnih pokazatelja poslovanja banaka u Federaciji BiH u nastavku će se analiza bankarskog sistema temeljiti na pokazateljima iz aktivnog podbilansa banaka s većinskim državnim kapitalom¹³.

2.1. Bilans stanja

Ukupna bilansna suma banaka u Federaciji BiH, prema dostavljenim bilansima stanja na dan 31. 12. 2007. godine, iznosila je 14,2 milijarde KM, što je za 24% ili 2,7 milijardi KM više u odnosu na kraj 2006. godine, odnosno za jedan procentni poen više od stope ostvarene u 2006. godini. Ovo je pokazatelj kontinuiranog, stabilnog i umjerenog rasta bankarskog sektora u nekoliko zadnjih godina.

Tabela 9 : Bilans stanja					
O P I S	IZNOS (u 000 KM)			INDEKS	
	31.12.2005.	31.12.2006.	31.12.2007.	3/2	4/3
1	2	3	4	5	6
A K T I V A (IMOVINA):					
Novčana sredstva	3.533.700	4.286.202	4.895.107	121	114
Vrijednosni papiri ¹⁴	20.010	45.922	48.565	229	106
Plasmani drugim bankama	68.811	105.390	69.314	153	66
Kreditni	5.545.077	6.820.154	8.875.003	123	130
Rezerve za kreditne gubitke (RKG)	260.155	288.433	329.128	111	114
Kreditni- neto (kreditni minus RKG)	5.284.922	6.531.721	8.545.163	124	131
Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	306.637	341.671	406.567	111	119
Ostala aktiva	164.628	187.449	238.826	114	127
UKUPNA AKTIVA	9.378.708	11.498.355	14.203.507	123	124
P A S I V A :					
O B A V E Z E					
Depoziti	6.864.048	8.379.322	10.190.977	122	122
Uzete pozajmice od drugih banaka	2.912	2.890	3.289	99	114
Obaveze po uzetim kreditima	1.152.910	1.420.944	1.856.471	123	131
Ostale obaveze	342.121	468.614	634.752	134	135
K A P I T A L					
Kapital	1.016.717	1.226.585	1.518.018	121	124
UKUPNO PASIVA (OBAVEZE I KAPITAL)	9.378.708	11.498.355	14.203.507	123	124

¹³ Neke od državnih banaka u "punom bilansu" iskazuju pasivne i neutralne stavke, koje će po izvršenju programa privatizacije preuzeti država. Sa 31.12.2007. godine ove stavke su iznosile 607 miliona KM.

¹⁴ Vrijednosni papiri za trgovanje i v.p. koji se drže do dospeljeća.

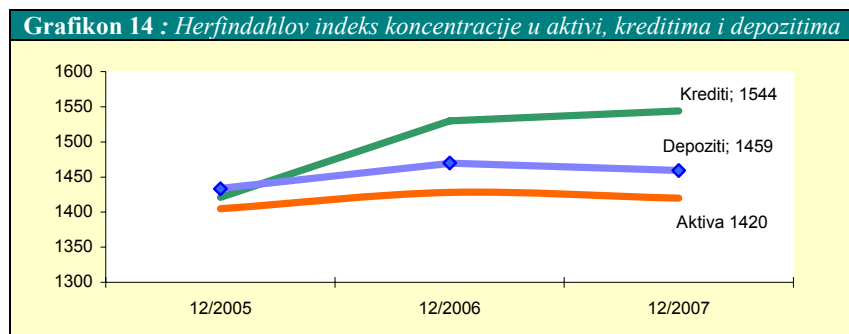
Tabela 10 : Aktiva banaka prema vlasničkoj strukturi											
BANKE	31.12.2005.			31.12.2006.			31.12.2007.			INDEKS	
	Broj banaka	Aktiva (000 KM)		Broj banaka	Aktiva (000 KM)		Broj banaka	Aktiva (000 KM)		5/3	7/5
1	2	3	4	5	6	7	8	9			
Državne	6	422.680	5%	5	474.793	4%	3	381.036	3%	112	80
Privatne	18	8.956.027	95%	18	11.023.562	96%	19	13.822.471	97%	123	125
UKUPNO	24	9.378.707	100%	23	11.498.355	100%	22	14.203.507	100%	123	124

U 2007. godini došlo je do promjena u vlasničkoj strukturi državnih banaka, odnosno dvije banke su nakon izvršene dokapitalizacije prešle u grupu banaka s većinskim privatnim kapitalom. To je dovelo do smanjenja aktive državnih banaka za 20% ili 94 miliona KM, tako da je njihovo učešće (tri banke) u ukupnoj aktivi bankarskog sistema svedeno na svega 3%.

Stope rasta pojedinačnih banaka kretale su se u rasponu od 9% do visokih 93%. Treba istaći da je 10 banaka ostvarilo porast aktive veći od 30%, a nekoliko manjih banaka imalo je izrazito visoke stope rasta (40% i više), što je i razumljivo s obzirom na relativno nisku osnovicu prema kojoj se izračunava porast. Samo tri banke povećale su aktivu između 20% i 30%, a šest su imale stopu rasta nižu od 20%. Kod tri banke (dvije državne i jedna privatna u privremenoj upravi) aktiva je ostala na nivou iz prethodne godine.

Porast aktive četiri najveće banke u sistemu kretao se između 10% i 31%, a najveća banka u sistemu ostvarila je rast aktive od 23,3%. Na četiri najveće banke odnosi se 62% ili 1,7 milijardi KM od ukupnog rasta bilansne sume bankarskog sektora.

Međutim, pravi pokazatelj koncentracija u tri najznačajnija segmenta bankarskog poslovanja: u aktivi, kreditima i depozitima je vrijednost Herfindahlova indeksa¹⁵.

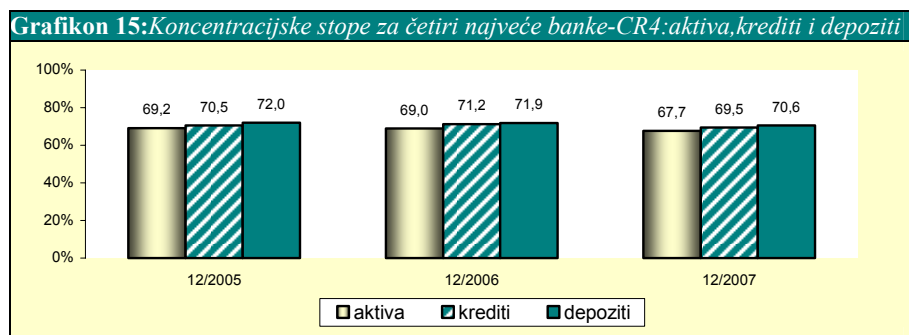

U posljednje tri godine Herfindahlovi indeksi za koncentraciju aktive i depozita zabilježili su manje oscilacije, odnosno blagi pad u 2007. godini: osam jedinica, odnosno 11 jedinica, i njihova vrijednost na kraju 2007. godine iznosila je 1.420 jedinica i 1.459 jedinica. Međutim, za razliku od dva prethodna, pokazatelj koncentracije datih kredita porastao je za 14 jedinica, te je na kraju 2007. godine iznosio 1.544 jedinice.

¹⁵ Naziva se još i Hirschmann-Herfindahlov indeks ili HHI, a izračunava se po formuli $HI = \sum_{j=1}^n (S_j)^2$,

a predstavlja zbir kvadrata procentnih udjela svih banaka u sistemu (za pojedinačnu banku izračunava se kao kvadrat procentnog udjela te banke u ukupnom sistemu). Napominjemo da indeks ne raste linearno, te da vrijednost od npr. 3000 ne znači da je koncentracija u sistemu 30%. U hipotetičnom slučaju postojanja samo jedne banke u sistemu, HHI bi bio maksimalnih 10000.

Ako se koncentracija u bankarskom sistemu analizira prema drugom kriteriju, odnosno koncentracijskoj stopi (CR), za bankarski sistem u F BiH najrelevantniji je CR4 i analiza promjene učešća četiri najveće banke u sistemu. Najveća banka i lider je Raiffeisen banka d.d. Sarajevo, koja zadnjih nekoliko godina ima najveći tržišni udjel, koji je, uz manje oscilacije tokom zadnje tri godine, na kraju 2007. godine iznosio je 26,9% što je nepromijenjeno u odnosu na 2006. godinu. Druga po veličini je grupa Unicredit Zagrebačka banka d.d. Mostar i HVB Central profit banka d.d. Sarajevo¹⁶ s tržišnim učešćem od 25,1%, dok je sljedeća Hypo Alpe Adria Bank d.d. Mostar s učešćem od 15,7%. CR4 prema aktivi na kraju 2007. iznosio je 67,7% godine, za kredite 69,5% i za depozite 70,6%. Ako se analizira kretanje zadnje tri godine, uočava se manji pad sva tri pokazatelja u 2007. godini, te se na osnovu toga može zaključiti da je došlo do određene preraspodjele tržišnih udjela i smanjenja dominacije četiri najveće banke, što implicira i na veću konkurenciju u ukupnom bankarskom sistemu.

Bankarski sektor se može analizirati i s aspekta nekoliko grupa, formiranih prema veličini aktive¹⁷. U pojedinim grupama desile su se manje promjene u broju banaka i učešću, kao rezultat rasta aktive većine banaka i završetka procesa integracije dvije banke.

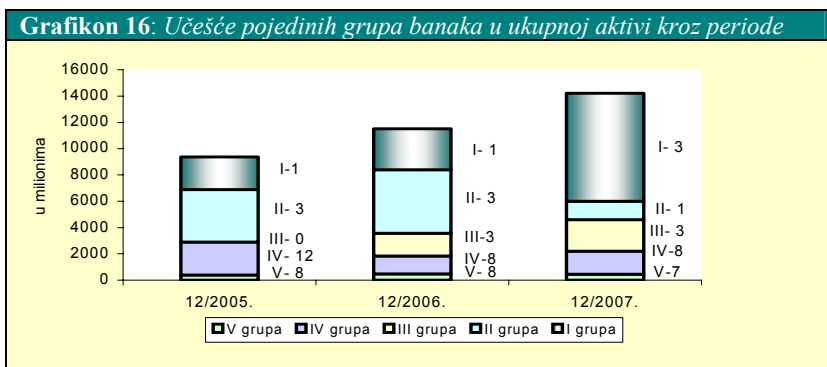
Kao što je već navedeno, četiri najveće banke, razvrstane u I i II grupu, i dalje imaju dominantno učešće od 67,7%, iako je isto smanjeno za 1,3 procentna poena u odnosu na kraj 2006. godine. Tri banke iz III grupe povećale su učešće sa 15% na 16,8%, kao rezultat prelaska jedne banke iz IV grupe nakon pripajanja banci u III grupi i rasta bilansne sume pojedinih banaka iz ove grupe, dok se učešće najbrojnije IV grupe (osam banaka) s aktivom između 100 i 500 miliona KM povećalo za samo 0,3 procentna poena (sa 12% na 12,3%). Smanjenje učešća posljednje grupe od sedam malih banaka se nastavlja i na kraju 2007. godine iznosilo je svega 3,2%.

U sljedećoj tabeli daje se pregled iznosa i učešća pojedinih grupa banaka u ukupnoj aktivi kroz periode (iznosi su u milionima KM).

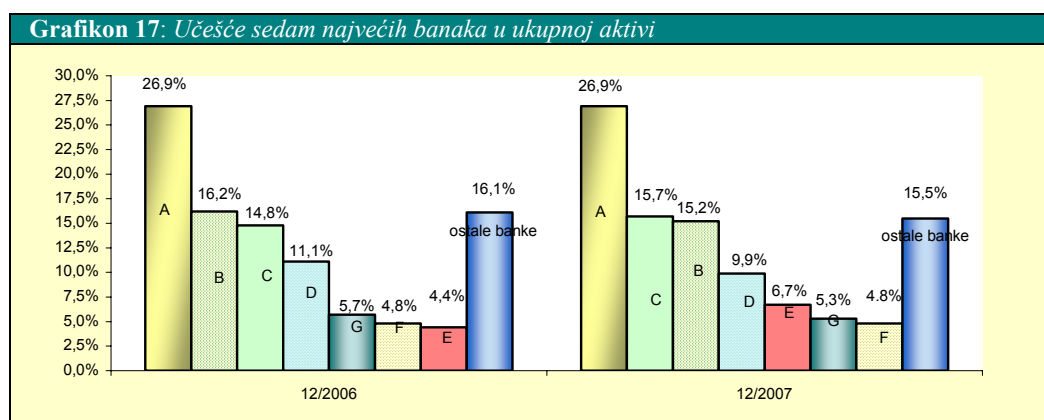
Tabela 11: Učešće pojedinih grupa banaka u ukupnoj aktivi kroz periode									
IZNOS AKTIVE	31.12.2005.			31.12.2006.			31.12.2007.		
	Iznos	Učešće %	Broj banaka	Iznos	Učešće %	Broj banaka	Iznos	Učešće %	Broj banaka
I- Preko 2.000	2.495	26,6	1	3.098	26,9	1	8.207	57,8	3
II- 1000 do 2000	3.996	42,6	3	4.836	42,1	3	1.409	9,9	1
III- 500 do 1000	0	0,0	0	1.723	15,0	3	2.393	16,8	3
IV- 100 do 500	2.504	26,7	12	1.382	12,0	8	1.742	12,3	8
V- Ispod 100	384	4,1	8	459	4,0	8	453	3,2	7
UKUPNO	9.379	100,0	24	11.498	100,0	23	14.204	100,0	22

¹⁶ S obzirom da se HVB Central Profit banka d.d. Sarajevo nalazi u procesu pripajanja UniCredit Zagrebačkoj banci d.d. Mostar, pokazatelj se izračunava na osnovu agregiranih podataka.

¹⁷ Banke su podijeljene u pet grupa zavisno od veličine aktive.

U sljedećem grafikonu data je struktura i trend učešća sedam najvećih banaka¹⁸ u bankarskom sistemu u Federaciji BiH :

Na osnovu navedenog, može se zaključiti da je koncentracija u bankarskom sistemu mjerena HHI indeksom u tri najznačajnija segmenta: tržišnom udjelu, kreditima i depozitima na prihvatljivom nivou i s trendom laganog smanjenja indeksa za aktivu i depozite. Ako se uzme u obzir da je vrijednost indeksa koncentracije pod utjecajem stepena ekonomskog razvoja (veza je negativna: što je veći stepen razvoja, koncentracija je manja) i veličine zemlje (također negativna veza: u manjim zemljama koncentracija je veća), očigledno je da je koncentracija u bankarskom sistemu F BiH niža od očekivanih vrijednosti za slične zemlje po dva navedena elementa. Međutim, prema drugom pokazatelju koncentracije, odnosno prema stopama koncentracije iskazane za CR4 može se reći da je koncentracija relativno visoka, s trendom laganog pada, uglavnom zbog rasta učešća nekoliko većih banaka, tako da sedam najvećih banaka u sistemu „drži“ oko 85% tržišta. Pozitivna kretanja smanjenja koncentracija imaju direktan uticaj na povećanje konkurencije, što dalje doprinosi podizanju kvalitete usluga i ubrzava pojavu novih proizvoda i usluga, a sve u cilju zadovoljenja zahtjeva i potreba klijenata banaka.

Rast bilansne sume u izvorima je najviše finansiran rastom depozita (za 22% ili 1,8 milijardi KM), zatim uzetih kredita (za 31% ili 435 miliona KM) i kapitala (za 24% ili 291 milion KM).

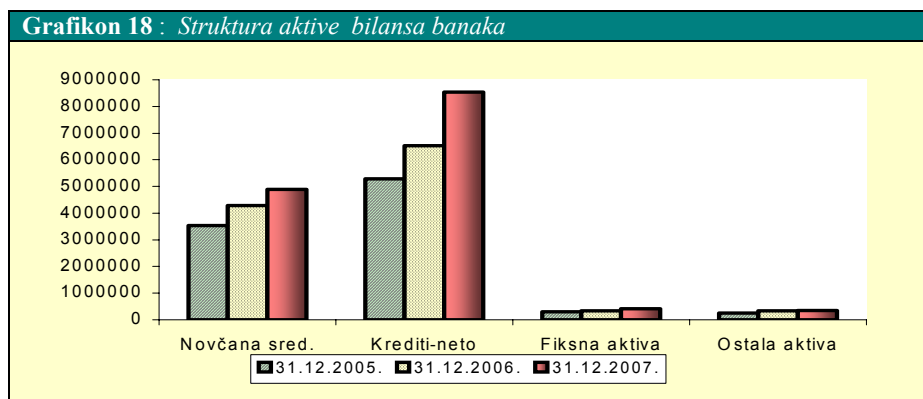
¹⁸ Banke su označene slovnim oznakama A do G.

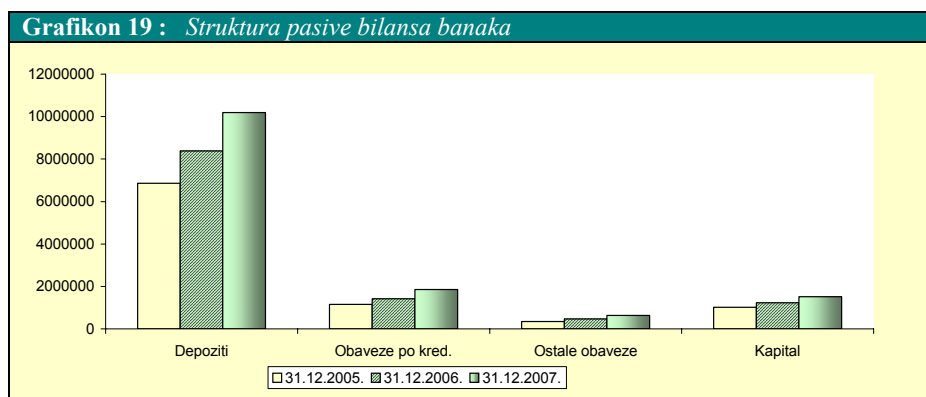
Najveći relativni i nominalni rast (30% ili 2,05 milijardi KM) u aktivni imali su krediti, što se direktno odrazilo na nižu stopu rasta novčanih sredstava, koja su povećana za 14% ili 609 miliona KM.

U sljedećoj tabeli i grafikonima data je struktura najznačajnijih pozicija bilansa banaka.

- u % -

O P I S	UČEŠĆE		
	31.12.2005.	31.12.2006.	31.12.2007.
A K T I V A (I M O V I N A) :			
Novčana sredstva	37,7	37,3	34,5
Vrijednosni papiri	0,2	0,4	0,3
Plasmani drugim bankama	0,7	0,9	0,5
Kreditni	59,1	59,3	62,5
Rezerve za kreditne gubitke (RKG)	2,8	2,5	2,3
Kreditni- neto (kreditni minus RKG)	56,3	56,8	60,2
Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	3,3	3,0	2,8
Ostala aktiva	1,8	1,6	1,7
UKUPNO AKTIVA	100,0	100,0	100,0
P A S I V A :			
O B A V E Z E			
Depoziti	73,2	72,9	71,7
Uzete pozajmice od drugih banaka	0,0	0,0	0,0
Obaveze po uzetim kreditima	12,3	12,3	13,1
Ostale obaveze	3,7	4,1	4,5
K A P I T A L			
Kapital	10,8	10,7	10,7
UKUPNO PASIVA (OBAVEZE I KAPITAL)	100,0	100,0	100,0

Najznačajnije promjene u strukturi pasive su: dalji lagani pad učešća depozita i rast kreditnih obaveza. Depoziti u iznosu od 10,2 milijarde KM i s učešćem od 71,7% ostali su dominantan izvor finansiranja banaka u Federaciji BiH, dok su kreditne obaveze dostigle iznos od 1,86 milijardi KM i učešće od 13,1%. Učešće kapitala od 10,7% ostalo je isto kao na kraju prethodne godine.

U strukturi aktive zabilježene su veće promjene i to u dvije najvažnije imovinske kategorije bilansa banaka, a to su novčana sredstva i dati krediti. Visoka stopa rasta kredita od 30% rezultirala je povećanjem njihovog učešća sa 59,3% na 62,5%, dok su novčana sredstva sa 50% manjom stopom rasta (14%) smanjila učešće sa 37,3% na 34,5%.

Tabela 13 : Novčana sredstva banaka

NOVČANA SREDSTVA	31.12.2005.		31.12.2006.		31.12.2007.		INDEX	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Gotov novac	231.874	6,6	241.561	5,6	311.436	6,4	104	129
RR kod CB BiH	1.679.194	47,5	2.258.035	52,7	2.805.634	57,3	134	124
Računi kod depoz.inst.u BiH	24.241	0,7	21.354	0,5	12.304	0,3	88	58
Računi kod depoz.inst.u inostr.	1.596.932	45,2	1.764.210	41,2	1.764.825	36,0	111	100
Novč. sred. u procesu naplate	1.459	0,0	1.042	0,0	908	0,0	71	87
UKUPNO	3.533.700	100,0	4.286.202	100,0	4.895.107	100,0	121	114

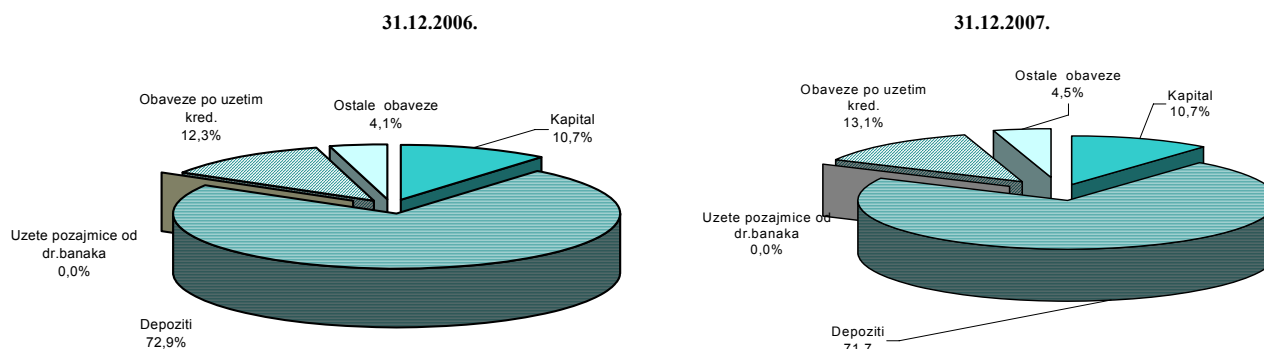
U 2007. godini novčana sredstva banaka u Federaciji BiH na računima rezervi kod Centralne banke BiH povećana su za 24% i sa 31.12.2007. godine iznosila su 2,8 milijardi KM ili 57,3% ukupnih novčanih sredstava, što je za 4,6 procentnih poena više u odnosu na kraj 2006. godine. Stopa obavezne rezerve u 2007. godini ostala je ista kao i u 2006. godini (15%). Na računima kod depozitnih institucija u inostranstvu banke su držale skoro isti iznos kao i na kraju 2006. godine (1.765 miliona KM, najveći dio u EURO) ili 36% ukupnih novčanih sredstava (na kraju 2006. godine 41,2%). Banke su sa 31.12.2007. godine u trezoru i blagajnama imale 311 miliona KM što je 6,4% ukupnih novčanih sredstava i u odnosu na kraj 2006. godine to je više za 0,8 procentnih poena.

Promjena valutne strukture novčanih sredstava u smislu daljeg rasta učešća domaće valute je nastavljena i u posmatranom periodu, odnosno učešće domaće valute je povećano sa 56% na 61,4% i za istu promjenu smanjeno učešće sredstava u stranoj valuti.

2. 1. 1. Obaveze

Struktura pasive (obaveze i kapital) u bilansu stanja banaka sa 31.12.2007. godine daje se u sljedećem grafikonu:

Grafikon 20 : Struktura pasive banaka

Depoziti banaka povećani su u 2007. godini za 22% ili 1,8 milijardi KM, tako da su na kraju 2007. godine prešli iznos od 10 milijardi KM, odnosno iznosili su 10,2 milijarde KM i s učešćem od 71,7% ostali i dalje najznačajniji izvor finansiranja banaka u Federaciji BiH. Drugi značajan izvor finansiranja su kreditna sredstva, a zaduženje banaka je u 2007. godini povećano za 435 miliona KM ili 31%. Ove obaveze s iznosom od 1,9 milijardi KM dostigle su učešće u pasivi od 13,1% (0,7 procentnih poena više nego na kraju 2006. godine). Ako se ovim obavezama dodaju i subordinisani krediti u iznosu od 192 miliona KM, koje su banke uzele u cilju jačanja kapitalne osnove i adekvatnosti kapitala, ukupna kreditna sredstva u izvorima imaju učešće od 14,5%. Kapital je povećan za 291 milion ili 24%, tako da je sa 31.12.2007. godine dostigao iznos od 1,5 milijardi KM i učešće od 10,7%.

Banke su na kraju 2007. godine imale najveće obaveze prema sljedećim kreditorima (sedam od ukupno 57), na koje se odnosi 71% ukupnih kreditnih obaveza: Raiffeisen Zentralbank Osterreich A.G. (RZB), OEWAG Wien, ComercBank AG Frankfurt, European Investment Bank (EIB), European fund for Southeast Europe (EFSE), Bank Polska OPIEKI i International Finance Corporation (IFC).

Prema dostavljenim podacima banaka, od ukupnog iznosa depozita sa 31. 12. 2007. godine samo 4,4% se odnosi na depozite prikupljene u organizacionim dijelovima banaka iz Federacije BiH u Republici Srpskoj i Brčko Distriktu.

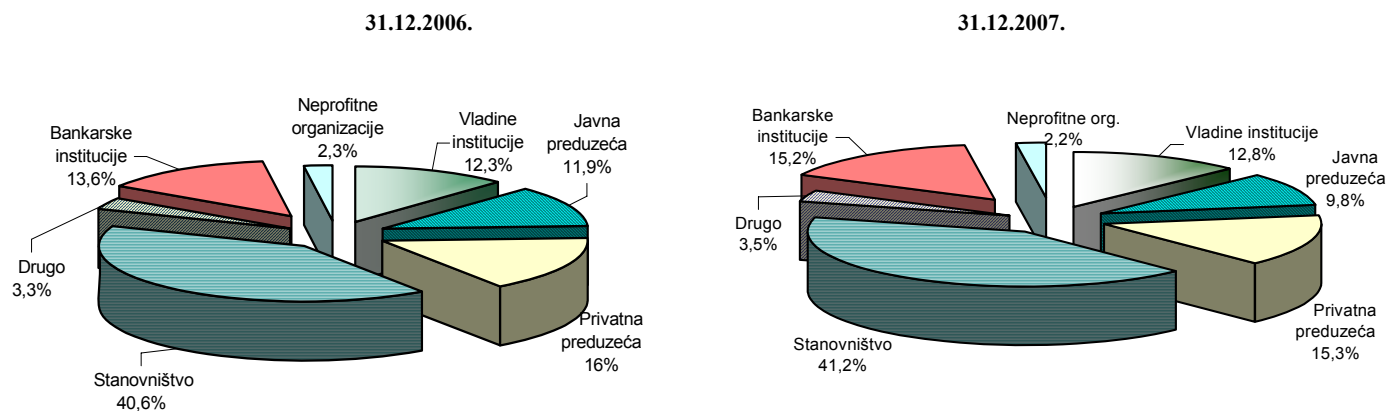
- u 000 KM-

Tabela 14 : Sektorska struktura depozita¹⁹

SEKTORI	31.12.2005.		31.12.2006.		31.12.2007.		INDEX	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Vladine institucije	733.881	10,7	1.033.902	12,3	1.300.485	12,8	141	126
Javna preduzeća	806.321	11,7	996.110	11,9	997.448	9,8	124	100
Privatna preduzeća i druš.	1.066.022	15,5	1.342.538	16,0	1.554.693	15,3	126	116
Neprofitne organizacije	169.005	2,5	193.009	2,3	225.866	2,2	114	117
Bankarske institucije	1.102.161	16,1	1.136.450	13,6	1.548.619	15,2	103	136
Građani	2.717.081	39,6	3.403.443	40,6	4.202.161	41,2	125	123
Ostalo	269.577	3,9	273.870	3,3	361.705	3,5	102	132
UKUPNO	6.864.048	100,0	8.379.322	100,0	10.190.977	100,0	122	122

¹⁹ Podaci iz popratnog obrasca BS-D koji banke dostavljaju kvartalno uz bilans stanja po shemi FBA.

Grafikon 21 : Sektorska struktura depozita

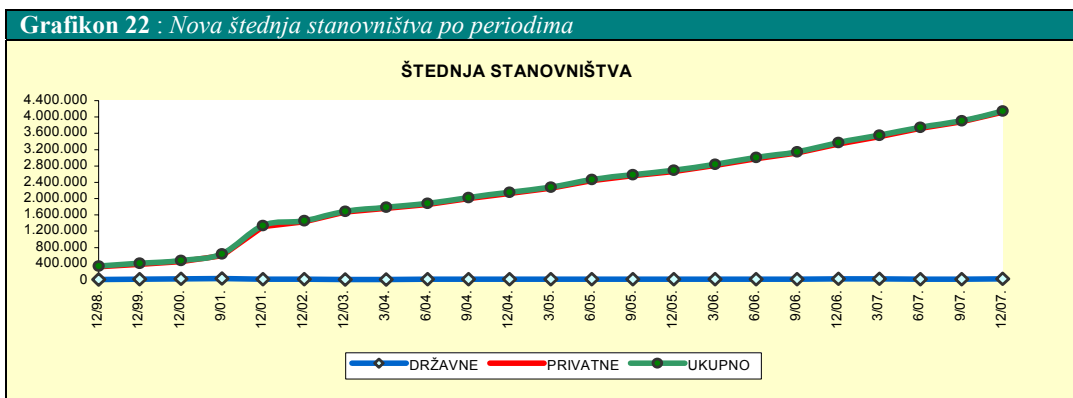
Sektorska analiza pokazuje da su depoziti stanovništva sa stopom rasta od 23% ostvarili najveći nominalni rast od 799 miliona KM i dostigli iznos od 4,2 milijarde KM i učešće od 41,2%, što je za 0,6 procentnih poena više nego na kraju 2006. godine. Najveću stopu rasta od 36%, što je nominalni rast od 413 miliona KM, imali su depoziti bankarskih institucija i s učešćem od 15,2% gotovo se izjednačili sa depozitima sektora privatnih preduzeća, čije je učešće smanjeno za 0,7 procentnih poena zbog ostvarene znatno niže stope rasta (16% ili 212 miliona KM). Depoziti vladinih institucija povećali su učešće sa 12,3% na 12,8% kao rezultat porasta od 26% ili 266 miliona KM. Najveće smanjenje učešća (sa 11,9% na 9,8%) imali su depoziti javnih preduzeća, jer su ostali na skoro istom nivou (977 miliona KM) kao prethodne godine.

Valutna struktura depozita se neznatno promijenila u korist domaće valute, odnosno depoziti u stranoj valuti (sa dominantnim učešćem EURO) u iznosu od 5,6 milijardi KM imali su učešće od 55% (na kraju 2006. godine 55,8%), dok su depoziti u domaćoj valuti dostigli iznos od 4,6 milijarde KM i učešće od 45% (na kraju 2006. godine 44,2%).

Štedni depoziti, kao najznačajniji segment depozitnog i finansijskog potencijala banaka, i u 2007. godini nastavili su s umjerenim i stabilnim rastom, odnosno s povećanjem od 23,3% ili 777 miliona KM dostigli su iznos od 4,1 milijarda KM. Od ukupno ostvarenog povećanja 71% ili 552 miliona KM odnosi se na četiri najveće banke u sistemu.

Tabela 15 : Nova štednja stanovništva po periodima

BANKE	I Z N O S (u 000 KM)			INDEX	
	31.12.2005.	31.12.2006.	31.12.2007.	3/2	4/3
1	3	3	4	5	6
Državne	26.886	31.723	30.469	118	96
Privatne	2.638.391	3.308.413	4.086.820	125	124
UKUPNO	2.665.277	3.340.136	4.117.289	125	123

U četiri najveće banke nalazi se 74,8% štednje, dok 10 banaka ima učešće manje od 1%, što iznosi svega 4,1% ukupne štednje u sistemu.

Od ukupnog iznosa štednje 34% se odnosi na štedne depozite u domaćoj valuti, a 66% u stranoj valuti.

Tabela 16 : Ročna struktura štednih depozita stanovništva po periodima

BANKE	I Z N O S (u 000 KM)						INDEX	
	31.12.2005.		31.12.2006.		31.12.2007.		3/2	4/3
	1	3	3	3	4	4	5	6
Kratkoročni štedni depoziti	1.567.617	58,8%	1.851.173	55,4%	2.174.863	52,8%	118	117
Dugoročni štedni depoziti	1.097.660	41,2%	1.488.963	44,6%	1.942.426	47,2%	136	130
UKUPNO	2.665.277	100,0%	3.340.136	100,0%	4.117.289	100,0%	125	123

Ročna struktura štednih depozita, kao i ukupnih depozita, nastavlja pozitivan trend promjena, što je rezultat stalnog poboljšanja ukupnog stanja bankarskog sektora i jačanja njegove sigurnosti i stabilnosti. To se posebno odražava kroz promjenu ročne strukture i štednih i ukupnih depozita, a treba istaći kontinuitet i visok nivo stope rasta dugoročnih štednih depozita, što je rezultiralo približavanjem njihovog učešća u ukupnim štednim depozitima procentu od 50%.

Značajan rast i pozitivni trendovi u segmentu štednje u bankama u F BiH, rezultat su, s jedne strane jačanja sigurnosti i stabilnosti ukupnog bankarskog sistema za što je od ključnog značaja postojanje funkcionalne, efektivne i efikasne bankarske supervizije koju provodi FBA, a s druge strane, postojanje sistema osiguranja depozita, čiji je osnovni cilj povećanje stabilnosti bankarskog, odnosno finansijskog sektora i zaštita štediša. Ukupno 14 banaka iz Federacije BiH primljeno je u program osiguranja depozita, a prema dostavljenim podacima u ovim bankama je deponovano 96% ukupnih depozita i 98% ukupne štednje. Od preostalih banaka šest ne može aplicirati za prijem zbog neispunjavanja kriterija koje je propisala Agencija za osiguranje depozita: tri državne zbog vlasničke strukture, jedna privatna banka s učešćem državnog kapitala preko 10%, te dvije privatne banke pod privremenom upravom, dok su dvije banke (nova banka koja je otpočela s operativnim radom u X mjesecu 2006. godine i jedna u kojoj je, nakon dokapitalizacije, ukinuta privremena uprava u VII mjesecu 2007. godine) u proceduri za prijem u program osiguranja.

2.1.2. Kapital - snaga i adekvatnost

Kapital²⁰ banaka u FBiH na dan 31. 12. 2007. godine iznosio je 1,9 milijardi KM.

-u 000 KM-

Tabela 17 : Regulatorni kapital

O P I S	31.12.2005.	31.12.2006.	31.12.2007.	INDEKS	
				3/2	4/3
1	2	3	4	5	6
DRŽAVNE BANKE					
1.Osnovni kapital prije umanjnja	166.737	169.829	145.802	102	86
2.Odbitne stavke	4.200	5.034	2.018	120	40
a) Osnovni kapital (1-2)	162.537 96%	164.795 95%	143.784 96%	101	87
b) Dopunski kapital	7.107 4%	9.370 5%	6.017 4%	132	64
c) Kapital (a + b)	169.644 100%	174.165 100%	149.801 100%	103	86
PRIVATNE BANKE					
1.Osnovni kapital prije umanjnja	828.196	1.029.002	1.318.778	124	128
2.Odbitne stavke	98.341	104.704	125.212	106	120
a) Osnovni kapital (1-2)	729.855 72%	924.298 71%	1.193.566 69%	127	129
b) Dopunski kapital	290.758 28%	374.448 29%	536.007 31%	129	143
c) Kapital (a + b)	1.020.613 100%	1.298.746 100%	1.729.573 100%	127	133
UKUPNO					
1.Osnovni kapital prije umanjnja	994.933	1.198.831	1.464.580	120	122
2.Odbitne stavke	102.541	109.738	127.230	107	116
a) Osnovni kapital (1-2)	892.392 75%	1.089.093 74%	1.337.350 71%	122	123
b) Dopunski kapital	297.865 25%	383.818 26%	542.024 29%	129	141
c) Kapital (a + b)	1.190.257 100%	1.472.911 100%	1.879.374 100%	124	128

U 2007. godini kapital²¹ je povećan za 28% ili 406 miliona KM, od toga osnovni kapital za 23% ili 248 miliona KM, a dopunski za 41% ili 158 miliona KM.

Rast osnovnog kapitala, je najvećim dijelom iz priliva novog, svježeg kapitala-dokapitalizacije kod osam banaka. Po tom osnovu dionički kapital je povećan za 159 miliona KM, a kod dvije dokapitalizacije ostvaren je emisioni ažio u iznosu od 24 miliona KM. U usporedbi s prethodnom godinom, priliv svježeg novca u kapital bio je veći za 33% ili 45 miliona KM. Također tri banke su povećale dionički kapital tehničkom emisijom (iz rezervi) u ukupnom iznosu od 11,4 miliona KM. Istovremeno, u procesu statusne promjene pripajanja kod jedne banke je dionički kapital smanjen za 8,6 miliona KM, a za isti iznos su povećane rezerve kapitala ishodne banke, dok je jedna banka smanjila dionički kapital za 3,4 miliona povlačenjem vlastitih dionica.

Na povećanje osnovnog kapitala značajan uticaj imalo je i povećanje rezervi i zadržane neraspoređene dobiti u iznosu od 95 miliona KM. Nakon provođenja zakonske procedure donošenja i usvajanja odluka o raspodjeli revidirane dobiti od strane skupština, ostvarena dobit za 2006. godinu (17 banaka) raspoređena je 85% u osnovni kapital (u rezerve ili zadržanu-neraspoređenu dobit). Pet banaka je donijelo odluku o isplati dividende u ukupnom iznosu od 14 miliona KM što je cca 15% ostvarene dobiti na nivou bankarskog sistema.

Osim navedenog, kod dvije banke je došlo do povećanja rezervi i zadržane dobiti za 18 miliona KM (kod jedne po osnovu procjene fer vrijednosti fiksne aktive, a kod druge primjena MRS 8-Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške).

²⁰ Regulatorni kapital definiran čl.8. i 9.Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kapitalom banaka.

²¹ Izvor podataka je kvartalni Izvještaj o stanju kapitala banaka (Obrazac 1-Tabela A), propisan Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kapitalom banaka.

Odbitne stavke (koje umanjuju osnovni kapital) su povećane za 17 miliona KM (pet banaka je pokrilo gubitak u ukupnom iznosu od 4,5 miliona KM, tekući gubitak iznosi 8,2 miliona KM, a nematerijalna imovina je povećana za 13,3 miliona KM).

Dopunski kapital je povećan za 158 miliona KM, s većim promjenama u strukturi: dobit iz 2006.godine u iznosu od 85,7 miliona KM je prenesena u osnovni kapital, a 14 banaka je tekuću revidiranu dobit u iznosu od 98,8 miliona KM uključilo u dopunski kapital, dok su sljedeće stavke dopunskog kapitala povećane: subordinisani dugovi za 52,3 milion KM (četiri banke), obaveze trajnog karaktera kod jedne banke u iznosu od 45 miliona KM, te opće rezerve za kreditne gubitke za 47,7 miliona KM.

Navedene promjene su uticale na strukturu regulatornog kapitala tako da je učešće osnovnog kapitala smanjeno sa 74% na 71%, a dopunskog povećano sa 26% na 29%.

Rast regulatornog kapitala od 28% pozitivno se odrazio na neto kapital koji je u 2007. godini također povećan za 28% ili 408 miliona KM i sa 31.12.2007. godine iznosi 1,9 milijardi KM.

Stopa kapitaliziranosti banaka izražena kao odnos kapitala i aktive na dan 31. 12. 2007. godine iznosila je 12,9%, što je za 0,4 procentna poena bolje nego na kraju 2006. godine.

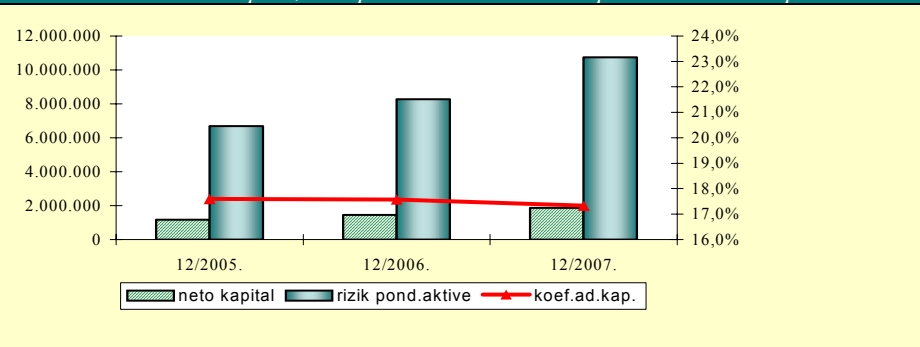
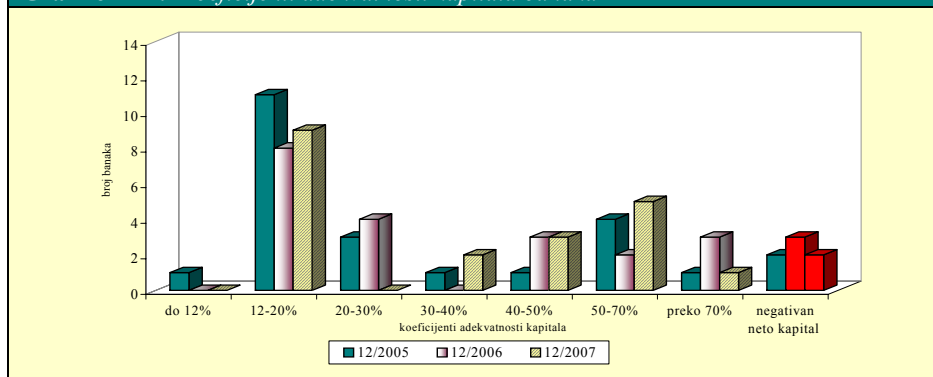
Jedan od najvažnijih pokazatelja snage i adekvatnosti kapitala²² banaka jeste koeficijent adekvatnosti kapitala, izračunat kao odnos neto kapitala i rizikom ponderisane aktive. Ovaj koeficijent je na nivou bankarskog sektora sa 31.12.2007. godine iznosio 17,3% što je za 0,3 procentnih poena manje nego na kraju 2006. godine. Uzrok ovom padu je, prije svega, ostvarena veća stopa rasta rizikom ponderisane aktive (30%) nego neto kapitala (28%).

FBA je, vršeći nadzor poslovanja i finansijskog stanja banaka u FBiH, u skladu sa zakonskim ovlastima, a u cilju jačanja sigurnosti i banaka pojedinačno i sistema u cjelini, nalagala bankama poduzimanje odgovarajućih aktivnosti na jačanju kapitalne osnove i osiguranju kapitala adekvatnog visini i profilu postojeće i potencijalne izloženosti svim rizicima koji su imanentni bankarskom poslovanju.

- 000 KM -

Tabela 18 : Neto kapital, rizik ponderisane aktive i stopa adekvatnosti kapitala					
O P I S	31.12.2005.	31.12.2006.	31.12.2007.	INDEKS	
				3/2	4/3
1	2	3	4	5	6
NETO KAPITAL	1.173.022	1.455.675	1.863.338	124	128
RIZIK PONDERISANE AKTIVE I KRED. EKVIVALENATA	6.681.510	8.282.086	10.747.145	124	130
STOPA NETO KAPITALA (ADEKVATNOSTI KAPITALA)	17,6%	17,6%	17,3%	100	98

²² Zakonom propisana minimalna stopa adekvatnosti kapitala iznosi 12%.

Grafikon 23 : Neto kapital, rizik ponderisane aktive i stopa adekvatnosti kapitala**Grafikon 24 : Koeficijenti adekvatnosti kapitala banaka**

Od ukupno 22 banke u FBiH na dan 31.12.2007. godine, 20 banaka imalo je koeficijent adekvatnosti kapitala veći od zakonom propisanog minimuma od 12%, a dvije banke, pod privremenom upravom, imale su koeficijent manji od 12%, odnosno negativan koeficijent adekvatnosti. Kod pojedinačnih banaka koeficijent se kretao u oba smjera: kod 10 banaka adekvatnost kapitala je bolja nego na kraju 2006. godine, od toga je kod sedam to rezultat izvršene dokapitalizacije u toku 2007. godine, a kod dvanaest banaka zabilježen je pad adekvatnosti kapitala.

U nastavku se daje pregled koeficijenata adekvatnosti kapitala kod 20 banaka u odnosu na zakonski minimum od 12%:

- devet banaka ima stopu između 12,5% i 20%, a četiri najveće od 12,5% do 16,8%,
- pet banaka ima stopu između 21% i 50%,
- pet banaka ima stopu između 51% i 70%,
- jedna banka ima stopu veću od 70%.

Kao i do sada, prioritetan zadatak većine banaka u sistemu je dalje jačanje kapitalne osnove, a u fokusu su velike banke u sistemu, što je nužno za jačanje stabilnosti i sigurnosti i banaka i ukupnog bankarskog sistema. Prateći ekspanziju banaka i vršeci redovan nadzor ovog segmenta, FBA je prema bankama, zavisno od ocjene njihove adekvatnosti kapitala i rizičnog profila institucije, poduzimala različite korektivne i nadzorne mjere, kao što su: donošenje strategije za održavanje nivoa kapitala i plana koji će osigurati kvantitetu i kvalitetu (strukturu) kapitala u

skladu s prirodom i složenosti bančnih sadašnjih i budućih poslovnih aktivnosti i preuzetom i potencijalnom riziku, zatim pojačan nadzor i intenzivnije praćenje banke, zahtjev za pribavljanje dodatnog kapitala u cilju jačanja kapitalne osnove, te otklanjanja nedozvoljenih koncentracija kreditnog rizika i u vezi s tim ograničavanje i smanjenje izloženosti kreditnom riziku vezano za određene vrste koncentracija, praćenje provođenja i realizacije usvojenih planova kapitala i to posebno pribavljanja dodatnog kapitala iz eksternih izvora, nadziranje poštivanja i postupanja po naloženim mjerama i sl.

Sve je to doprinijelo poboljšanju stanja u ovom segmentu, što je garant sigurnosti i stabilnosti banaka i ukupnog finansijskog sistema.

2.1.3. Aktiva i kvaliteta aktive

Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka utvrđeni su kriteriji za procjenu izloženosti banaka kreditnom riziku ocjenom kvaliteta njihove aktive i adekvatnosti rezervi za kreditne i druge gubitke prema rizičnosti plasmana i sredstava stavki bilansa i vanbilansnih stavki.

Ukupna aktiva sa vanbilansnim stavkama (aktiva)²³ banaka u FBiH na dan 31.12.2007. godine iznosila je 17 milijardi KM i za 25% je veća u odnosu na kraj 2006. godine.

Bruto aktiva²⁴ bilansa iznosila je 14,5 milijardi KM, što je za 23% ili 2,7 milijardi KM više nego na kraju 2006. godine. Vanbilansne rizične stavke iznosile su 2,5 milijardi KM i veće su za 34% ili 627 miliona KM.

-u 000 KM-

Tabela 19 : Aktiva, vanbilansne stavke i potencijalni kreditni gubici								
OPIS	IZNOS (u 000 KM)						INDEX	
	31.12.2005.	Strukt. %	31.12.2006.	Strukt. %	31.12.2007.	Strukt. %	4:2	6:4
1.	2	3	4	5	6	7	8	9
Kreditni	5.326.900	55,2	6.609.302	56,0	8.660.769	59,6	124	131
Kamate	37.531	0,4	36.210	0,3	53.522	0,4	96	148
Dospjela potraživanja	214.045	2,2	206.720	1,8	210.596	1,4	97	102
Potraživanja po plać. garancijama	4.132	0,0	4.132	0,0	3.638	0,0	100	88
Ostali plasmani	23.950	0,2	47.739	0,4	61.907	0,4	199	130
Ostala aktiva	4.050.650	42,0	4.893.407	41,5	5.556.224	38,2	121	114
UKUPNA AKTIVA	9.657.208	100,0	11.797.510	100,0	14.546.656	100,0	122	123
VANBILANS	1.391.183		1.826.980		2.453.626		131	134
AKTIVA S VANBILANSOM	11.048.391		13.624.490		17.000.282		123	125
RIZIČNA AKTIVA S VANBILANSOM	7.091.338		8.871.314		11.628.220		125	131
Opći kreditni rizik i Potencijalni kreditni gubici	313.873		343.737		405.717		110	118
Već formirane opće i posebne rezerve za kreditne gubitke	314.175		345.067		405.691		110	118

Nerizične stavke iznose 5,4 milijarde KM ili 32% ukupne aktive sa vanbilansom i za 13% su veće u odnosu na kraj 2006.godine, što je najvećim dijelom rezultat porasta novčanih sredstava.

²³ Aktiva definirana članom 2. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka.

²⁴ Izvor podataka: Izvještaj o klasifikaciji aktive bilansa i vanbilansnih stavki banaka.

S druge strane, rizična aktiva s vanbilasom iznosi 11,6 milijardi KM i u 2007. godini povećana je za 31% ili 2,8 milijardi KM.

Kreditni plasmani²⁵ su u 2007. godini zabilježili značajno povećanje od 2,1 milijardu ili 30%, što je u odnosu na 2006. godinu više za sedam procentnih poena, te dostigli iznos od 8,9 milijardi KM i učešće od 62,5%. Dospjela potraživanja veća su za 2%, a njihovo učešće u strukturi aktive smanjeno je sa 1,8% na 1,5%.

Analitički podaci po bankama pokazuju da je kod dvije banke (obje pod privremenom upravom) došlo do neznatnog smanjenja kreditnih plasmana (ukupno 2,8 miliona KM), kod devet banaka stopa rasta kreditnih plasmana iznosila je između 2% i 30%, šest banaka povećalo je kredite između 30% i 50%, dok je preostalih pet banaka imalo rast kreditnih plasmana preko 50%.

Četiri najveće banke u F BiH povećale su kreditne plasmane za 1,3 milijarde KM što je 64% ukupnog povećanja na nivou bankarskog sektora i na kraju 2007. godine iznosili su 6,2 milijarde KM, a njihovo učešće u ukupnim kreditima smanjeno je sa 71,2% na 69,5%.

Banke su u 2007. godini najviše kredita plasirale privatnim preduzećima i stanovništvu, koji su ujedno dva dominantna sektora s učešćem od 95,3%. Plasmani dati stanovništvu imali su najveći apsolutni rast od 990 miliona KM, što relativno iznosi 29%, ali je njihovo učešće smanjeno sa 50,9% na 50,3%. Krediti privatnim preduzećima povećani su za 968 miliona KM ili 32%, što se pozitivno odrazilo na njihovo učešće, odnosno povećanje sa 44,4% na 45,1%. U odnosu na 2006. godinu, stope rasta kreditnih plasmana u ova dva sektora veće su za četiri, odnosno osam procentnih poena, a ohrabruje podatak da su u 2007. godini banke značajnije povećale kreditiranje privatnih preduzeća. Iako je učešće sektora nebankarskih finansijskih institucija svega 1,3%, u odnosu na 2006. godinu plasmani ovom sektoru povećani su za 118% ili 62 miliona KM, a najvećim dijelom odobreni su mikrokreditnim organizacijama.

Prema dostavljenim podacima od banaka, sa stanjem 31. 12. 2007. godine, s aspekta strukture kredita stanovništvu po namjeni već duži period nema promjene, odnosno najveće učešće od cca 70% imaju krediti odobreni za finansiranje potrošnih dobara²⁶, na stambene kredite se odnosi 24%, a sa preostalih 6% kreditirani su mali zanati i mali biznis i poljoprivreda.

Četiri najveće banke u sistemu plasirale su stanovništvu 69% ukupnih kredita datih ovom sektoru što je za tri procentna poena manje u odnosu na kraj 2006. godine, dok isti pokazatelj za sektor privatnih preduzeća iznosi 70%, i za dva procentna poena je manji u odnosu na kraj 2006. godine.

Trend i promjena učešća pojedinih sektora u ukupnoj strukturi kredita dati su u sljedećoj tabeli.

²⁵ Kratkoročni i dugor. krediti, dospjela potraživanja i potraživanja po plaćenim-pozvanim garancijama.

²⁶ Uključeno kartično poslovanje.

-u 000 KM-

Tabela 20 : Sektorska struktura kredita								
SEKTORI	31.12.2005.		31.12.2006.		31.12.2007.		INDEX	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Vladine institucije	35.513	0,6	27.084	0,4	32.556	0,4	76	120
Javna preduzeća	188.143	3,4	192.394	2,8	211.465	2,4	102	110
Privatna preduzeća i društ.	2.446.358	44,1	3.029.964	44,4	3.998.141	45,0	124	132
Bankarske institucije	33.123	0,5	28.445	0,4	26.768	0,3	86	94
Nebankarske finansijske instit.	48.566	0,9	52.279	0,8	114.084	1,3	108	218
Gradani	2.784.053	50,2	3.471.829	50,9	4.461.984	50,3	125	129
Ostalo	9.321	0,2	18.159	0,3	30.005	0,3	195	165
UKUPNO	5.545.077	100,0	6.820.154	100,0	8.875.003	100,0	123	130

Valutna struktura kredita se već duži period bitnije ne mijenja: najveće učešće od 73% ili 6,5 milijardi KM imaju krediti odobreni s valutnom klauzulom, krediti u domaćoj valuti 25% ili 2,2 milijarde KM, a najmanje učešće od samo 2% ili 210 miliona KM imaju krediti u stranoj valuti.

Budući da su plasmani, odnosno krediti najrizičniji dio aktive banaka, njihova kvaliteta predstavlja jednu od najznačajnijih determinanti stabilnosti i uspješnosti poslovanja. Ocjena kvalitete aktive je ustvari ocjena izloženosti kreditnom riziku plasmana banke, odnosno identificiranje potencijalnih kreditnih gubitaka koji se priznaju kao troškovi rezervi za kreditne gubitke.

Kvaliteta aktive i vanbilansnih rizičnih stavki, opći kreditni rizik, potencijalni kreditni gubici po kategorijama klasifikacije²⁷ i vanbilansne stavke dati su u sljedećoj tabeli:

Tabela 21 : Klasifikacija aktive, opći kreditni rizik (OKR), potencijalni kreditni gubici (PKG) i vanbilansne stavke (otpisana aktiva i suspendirana kamata)											
Kategorija klasifikacije	IZNOS (u 000 KM) I UČEŠĆE (u %)									INDEKS	
	31.12.2005.			31.12.2006.			31.12.2007.			5/2	8/5
	Klasif. aktive	Učešće %	OKR PKG	Klasif. aktive	Učešće %	OKR PKG	Klasif. aktive	Učešće %	OKR PKG		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
A	5.943.367	83,8	118.864	7.513.553	84,7	150.390	9.886.443	85,0	197.924	126	132
B	831.403	11,7	62.512	1.073.906	12,1	79.451	1.476.856	12,7	105.268	129	138
C	157.310	2,2	41.915	147.718	1,7	36.574	143.068	1,2	35.602	94	97
D	159.224	2,3	90.551	135.980	1,5	77.181	121.815	1,1	66.885	85	90
E	34	0,0	31	157	0,0	141	38	0,0	38	462	24
Rizična ak. (A-E)	7.091.338	100,0	313.873	8.871.314	100,0	343.737	11.628.220	100,0	405.717	125	131
Nerizična akt.²⁸	3.957.053			4.753.176			5.372.062			120	113
UKUPNO	11.048.391			13.624.490			17.000.282			123	125
VANBILANSNA EVIDENCIJA											
	385.601	87,6		409.108	89,7		430.048	90,1		106	105
Susp. Kamata	54.426	12,4		46.546	10,3		46.919	9,9		86	101
UKUPNO	440.027	100,0		455.654	100,0		476.967	100,0		104	105

²⁷ U skladu sa članom 22. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banke su dužne da formiraju i kontinuirano održavaju rezerve za OKR i PKG u sljedećim procentima po kategorijama: A 2%, B 5% do 15%, C 16% do 40%, D 41% do 60% i E 100%.

²⁸ Stavke aktive na koje se, u skladu s članom 22. stav 7. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka, ne obračunavaju rezerve za OKG od 2%.

Rizična aktiva sa vanbilansom (A-E) iznosi 11,6 milijardi KM i veća je za 31% ili 2,8 milijardi KM, a nerizična 5,4 milijarde KM i za 13% je veća u odnosu na kraj 2006.godine, što je uglavnom rezultat porasta novčanih sredstava.

Ako se analizira kvaliteta rizične aktive evidentno je povećanje klasifikovane aktive (B-E) za 28% ili 384 miliona KM i to isključivo zbog rasta plasmana sa posebnom napomenom (B kategorija) za 38% ili 403 miliona KM, tako da je sa 31. 12. 2007. godine B kategorija dostigla iznos od 1,5 milijarde KM, a klasifikovana aktiva 1,7 milijardi KM. Nekvalitetna aktiva (C-E) je manja za 7% ili 19 miliona KM i na kraju 2007. godine iznosila je 265 miliona KM, s napomenom da je u istom periodu izvršen otpis aktive (isknjizenje u vanbilansnu evidenciju) u iznosu od 103 miliona KM. Pokazatelji kvalitete aktive iskazani kao odnos, odnosno učešće pojedinih kategorija u rizičnoj aktivi su promijenjeni, kao rezultat navedenog i, uslovno rečeno, nešto su bolji. Koeficijent odnosa klasifikovane aktive i rizične aktive je u odnosu na kraj 2006.godine manji za 0,3 procentna poena i iznosi 15,0%, zbog bržeg rasta rizične aktive (31%) od klasifikovane (28%).

Drugi bitan indikator kvalitete aktive iskazan kao odnos nekvalitetne i rizične aktive, sa 31. 12. 2007. godine je iznosio je 2,3% i to je relativno nizak omjer, a u odnosu na kraj 2006. godine je bolji za 0,9 procentnih poena. Međutim, imajući u vidu porast aktive s posebnom napomenom (B kategorije) od 38% i njeno učešće od 13% u rizičnoj aktivi, te sumnju da dio plasmana koji su iskazani u ovoj kategoriji imaju lošiju kvalitetu i da trebaju biti klasificirani kao nekvalitetna aktiva, odnosno još uvijek prisutna praksa nekih banaka da ne formiraju pravovremeno adekvatne rezerve za kreditne gubitke, što se potvrdilo u on site kontrolama i rezultiralo nedostajućim rezervama za kreditne gubitke, može se zaključiti da kvaliteta aktive ima blagi trend pogoršanja. Zato je od ključnog značaja da banke što realnije procjenjuju kvalitetu plasmana i formiraju adekvatne rezerve za kreditne gubitke, posebno zbog činjenice da se radi o relativno novim kreditima sa dugim rokovima dospjeća (posebno krediti dati stanovništvu), pa se stoga i problemi vezani za kvalitetu aktive ne uočavaju pravovremeno, odnosno na određeni način su prikriveni upravo kroz najveći rast B kategorije.

Sektorska analiza podataka temelji se na pokazateljima kvalitete kredita datih za dva najznačajnija sektora: privatnim preduzećima i stanovništvu. Dva navedena pokazatelja za ove sektore se značajno razlikuju i ukazuju na postojanje veće izloženosti kreditnom riziku, a time i potencijalnim kreditnim gubicima kod kredita datim pravnim licima.

Tabela 22 : Klasifikacija kredita datih stanovništvu i pravnim licima											
Kategorija klasifikacije	IZNOS (u 000 KM) I UČEŠĆE (u%)										INDEKS 11/6
	31.12.2006.					31.12.2007.					
	Stanovni štvo	Učešće %	Pravna lica	Učešće %	UKUPNO	Stanovni štvo	Učešće %	Pravna lica	Učešće %	UKUPNO	
1	2	3	4	5	6 (2+4)	7	8	9	10	11 (7+9)	12
A	3.293.646	94,87	2.397.988	71,62	5.691.634	4.176.207	93,60	3.276.108	74,24	7.452.315	131
B	109.338	3,15	744.616	22,24	853.954	199.186	4,46	968.764	21,95	1.167.950	137
C	44.074	1,27	96.719	2,89	140.793	56.213	1,26	81.672	1,85	137.885	98
D	24.766	0,71	108.886	3,25	133.652	30.360	0,68	86.475	1,96	116.835	87
E		0,0	116	0,00	121		0,00	0	0,00	18	15
UKUPNO	3.471.829	100,00	3.348.325	100,00	6.820.154	4.461.984	100,00	4.413.019	100,00	8.875.003	130
Klas. ak. B-E	178.183	5,13	950.337	28,38	1.128.520	285.777	6,40	1.136.911	25,76	1.422.688	126
Nekv. ak C-E	68.845	1,98	205.721	6,14	274.566	86.591	1,94	168.147	3,81	254.738	93
Struktura kred.		50,91		49,09	100,00		50,28		49,72	100,00	
Učešće po sektorima u klasifikovanoj aktivi, nekvalitetnoj aktivi i B kategoriji:											
Klasifikacija B-E		15,79		84,21	100,00		20,09		79,91	100,00	
Nekvalitetna C-E		25,07		74,93	100,00		33,99		66,01	100,00	
Kategorija B		12,80		87,20	100,00		17,05		82,95	100,00	

Sa 31.12.2007. godine od ukupnih kredita odobrenih pravnim licima u iznosu od 4,4 milijarde KM, 1,1 milijarda KM ili 25,8% je klasificirano u kategorije B do E (na kraju 2006. godine 950 miliona ili 28,4%), dok je od ukupno odobrenih kredita stanovništvu u iznosu od 4,5 milijardi KM, u kategoriju B do E klasificirano 286 miliona KM ili 6,4% (na kraju 2006. godine 178 miliona ili 5,1%).

Od kredita datih pravnim licima na nekvalitetnu aktivu odnosi se 168 miliona KM ili 3,8% (sa 31.12.2006. godine iznosili su 206 miliona KM ili 6,1%). Za sektor stanovništva krediti klasificirani kao nekvalitetni iznose 87 miliona KM ili 2% od ukupnih kredita odobrenih ovom sektoru (31.12.2006. godine iznosili su 69 miliona KM ili 2%).

Iako je prisutan trend poboljšanja dva posmatrana indikatora kvalitete kredita odobrenih pravnim licima, dok su kod kredita stanovništvu isti pokazatelji nešto lošiji, radi realnije ocjene treba uzeti u obzir i iznos kredita koje su banke u posmatranom periodu isknjižile u vanbilans, što se daje u narednoj tabeli.

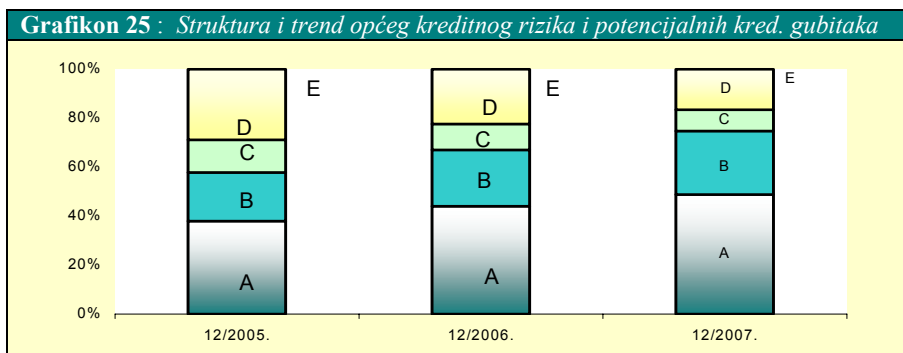
-000 KM-

Tabela 23 : Vanbilansna evidencija: otpisana aktiva i suspendirana kamata						
OPIS	STANOVNIŠTVO		PRAVNA LICA		UKUPNO	
	Otpisana aktiva	Suspendovana kamata	Otpisana aktiva	Suspendovana kamata	Otpisana aktiva	Suspendovana kamata
1	2	3	4	5	6	7
Početno stanje 31.12.2006.	58.711	6.698	341.297	38.374	400.008	45.072
<i>Promjene u 2007.godini:</i>						
- novi otpis (u tekućoj godini)	23.767	4.642	68.622	6.094	92.389	10.736
- naplaćeno u tekućoj godini	15.817	4.004	28.768	3.314	44.585	7.318
- trajni otpis	593	171	17.171	1.400	17.764	1.571
Saldo 31.12.2007.godine	66.068	7.165	363.980	39.754	430.048	46.919

Saldo otpisane aktive 31.12.2007. godine iznosio je 430 miliona KM i veći je za 5% nego na kraju 2006. godine, dok je saldo suspendovane kamate iznosio 47 miliona KM, što je na nivou 2006. godine.

Nivo općeg kreditnog rizika i procijenjenih potencijalnih kreditnih gubitaka po kategorijama klasifikacije, utvrđenih u skladu sa kriterijima i metodologiji propisanoj u odlukama FBA, njihov trend i struktura na nivou bankarskog sektora dati su u sljedećoj tabeli i grafikonu.

Tabela 24 : Struktura i trend općeg kreditnog rizika i potencijalnih kreditnih gubitaka								
Kategorija klasifikacije	IZNOS (u 000 KM) I STRUKTURA (u%)						INDEKS	
	31.12.2005.		31.12.2006.		31.12.2007.		4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
A	118.884	37,9	150.390	43,8	197.924	48,8	127	132
B	62.517	19,9	79.451	23,1	105.268	25,9	127	132
C	41.954	13,4	36.574	10,6	35.602	8,8	87	97
D	90.465	28,8	77.181	22,5	66.885	16,5	85	87
E	31	0,0	141	0,0	38	0,0	455	27
UKUPNO	313.851	100,0	343.737	100,0	405.717	100,0	110	118

Prema izvještajima, banke su formirale rezerve za kreditne gubitke u skladu s propisima i visinom procijenjenog kreditnog rizika.

Analizirajući nivo formiranih rezervi ukupno i po kategorijama klasifikacije, u odnosu na kraj 2006. godine, rezerve za opći kreditni rizik i potencijalne kreditne gubitke veće su za 18% i iznosile su 406 miliona KM, odnosno 3,5% rizične aktive sa vanbilansom što je za 0,4 procentna poena manje nego na kraju 2006. godine. Sa 31.12.2007. godine banke su prosječno za B kategoriju imale izdvojene rezerve po stopi od 7,1%, za C kategoriju 24,9%, D kategoriju 54,9% i E 100%.

Analiza kvalitete aktive, odnosno kreditnog portfelja pojedinačnih banaka, kao i on site kontrole u samim bankama, ukazuju da je još uvijek dominantni rizik kod najvećeg broja banaka kreditni rizik, a zabrinjava činjenica da jedan broj banaka ima neadekvatne prakse upravljanja, odnosno ocjene, mjerenja, praćenja i kontrole kreditnog rizika i klasifikaciju aktive, što se u on site kontrolama utvrdilo kroz značajne iznose nedostajućih rezervi za kreditne gubitke, koje su banke formirale po nalogu FBA, ali time se problem suštinski ne rješava.

FBA je bankama, kod kojih je kontrolom ocijenjena slaba kvaliteta aktive, naložila korektivne mjere u smislu izrade operativnog programa koji mora sadržavati plan aktivnosti na poboljšanju postojećih praksi upravljanja kreditnim rizikom, odnosno kvalitete aktive, smanjenje postojećih koncentracija, te rješavanje problema nekvalitetne aktive i sprječavanje njenog daljeg pogoršanja. Izvršavanje naloga FBA se kontinuirano nadzire kroz pojačan postkontrolni postupak na osnovu izvještaja i ostale dokumentacije dostavljene od strane banaka, kao i provjere istog ciljanim on site kontrolama.

Transakcije s povezanim licima

U svom poslovanju banke su izložene raznim vrstama rizika, od kojih poseban značaj ima rizik vezan za transakcije s licima povezanim sa bankom.

FBA je, u skladu sa Bazelskim standardima, uspostavila određene opreznosne principe i zahtjeve vezane za transakcije s licima povezanim s bankom, što je regulirano Odlukom o minimalnim standardima za poslovanje banaka s licima povezanim s bankom, u kojoj su propisani uslovi i način poslovanja banaka s povezanim licima. Na osnovu te Odluke i Zakona o bankama Nadzorni odbor banke, a na prijedlog direktora, dužan je da donese posebne politike banke za poslovanje s povezanim licima i da prati njihovu primjenu.

Odlukama FBA propisan je i poseban set izvještaja koji obuhvaćaju transakcije s jednim dijelom povezanih lica, i to kredite i potencijalne i preuzete vanbilansne obaveze (garancije, akreditivi,

preuzete kreditne obaveze) kao najčešći i najrizičniji vid transakcija između banaka i povezanih lica. Set propisanih izvještaja uključuje podatke o kreditima datim sljedećim kategorijama povezanih lica:

- dioničarima banke s više od 5% glasačkih prava,
- članovima Nadzornog odbora i uprave banke i
- supsidijarnim licima i drugim preduzećima povezanim s bankom.

-000 KM-

Tabela 25: Transakcije s povezanim licima					
Opis	D A T I K R E D I T I			I N D E K S	
	31.12.2005.	31.12.2006.	31.12.2007.	3/2	4/3
1	2	3	4	5	6
Dioničarima sa više od 5% glasačkih prava, sups.i drugim povezanim pred.	28.520	21.333	26.083	75	122
Članovima Nadzornog odbora i Odbora za reviziju	101	38	145	39	384
Upravi banke	2.663	1.962	2.355	74	120
UKUPNO	31.284	23.333	28.583	75	123
Potencijalne i preuzete vanbil.obaveze	911	1.072	1.936	118	180

Na osnovu izvještajnih podataka može se zaključiti da se radi o veoma malom iznosu kredita odobrenih navedenim kategorijama povezanih lica, te da je generalno nivo rizika nizak. FBA posebnu pažnju (pri on site kontrolama) usmjerava na poslovanje banaka s povezanim licima. Kontrolori FBA na licu mjesta daju naloge za otklanjanje uočenih propusta u određenim rokovima i pokreću prekršajne postupke, a sastavni dio tih aktivnosti je i praćenje i nadzor provođenja datih naloga u postkontrolnom postupku. To se pozitivno odrazilo na ovaj segment poslovanja, jer je u bankama značajno poboljšana kvaliteta upravljanja ovim rizikom, obim transakcija s povezanim licima ima opadajući trend, a time i izloženost riziku prema ovim licima.

2.2. Profitabilnost

Prema konačnim nerevidiranim podacima iz finansijskog izvještaja koji prikazuje uspješnost poslovanja banaka, odnosno iz bilansa uspjeha za 2007. godinu, banke u Federaciji BiH ostvarile su pozitivan finansijski rezultat-dobit u iznosu od 115,2 miliona KM, što je za značajnih 30,5% ili 27 miliona KM više nego u 2006. godini. Kontinuirani trend poboljšanja uspješnosti ukupnog sistema, mjereno nivoom ostvarene dobiti, rezultat je sveukupnog trenda poboljšanja i stabilizacije bankarskog sektora.

Pozitivan finansijski rezultat ostvaren je kod 18 banaka u ukupnom iznosu od 123,4 miliona KM, što je za 29,5% ili 28 miliona KM više nego u 2006. godini (isti broj banaka), dok su četiri banke iskazale gubitak u iznosu od 8,3 miliona KM, što je za 17,5% više nego prethodne godine.

Detaljniji podaci dati su u sljedećoj tabeli.

-000 KM-

Tabela 26 : Ostvareni finansijski rezultat: dobit/gubitak

Datum/Opis	Na nivou sistema		Državne banke		Privatne banke	
	Iznos	Broj banaka	Iznos	Broj banaka	Iznos	Broj banaka
31.12.2005.						
Gubitak	-26.398	5	-1.896	3	-24.502	2
Dobit	87.129	19	4.236	3	82.893	16
Ukupno	60.731	24	2.340	6	58.391	18
31.12.2006.						
Gubitak	-7.030	5	-2.603	3	-4.427	2
Dobit	95.287	18	3.134	2	92.153	16
Ukupno	88.257	23	531	5	87.726	18
31.12.2007.						
Gubitak	-8.261	4	-420	1	-7.841	3
Dobit	123.425	18	3.182	2	120.243	16
Ukupno	115.164	22	2.762	3	112.402	19

Na osnovu analitičkih podataka, kao i pokazatelja za ocjenu uspješnosti i profitabilnosti (visina ostvarenog finansijskog rezultata-dobit/gubitak i koeficijenta koji se koriste za ocjenu profitabilnosti, produktivnosti i efikasnosti poslovanja, te drugih parametara vezanih za ocjenu poslovanja) ukupna profitabilnost sistema se poboljšava, kao rezultat sveukupnog trenda poboljšanja i stabilizacije bankarskog sektora, iako najveći uticaj na visok nivo ostvarene dobiti ima finansijski rezultat nekoliko velikih privatnih banaka u većinskom stranom vlasništvu. Sektor državnih banaka nema značajniji uticaj na ostvareni finansijski rezultat i ukupnu profitabilnost bankarskog sektora.

Kao i u ostalim segmentima, u ostvarenoj dobiti dominantno je učešće četiri velike banke. Ove banke (čija aktiva iznosi 68% aktive bankarskog sistema) ostvarile su dobit od 92,3 miliona KM, što je 74,8% ukupno ostvarene dobiti 18 banaka (123,4 miliona KM). S aspekta visine ostvarenog finansijskog rezultata u 2006. godini, 16 banaka ima bolji finansijski rezultat nego u 2006. godini.

Ukupno iskazani gubitak od 8,3 miliona KM odnosi se na jednu državnu i tri privatne banke (dvije pod privremenom upravom).

Ostvareni ukupan prihod na nivou sistema iznosi 807 miliona KM, sa stopom rasta od 18% ili 124 miliona KM i u odnosu na 2006. godinu stopa rasta je veća za tri procentna poena. Ukupni nekamatni rashodi iznose 681 milion KM, sa stopom rasta od 16% ili 93 miliona KM i u odnosu na prethodnu godinu stopa rasta je veća za pet procentnih poena.

Struktura ukupnog prihoda banaka kvalitativno je poboljšana kroz nominalno i procentualno brži rast i veće učešće kamatnih prihoda u odnosu na 2006.godinu, što je i imalo najveći utjecaj na rast ukupne dobiti.

Ukupni prihodi od kamata su na kraju 2007. godine iznosili 834 miliona KM i veći su za 32% ili 204 miliona KM nego prethodne godine, a ostvarena stopa rasta je veća za 10 procentnih poena ili 65 miliona KM nego u 2006. godini.

Prihodi od kamata po kreditima porasli su za 23% i njihovo češće u ukupnom prihodu sa 79,2% u odnosu na prethodnu godinu povećano je na 82,5%. U okviru toga najveće učešće od 55,8% imaju kamatni prihodi od kreditnih plasmana stanovništvu, iako u ukupnom portfelju krediti dati stanovništvu imaju učešće od 50,3%, na osnovu čega se može zaključiti da je kreditni portfelj

stanovništva još uvijek manje rizičan u odnosu na kredite date pravnim licima. Prihodi od kamata i slični prihodi na kredite plasirane stanovništva imaju visoko učešće od 47,1% i u ukupnim kamatnim приходima, a slijede prihodi od kamata i slični prihodi na kredite odobrene privatnim preduzećima s učešćem od 35,5%.

Kamatni rashodi i nadalje rastu brže od kamatnih prihoda i na kraju 2007. godine iznose 324 miliona KM, odnosno ostvarena stopa rasta je 38% ili 89 miliona KM. U usporedbi sa 2006. godinom stopa rasta je veća za šest procentnih poena. Učešće kamatnih rashoda u strukturi ukupnog prihoda je povećano sa 34% na 40%, a u kamatnim приходima sa 37,2% na 38,8%.

Rast kamatnih rashoda po depozitima od 30% rezultat je bržeg rasta oročenih i kamatonosnih depozita (24%) nego ukupnih depozita (22%). Povećanje dugoročnih kreditnih zaduživanja banaka, najvećim dijelom kod stranih finansijskih institucija (banke „majke“ ili povezane banke iz grupacija i na finansijskim tržištima kod drugih kreditora), od 31%, sredstava subordinisanog duga od 67%, kao i povećanje referentnih kamatnih stopa Euribor i Libor doveli su do rasta kamatnih rashoda po osnovu uzetih kredita od 58,5%. Izvori stranih finansijskih institucija (depoziti, krediti, subordinisani dug) su najskuplji izvori za banke, jer u strukturi kamatonosnih izvora učestvuju sa cca 32% dok se na rashode po kamatama po istom osnovu odnosi cca 47% ukupnih kamatnih rashoda.

I pored bržeg rasta kamatnih rashoda, neto kamatni prihod je u odnosu na prethodnu godinu porastao za 29% ili 115 miliona KM, a ostvarena stopa rasta je veća za 12 procentnih poena ili 48 miliona KM nego prethodne godine. S iznosom od 510 miliona KM na kraju 2007. godine, neto kamatni prihodi su imali učešće u ukupnom prihodu od 63,2%, što je znatno bolje nego na kraju 2006 godine kada je učešće iznosilo 57,9%.

Rast učešća neto kamatnog prihoda u ukupnom prihodu banaka je pozitivan pokazatelj trenda poboljšanja kvaliteta i stabilnosti zarada, jer banke sve veći dio prihoda ostvaruju iz osnovne djelatnosti, odnosno kreditnih aktivnosti, što istovremeno pokazuje da su banke u Federaciji BiH još uvijek tipične komercijalne banke, tradicionalnog tipa orijentirane na kreditiranje kao primarnu i dominantnu aktivnost, ali je prisutno uvođenje i razvijanje novih bankarskih poslova, kao što su investiciono bankarstvo, skrbnički poslovi itd., koji su na relativno niskom nivou i za očekivati je njihov rast u narednom periodu.

Operativni prihodi, kao druga najvažnija komponenta ukupnog prihoda, rasli su sporije od neto kamatnog prihoda, odnosno veći su za svega 3% ili devet miliona KM i na kraju 2007. godine iznosili su 297 miliona KM. Zbog toga je i učešće operativnih prihoda u strukturi ukupnog prihoda smanjeno u odnosu na 2006. godinu sa 42,1% na 36,8%.

Na ostvarenu nisku stopu rasta operativnih prihoda značajan uticaj je imalo smanjenje prihoda od naknada za izvršene usluge, kao rezultat promjene računovodstvenih politika u segmentu metodologije tretmana i priznavanja prihoda po osnovu naknada koje su vezane za kredite²⁹.

Nekamatni rashodi u iznosu od 680 miliona KM porasli su za 16% ili 93 miliona KM u odnosu na prethodnu godinu, a ostvarena stopa rasta veća je za pet procentnih poena. Na neamatne rashode, koji imaju blagi trend pada učešća u odnosu na prethodnu godinu (85,9%), odnosi se 84,3% ukupnog prihoda.

U okviru neamatnih rashoda najveći porast od 18% ili 34 miliona KM ostvaren je kod troškova plaća i doprinosa koji su ujedno i najveća stavka u strukturi neamatnih rashoda sa učešćem od 32,3%. Troškovi rezervi za opći kreditni rizik i potencijalne kreditne gubitke porasli su za 20% ili 28 miliona KM sa učešćem od 25,3% u strukturi neamatnih rashoda.

²⁹Primjena MRS 18-Prihod i i MRS 39-Finansijski instrumenti: priznavanje i mjerenje.

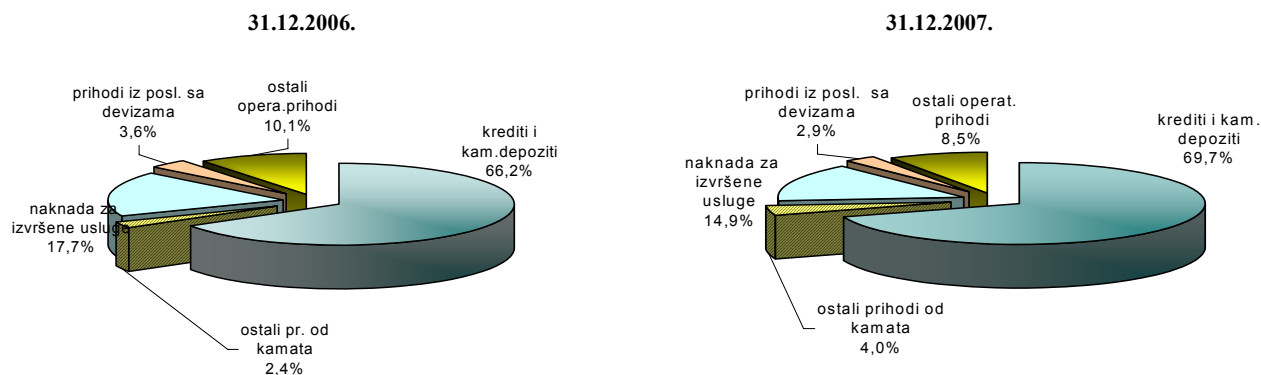
Analizom nekamatnih rashoda u 2007.godini uočava se značajan porast „head office“ troškova kod banaka koje su u vlasništvu stranih bankarskih grupa, a odnose se na banku-majku i/ili članice iz grupe. Ovi troškovi iznose cca 29 miliona KM i kod pojedinih banaka imali su značajan uticaj na finansijski rezultat.

Trend i struktura ukupnih prihoda i rashoda daje se u sljedećim tabelama i grafikonima:

- u 000 KM-

Tabela 27 : Struktura ukupnih prihoda									
Struktura ukupnih prihoda	31.12.2005.		31.12.2006.		31.12.2007.		INDEKS		
	Iznos	%	Iznos	%	Iznos	%	4/2	6/4	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	
I Prihodi od kamata i slični prihodi									
Kamatonosni rač. depozita kod depoz.inst.	44.408	5,8	66.234	7,2	121.966	10,8	149	184	
Kreditni i poslovi lizinga	457.840	59,4	541.538	59,0	666.417	58,9	118	123	
Ostali prihodi od kamata	14.751	1,9	22.402	2,4	46.150	4,0	152	206	
UKUPNO	516.999	67,1	630.174	68,6	834.533	73,7	122	132	
II Operativni prihodi									
Naknade za izvršene usluge	150.351	19,5	162.502	17,7	168.353	14,9	108	104	
Prihodi iz posl. sa devizama	30.266	3,9	32.578	3,6	33.054	2,9	108	101	
Ostali operativni prihodi	73.397	9,5	93.030	10,1	95.577	8,5	127	103	
UKUPNO	254.014	32,9	288.110	31,4	296.984	26,3	113	103	
UKUPNI PRIHODI (I + II)	771.013	100,0	918.284	100,0	1.131.517	100,0	119	123	

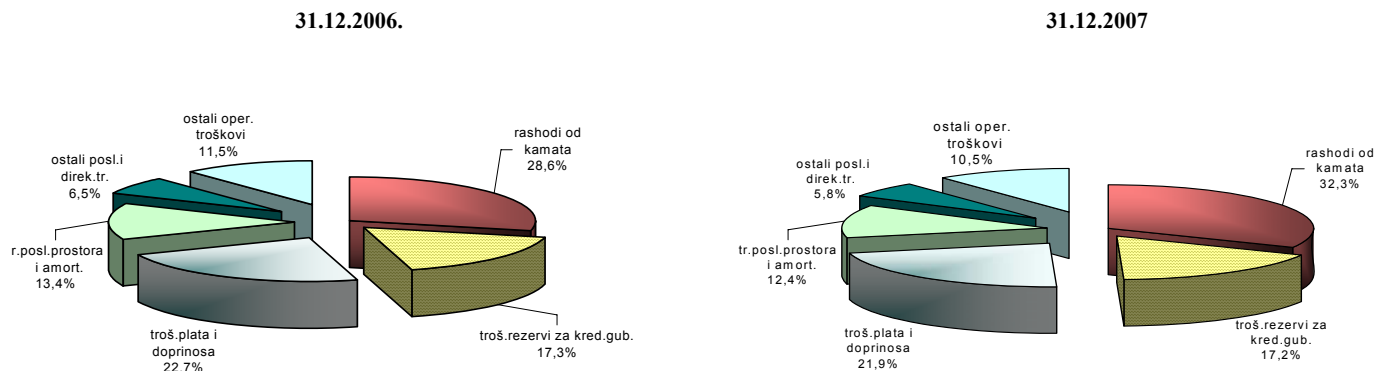
Grafikon 26 : Struktura ukupnih prihoda

- u 000 KM-

Tabela 28 : Struktura ukupnih rashoda									
Struktura ukupnih rashoda	31.12.2005.		31.12.2006.		31.12.2007.		INDEKS		
	Iznos	%	Iznos	%	Iznos	%	4/2	6/4	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	
I Rashodi od kamata i slični rashodi									
Depoziti	131.063	18,6	173.231	21,1	225.465	22,5	132	130	
Obaveze po uzetim kredit. i ostalim pozajm.	40.345	5,7	53.987	6,6	83.192	8,3	134	154	
Ostali rashodi od kamata	6.162	0,9	7.412	0,9	15.114	1,4	120	204	
UKUPNO	177.570	25,2	234.630	28,6	323.771	32,2	132	138	
II Ukupni nekamatni rashodi									
Troškovi rezervi za opći kred. rizik									
Potencijalne kreditne gubitke	130.214	18,5	143.059	17,3	172.548	17,2	109	121	
Troškovi plaća i doprinosa	166.621	23,6	185.907	22,7	219.730	21,9	112	118	
Troškovi posl.prostora i amortizacija	97.232	13,8	110.239	13,4	124.633	12,4	113	113	
Ostali poslovni i direktni troškovi	38.684	5,5	53.615	6,5	58.260	5,8	138	109	
Ostali operativni troškovi	94.836	13,5	94.451	11,5	105.553	10,5	99	112	
UKUPNO	527.587	74,8	587.271	71,4	680.724	67,8	111	116	
UKUPNI RASHODI (I + II)	705.157	100,0	821.901	100,0	1.004.495	100,0	116	122	

Grafikon 27 : Struktura ukupnih rashoda

U sljedećim tabelama dati su najznačajniji koeficijenti za ocjenu profitabilnosti, produktivnosti i efikasnosti banaka:

- u %-

KOEFICIJENTI	31.12.2005.	31.12.2006.	31.12.2007.
Dobit na prosječnu aktivu	0,72	0,86	0,90
Dobit na prosječni ukupni kapital	6,31	7,95	8,45
Dobit na prosječni dionički kapital	7,81	10,64	12,19
Neto prihod od kamata/ prosječna aktiva	4,05	3,86	3,97
Prihod od naknada/ prosječna aktiva	3,03	2,80	2,31
Ukupan prihod/ prosječna aktiva	7,08	6,65	6,28
Poslovni i direktni rashodi ³⁰ /prosječna aktiva	2,01	1,91	1,79
Operativni rashodi/ prosječna aktiva	4,28	3,80	3,50
Ukupni nekamatni rashodi/ prosječna aktiva	6,29	5,71	5,29

-u %-

KOEFICIJENTI	31.12. 2007.		
	DRŽAVNE BANKE	PRIVATNE BANKE	PROSJEK U FBiH
Dobit na prosječnu aktivu	0,73	0,90	0,90
Dobit na prosječni ukupni kapital	1,87	9,25	8,45
Dobit na prosječni dionički kapital	2,27	13,65	12,19
Neto prihod od kamata/ prosječna aktiva	4,35	3,96	3,97
Prihod od naknada/ prosječna aktiva	4,48	2,24	2,31
Ukupan prihod/ prosječna aktiva	8,83	6,20	6,28
Poslovni i direktni rashodi/prosječna aktiva	3,01	1,76	1,79
Operativni rashodi/ prosječna aktiva	4,66	3,46	3,50
Ukupni nekamatni rashodi/ prosječna aktiva	7,66	5,22	5,29

Analizom osnovnih parametara za ocjenu profitabilnosti banaka uočava se da su dva najvažnija indikatora profitabilnosti: ROAA (dobit na prosječnu aktivu) od 0,90% i ROAE (dobit na prosječni dionički kapital) od 12,19% u odnosu na 2006. godinu bolji.

³⁰ U rashode su uključeni troškovi rezervi za potencijalne kreditne gubitke.

Međutim, produktivnost banaka, mjerena odnosom ukupnog prihoda i prosječne aktive (6,28%), kao i ostvareni neto kamatni i operativni prihod po jedinici prosječne aktive, ipak su nešto lošiji zbog daljeg bržeg rasta stope prosječne aktive (25%) u odnosu na rast neto prihoda od kamata i operativnih prihoda (18%), te trenda smanjenja aktivnih kamatnih stopa i bržeg rasta kamatnih troškova.

Svi ključni finansijski pokazatelji profitabilnosti analizirani prema kriteriju vlasništva u bankama, pokazuju da privatne banke posluju rentabilnije, produktivnije i efikasnije, što im osigurava konkurentnu prednost u odnosu na državne banke i ukazuje na nužnost završetka privatizacije preostalih državnih banaka.

Kakva će biti profitabilnost bankarskog sektora u narednom periodu zavisit će od više faktora, a kao glavni mogu se navesti sljedeći: kvaliteta aktive, odnosno izloženost banke kreditnom riziku i u vezi s tim troškovi rezervi za kreditne gubitke, zatim efikasno upravljanje i kontrola operativnih troškova, te nivo i trend vanbilansnih operacija-aktivnosti koje bankama donose znatne prihode u vidu naknada i provizija i u strukturi prihoda bankarskih bilansa imaju gotovo isto učešće kao i neto kamatni prihod. Stoga je ključni faktor za efikasnost i profitabilnost svake banke kvaliteta menadžmenta i poslovna politika koju vodi i strategija daljeg rasta i razvoja banke, jer se time direktno utiče na njene performanse. Pored navedenog, koji imaju karakter internih faktora, treba istaći da na stopu profitabilnosti ukupnog bankarskog sektora snažan uticaj ima okruženje kao makroekonomski faktor, odnosno stanje i stepen ukupnog ekonomskog razvoja, posebno realnog sektora.

U novim tržišnim uslovima banke usvajaju novi koncept poslovne politike primjerene tržišno orijentiranom bankarstvu čiji je cilj ostvarivanje što većeg profita, osiguravajući pri tome stabilnost banke i adekvatno upravljanje i kontrolu svih rizika kojima je banka izložena u poslovanju, a primarno kreditnog rizika. Međutim, uključivanjem u međunarodno finansijsko poslovanje i tržišta banke će u budućnosti biti više izložene tržišnim rizicima: kamatnom, deviznom i cjenovnom, kao i riziku zaduživanja, što će zahtijevati dalje jačanje kapitalne osnove ne samo iz internih izvora kroz povećanje zadržane dobiti iz ostvarenog profita nego i iz eksternih izvora, što je istovremeno i preduslov za dalju ekspanziju i rast banaka.

2.3. Likvidnost

Upravljanje rizikom likvidnosti je, uz kreditni rizik, jedno od najvažnijih i najsloženijih segmenata bankarskog poslovanja. Održavanje likvidnosti u tržišnoj ekonomiji je permanentna obaveza banke i osnovna pretpostavka za njenu održivost na finansijskom tržištu. Također, to je jedan od ključnih preduvjeta za uspostavljanje i očuvanje povjerenja u bankarski sistem u svakoj zemlji.

Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje rizikom likvidnosti propisani su minimalni standardi koje je banka dužna da osigura i održava u procesu upravljanja ovim rizikom, odnosno minimalni standardi za kreiranje i provođenje politike likvidnosti koja osigurava sposobnost banke da potpuno i bez odlaganja izvršava svoje obaveze na dan dospijea.

Navedeni propis predstavlja okvir za upravljanje rizikom likvidnosti i sadrži kvalitativne i kvantitativne odredbe i zahtjeve prema bankama. Propisani su limiti koje banke trebaju ispunjavati vezano za prosječni dekadni minimum i dnevni minimum novčanih sredstava u odnosu na kratkoročne izvore, kao i minimalni limiti ročne usklađenosti dospijea instrumenata finansijske aktive i obaveza do 180 dana.

Rizik likvidnosti je u uskoj korelaciji s drugim rizicima, i često se negativno efektira na uspješnost i profitabilnost banaka.

U strukturi izvora finansiranja banaka u Federaciji BiH na dan 31. 12. 2007. godine i dalje najveće učešće od 71,7% imaju depoziti, zatim slijede uzeti krediti (uključujući subordinisane dugove³¹) s učešćem od 14,8%, koji su sa dužim periodima ročnosti i predstavljaju kvalitetan izvor za dugoročne plasmane, a značajno su doprinijeli ročnom usklađivanju dospijeca stavki aktive i obaveza. S druge strane, ročna struktura depozita je znatno nepovoljnija, iako je već duži period prisutan trend poboljšanja.

- u 000 KM-

Tabela 31 : Ročna struktura depozita

DEPOZITI	31.12.2005.		31.12.2006.		31.12.2007.		INDEX	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Štednja i dep. po viđenju	3.264.937	47,5	4.079.002	48,7	4.747.689	46,6	125	116
Do 3 mjeseca	408.679	6,0	293.735	3,5	430.784	4,2	72	147
Do 1 godine	541.832	7,9	745.994	8,9	1.045.768	10,3	137	140
1. Ukupno kratkoročni	4.215.448	61,4	5.115.731	61,1	6.224.241	61,1	121	122
Do 3 godine	1.709.665	24,9	2.212.076	26,4	2.722.927	26,7	129	123
Preko 3 godine	938.935	13,7	1.051.515	12,5	1.243.809	12,2	112	118
2. Ukupno dugoročni	2.648.600	38,6	3.263.591	38,9	3.966.736	38,9	123	122
UKUPNO (1 + 2)	6.864.048	100,0	8.379.322	100,0	10.190.977	100,0	122	122

Analizirajući ročnu strukturu depozita prema dvije osnovne grupe, u odnosu na 2006. godinu, evidentan je isti relativni porast kratkoročnih i dugoročnih depozita od 22%, dok je nominalni porast kratkoročnih depozita iznosio 1,1 milijarda KM, a dugoročnih 0,7 milijardi KM.

U kratkoročnim depozitima u odnosu na 2006. godinu najveći nominalni rast od 669 miliona KM (stopa rasta 16%) ostvaren je kod depozita po viđenju, koji ujedno imaju i najveće učešće od 46,6% u ukupnim depozitima, dok je najveća stopa rasta (47% ili 137 miliona KM) ostvarena kod oročenih depozita do tri mjeseca. U ukupnim depozitima po viđenju najveće učešće i dalje imaju depoziti građana (36,8%), a u odnosu na 2006.godinu povećani su za 24% ili 334 miliona KM.

Treba istaći da je kod dugoročnih depozita dominantno učešće dva sektora, i to: stanovništva od 49,2% i bankarskih institucija 25,6%, s blagim trendom smanjenja njihovog učešća (sa 28,7% na 25,6%). U depozitima oročenim do tri godine najveće učešće od 62% imaju depoziti stanovništva (na kraju 2006. godine 58,4%), dok u periodu preko tri godine najveće učešće od 64,4% imaju depoziti bankarskih institucija (na kraju 2006. godine: 62,9%).

U funkciji planiranja potrebnog nivoa likvidnih resursa, banke trebaju planirati izvore i strukturu adekvatnog likvidnog potencijala, i u vezi s tim planirati i kreditnu politiku. Ročnost plasmana, odnosno kreditnog portfelja je determinisana upravo ročnošću izvora. S obzirom da je ročna transformacija sredstava kod banaka inherentno povezana sa funkcionalnim karakteristikama bankarskog poslovanja, banke kontinuirano kontroliraju i drže ročne debalanse između izvora i plasmana u okviru propisanih minimalnih limita.

³¹ Subordinisani dugovi: uzeti krediti i obaveze trajnog karaktera.

-u 000 KM-

Tabela 32 : Ročna struktura kredita								
KREDITI	31.12.2005.		31.12.2006.		31.12.2007.		INDEX	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Dospjela potraživanja i plaćene vanbil.obaveze	218.177	3,9	210.852	3,1	214.234	2,4	97	102
Kratkoročni krediti	1.134.850	20,5	1.360.381	19,9	1.719.297	19,4	120	126
Dugoročni krediti	4.192.050	75,6	5.248.921	77,0	6.941.472	78,2	125	132
UKUPNO KREDITI	5.545.077	100,0	6.820.154	100,0	8.875.003	100,0	123	130

Banke su, kao što je već navedeno, u 2007. godini značajnije povećale kreditne plasmane, a ostvarena stopa rasta od 30% je za sedam indeksnih poena veća nego u 2006. godini. Dugoročni krediti su povećani za 32% ili 1.693 miliona KM (56% ili 942 miliona KM od ostvarenog rasta odnosi se na kredite date stanovništvu), a kratkoročni za 26% ili 359 miliona KM (na privatna preduzeća se odnosi 84% ili 301 milion KM).

Sektorska analiza po ročnosti pokazuje da se od ukupnih kredita datih stanovništvu 91,5% odnosi na dugoročne kredite, a kod kredita plasiranih privatnim preduzećima 64,5%, s trendom rasta (na kraju 2006. godine 62,7%).

U strukturi aktive krediti, kao najznačajnija kategorija, imaju i dalje najveće učešće od 62,5%, uz stalni trend rasta koji je podržan kako rastom depozita (22%) tako i uzetih kredita (31%).

Banke su u 2007. godini redovno ispunjavale obavezu održavanja propisane obavezne rezerve kod Centralne banke BiH³². Obavezna rezerva kao značajni instrument monetarne politike, u BiH u uslovima funkcioniranja valutnog odbora i relativno finansijski nerazvijenog tržišta jedini je instrument monetarne politike putem kojeg se ostvaruje primarno monetarni cilj odnosno monetarna kontrola, u smislu zaustavljanja brzog rasta kredita ostvarenog u prethodnim godinama i smanjenja multiplikacije. S druge strane, primjena regulative o deviznom riziku i održavanje valutne usklađenosti s propisanim limitima, utiče također značajno na iznos koji banke drže na računu rezervi kod Centralne banke BiH u domaćoj valuti, čime se osigurava visoka likvidnost banaka pojedinačno i bankarskog sektora.

Za analizu likvidnosti koristi se više koeficijenata, a pregled najvažnijih je u sljedećoj tabeli :

- u % -

Tabela 33 : Koeficijenti likvidnosti			
Koeficijenti	31.12.2005.	31.12.2006.	31.12.2007.
1	2	3	4
Likvidna sredstva ³³ / ukupna aktiva	37,8	37,4	34,5
Likvidna sredstva / kratkoročne finans.obaveze	63,9	62,2	58,1
Kratkoročne finans.obaveze/ ukupne finans.obaveze	66,9	68,0	67,3
Kreditni / depoziti i uzeti krediti ³⁴	69,2	69,6	73,7
Kreditni / depoziti, uzeti krediti i subordinisani dugovi ³⁵	68,0	68,5	72,2

³² Stopa obavezne rezerve je od 1.1.2008.godine povećana na 18% (od 1.12.2005. do 31.12.2007. godine iznosila je 15%).

³³ Likvidna sredstva u užem smislu: gotovina i depoziti i druga finansijska sredstva sa preostalim rokom dospijeca manjim od tri mjeseca, isključujući međubankarske depozite.

³⁴ Iskustveni standardi su: manji od 70%-veoma solidan, 71%-75%-zadovoljavajući, 76%-80%-na granici zadovoljavajućeg, 81%-85%-nedovoljan, preko 85%-kritičan.

³⁵ Prethodni koeficijent je proširen, u izvore su uključeni i subordinisani dugovi, što je realniji pokazatelj.

U 2007. godini nastavljen je trend laganog pada kvaliteta osnovnih pokazatelja likvidnosti, najviše zbog daljeg rasta kreditnih plasmana, a u usporedbi sa 2006. godinom kada su zabilježene neznatne promjene (do 1,5 procentnih poena), u 2007. godini skoro svi promatrani pokazatelji imali su negativnu promjenu između tri i četiri procentna poena. Ipak, ostaje konstatacija da je pozicija likvidnosti bankarskog sistema u Federaciji BiH dobra, sa zadovoljavajućim učešćem likvidnih sredstava u ukupnoj aktivi i pokrivenošću kratkoročnih obaveza likvidnim sredstvima. Strukturni pokazatelj učešća kratkoročnih obaveza u ukupnim finansijskim obavezama je nešto bolji nego na kraju 2006. godine. Posljednja dva pokazatelja, izražena kao odnos kredita i izvora iz kojih su finansirani (depoziti i uzeti krediti), iako su se neznatno pogoršali, ocjenjuju se zadovoljavajućim, što je na nivou iskustvenog standarda.

Propisani regulatorni zahtjevi prema bankama su dosta restriktivni, što je i rezultiralo dobrom likvidnošću banaka pojedinačno i ukupnog bankarskog sistema. Sve banke kontinuirano ispunjavaju i to znatno iznad propisanog minimuma, obavezu dekadnog prosjeka od 20% u odnosu na kratkoročne izvore sredstava, i dnevnog minimuma od 10% prema istoj osnovici, što se vidi iz sljedećeg pregleda.

- u 000 KM-

Tabela 34 : Pozicija likvidnosti- dekadni prosjek i dnevni minimum					
	31.12.2005.	31.12.2006.	31.12.2007.	INDEX	
	Iznos	Iznos	Iznos	3/2	4/3
1	2	3	4	5	6
1. Prosječno dnevno stanje novčanih sredstava	2.687.043	3.478.292	3.974.722	129	114
2. Najniže ukupno dnevno stanje novč.sredst.	2.371.336	3.201.670	3.686.972	135	115
3. Kratkoročni izvori sred.(osnovica za obračun)	4.165.268	5.135.086	6.094.193	123	119
4.Iznos obaveze :					
4.1. dekadni prosjek 20% od iznosa red.br. 3	833.054	1.027.017	1.218.839	123	119
4.2. dnevni minimum 10% od iznosa red.br.3	416.527	513.509	609.419	123	119
5.Ispunjenje obaveze : dekadni prosjek					
Višak = red.br.1 – red.br. 4.1.	1.853.989	2.451.275	2.755.883	132	112
6. Ispunjenje obaveze : dnevni minimum					
Višak = red.br.2 – red.br. 4.2.	1.954.809	2.688.161	3.077.553	138	114

Pored navedenog propisanog minimalnog standarda, vrlo važan aspekt praćenja i analize pozicije likvidnosti je ročna usklađenost preostalih dospjeća stavki finansijske aktive i obaveza prema vremenskoj skali, koja je propisanim minimalnim limitima kreirana na vremenski horizont od 180 dana.

- u 000 KM -

Tabela 35 : Ročna usklađenost finansijske aktive i obaveza do 180 dana					
Opis	31.12.2005.	31.12.2006.	31.12.2007.	INDEX	
	Iznos	Iznos	Iznos	3/2	4/3
1	2	3	4	5	6
I. 1-30 dana					
1. Iznos finansijske aktive	4.051.257	5.111.643	5.685.911	126	111
2. iznos finansijskih obaveza	3.668.868	4.626.466	5.291.774	126	114
3. Razlika (+ ili -) = 1-2	382.389	485.177	394.137	127	81
<i>Obračun izvršenja propisane obaveze u %</i>					
a) Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	110,4%	110,5%	107,4 %		
b) Propisani minimum %	100,0%	100,0%	100,0%		
Više (+) ili manje (-) = a - b	10,4%	10,5%	7,4%		
II. 1-90 dana					
1. Iznos finansijske aktive	4.559.015	5.622.709	6.291.403	123	112
2. iznos finansijskih obaveza	4.150.956	5.107.109	5.957.300	123	117
3. Razlika (+ ili -) = 1-2	408.059	515.600	334.103	126	65
<i>Obračun izvršenja propisane obaveze u %</i>					
a) Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	109,8%	110,1%	105,6%		
b) Propisani minimum %	100,0%	100,0%	100,0%		
Više (+) ili manje (-) = a - b	9,8%	10,1%	5,6%		
III. 1-180 dana					
1. Iznos finansijske aktive	5.091.381	6.245.949	7.039.638	123	113
2. iznos finansijskih obaveza	4.598.836	5.662.698	6.861.962	123	121
3. Razlika (+ ili -) = 1-2	492.545	583.251	177.676	118	30
<i>Obračun izvršenja propisane obaveze u %</i>					
a) Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	110,7%	110,3%	102,6%		
b) Propisani minimum %	95,0%	95,0%	95,0%		
Više (+) ili manje (-) = a - b	15,7%	15,3%	7,6%		

Iz pregleda se zaključuje da su se banke na dan 31.12.2007. godine pridržavale propisanih ograničenja, i ostvarile bolju ročnu usklađenost finansijske aktive i obaveza u odnosu na propisane limite, ali ipak nešto lošiju nego na kraju 2006. godine, a osnovni razlog tome je nešto jači rast kreditnih plasmana u 2007.godini, i to uglavnom dugoročnih.

Likvidnost bankarskog sistema u Federaciji BiH je, na osnovu svih iznesenih pokazatelja, na zadovoljavajućem nivou, što je i rezultat postojeće restriktivne regulative. Kako je ovaj segment poslovanja i nivo izloženosti likvidnosnom riziku u korelaciji s kreditnim rizikom, a imajući u vidu rastući trend i nivo kreditnog rizika, banke će u narednom periodu trebati još više pažnje posvetiti upravljanju rizikom likvidnosti uspostavljanjem i provođenjem politika likvidnosti koje će osigurati izvršenje svih dospjelih obaveza banke na vrijeme, a na osnovu kontinuiranog planiranja budućih likvidnosnih potreba uzimajući u obzir promjene u operativnim, ekonomskim, regulativnim i ostalim uslovima poslovnog okruženja banaka. FBA će, i putem izvještaja i on site kontrola u bankama, pratiti i nadzirati kako banke upravljaju ovim rizikom i da li postupaju u skladu s usvojenim politikama i programima.

2.4. Devizni rizik-devizna usklađenost aktive i pasive bilansa i vanbilansa

U svom poslovanju banke su izložene značajnim rizicima proizašlim iz mogućih gubitaka po bilansnim i vanbilansnim stavkama nastalim uslijed promjene cijena na tržištu. Jedan od tih rizika je i devizni rizik (FX) koji nastaje kao rezultat promjena valutnih kurseva i/ili neusklađenosti nivoa aktive, pasive i vanbilansnih stavki u istoj valuti - individualna devizna pozicija ili svih valuta zajedno sa kojima banka posluje - ukupna devizna pozicija banke.

U cilju osiguranja primjene i provođenja opreznosnih principa kod obavljanja deviznih aktivnosti banaka, te smanjenja uticaja deviznog rizika na njihovu profitabilnost, likvidnost i

kapital, FBA je donijela Odluku o minimalnim standardima za upravljanje deviznim rizikom banaka kojom se reguliraju minimalni standardi za donošenje i provođenje programa, politika i procedura za preuzimanje, praćenje, kontrolu i upravljanje deviznim rizikom, te propisana ograničenja za otvorenu individualnu i ukupnu deviznu poziciju (duga ili kratka), obračunata u odnosu na osnovni kapital banke.³⁶

Kako bi FBA pratila usklađenost banaka s propisanim ograničenjima i nivo izloženosti deviznom riziku, banke su dužne dnevno izvještavati FBA. Na osnovu kontrole, praćenja i analize dostavljenih izvještaja, može se zaključiti da se banke pridržavaju propisanih limita i da obavljaju svoje FX aktivnosti u okvirima istih.

S obzirom da Centralna banka BiH funkcioniše kao valutni odbor i gdje je EURO valuta sidro valutnog odbora, u praksi banke nisu izložene deviznom riziku kada je u pitanju najznačajnija valuta EURO.

Prema stanju na dan 31. 12. 2007. godine na nivou bankarskog sistema u valutnoj strukturi aktive banaka učešće stavki u stranim valutama iznosilo je 15,6% ili 2,2 milijarde KM (na kraju 2006. godine 20,8% ili 2,4 milijarde KM). S druge strane, valutna struktura pasive bitno je drugačija, jer je učešće obaveza u stranoj valuti znatno veće i iznosi 53,9% ili 7,6 milijardi KM (na kraju 2006. godine 53,5% ili 6,2 milijarde KM).

U sljedećoj tabeli daje se struktura i trend finansijske aktive i obaveza i devizna pozicija za EURO kao najznačajniju valutu³⁷ i ukupno:

-u milionima KM-

Tabela 36 : Devizna usklađenost finansijske aktive i obaveza (EURO i ukupno)										
Opis	31.12.2006.				31.12.2007.				INDEX	
	EURO		UKUPNO		EURO		UKUPNO		EURO	UKUPNO
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	6/2	8/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
<i>I. Finansijska aktiva</i>										
1. Novčana sredstva	1.335	21,5	1.876	27,2	1.330	17,7	1.882	22,3	100	100
2. Krediti	325	5,2	376	5,5	157	2,1	205	2,4	48	55
3. Krediti s val. Klauzulom	4.434	71,4	4.507	65,3	5.910	78,9	6.233	73,8	133	138
4. Ostalo	117	1,9	138	2,0	98	1,3	130	1,5	84	94
Ukupno (1+2+3+4)	6.211	100,0	6.897	100,0	7.495	100,00	8.450	100,00	121	123
<i>II. Finansijske obaveze</i>										
1. Depoziti	3.951	68,5	4.576	71,1	4.632	65,8	5.518	69,0	117	121
2. Uzeti krediti	1.327	23,0	1.362	21,1	1.752	24,9	1.806	22,6	132	133
3. Dep. i kred. s val. klauz.	284	4,9	284	4,4	341	4,8	341	4,3	120	120
4. ostalo	208	3,6	218	3,4	315	4,5	325	4,1	151	149
Ukupno (1+2+3+4)	5.770	100,0	6.440	100,0	7.040	100,00	7.990	100,00	122	124
<i>III. Vanbilans</i>										
1. Aktiva	16		20		38		41			
2. Pasiva	377		380		429		431			
<i>IV. Pozicija</i>										
Duga (iznos)	79		97		64		70			
%	7,3%		8,9%		4,8%		5,2%			
Kratka										
%										
Dozvoljena	30%		30%		30%		30%			
Manja od dozvoljene	22,7%		21,1%		25,2%		24,8%			

³⁶ Članom 8. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kapitalom banke propisana su ograničenja: za individualnu deviznu poziciju za EURO najviše do 30% osnovnog kapitala, a za ostale valute do 20%, i deviznu poziciju banke najviše do 30%.

³⁷ Izvor: Obrazac 5-Devizna pozicija.

Ako se analizira struktura stranih valuta, u finansijskoj aktiv³⁸ dominantno je učešće EURO, s tim da je u 2007. godini smanjeno za 2,9 indeksnih poena (sa 74,4% na 71,5%) uz smanjenje nominalnog iznosa sa 1,8 milijardi na 1,6 milijardi KM. Učešće EURO u obavezama je također smanjeno sa 89,1% na 87,6% i pored povećanja nominalnog iznosa sa 5,5 milijardi KM na 6,7 milijardi KM.

Međutim, u obračun izloženosti FX riziku ulazi i iznos indeksiranih stavki aktive (kredit³⁹) i obaveza³⁹, koji je posebno značajan u aktiv³⁹ (73,8% ili 6,2 milijardi KM) i ima stalni trend rasta, što je dijelom rezultat rasta uzetih inokredita kao sve značajnijeg izvora u strukturi pasive banaka. Na ostale devizne stavke aktive se odnosi 26,2% ili 2,2 milijarde KM sa strukturom: stavke u EURO 18,7% ili 1,6 milijardi KM i ostale valute 7,5% ili 0,6 milijardi KM (na kraju 2006. godine krediti ugovoreni sa valutnom klauzulom u iznosu od 4,5 milijardi KM su imali učešće od 65,3%, a ostale stavke u EURO 25,8% ili 1,8 milijardi KM). Od ukupnih neto kredita (8,5 milijardi KM) 73% je ugovoreno s valutnom klauzulom (na kraju 2006. godine 69%), uglavnom vezano za EURO (95%).

Na drugoj strani, struktura finansijskih obaveza uslovljava i determinira strukturu stavki finansijske aktive, za svaku valutu pojedinačno. U deviznim obavezama (osam milijardi KM) najveće učešće od 83,8% ili 6,7 milijardi KM imaju stavke u EURO (najviše depoziti), dok je učešće i iznos indeksiranih obaveza minimalan i iznosi 4,3% ili 0,3 milijarde KM (na kraju 2006. godine učešće obaveza u EURO bilo je 85,2% ili 5,5 milijardi KM, a indeksiranih obaveza 4,4% ili 0,3 milijarde KM).

Posmatrano po bankama i ukupno na nivou bankarskog sistema FBiH može se konstatovati da se izloženost banaka i sistema FX riziku u 2007. godini kretala u okviru propisanih ograničenja i u odnosu na 2006. godinu je poboljšana, čemu je doprinijelo i povećanje osnovnog kapitala od 24%.

Sa 31.12.2007. godine dugu deviznu poziciju imalo je 15 banaka, a kratku sedam, tako da je na nivou sistema iskazana duga devizna pozicija od 5,2% osnovnog kapitala banaka, što je za 24,8% manje od dozvoljene. Individualna devizna pozicija za EURO iznosila je 4,8% pri čemu su stavke finansijske aktive bile veće od finansijskih obaveza (duga pozicija) i ista je za 25,2% manja od dozvoljene.

Iako u uslovima funkcioniranja valutnog odbora banke nisu izložene deviznom riziku za najznačajniju valutu EURO, dužne su da se pridržavaju propisanih ograničenja za svaku valutu, kao i za ukupnu deviznu poziciju, te da dnevno upravljaju ovim rizikom u skladu s usvojenim programima, politikama, procedurama i planovima.

³⁸ Izvor: Obrazac 5-Devizna pozicija: dio finansijske aktive (u stranim valutama denominirana u KM). Prema metodologiji, fin. aktiva se iskazuje po neto principu (umanjena za rezerve za kreditne gubitke).

³⁹ U cilju zaštite od promjena deviznog kursa banke ugovaraju određene stavke aktive (kredit³⁹) i obaveza sa valutnom klauzulom (propisom je dozvoljena samo dvosmjerna valutna klauzula).

IV. ZAKLJUČAK

Nakon što je konsolidacija i stabilizacija bankarskog sektora Federacije BiH dostigla zavidan nivo, naredne aktivnosti treba da budu usmjerene na dalji napredak i razvoj sistema. To pretpostavlja neprekidan angažman svih dijelova sistema, zakonodavnih i izvršnih vlasti kako bi se osiguralo stvaranje povoljnijeg ukupnog ekonomskog ambijenta što bi podsticajno djelovalo na banke i povratno, na privredu.

Za ostvarenje ovakvih ciljeva neophodno je dalje angažovanje institucija i organa u Bosni i Hercegovini i Federaciji BiH na:

- realizaciji zaključka Parlamenta Federacije BiH o uspostavljanju bankarske supervizije na nivou države;
- okončanju procesa privatizacije dvije državne banke;
- iniciranju ubrzanja procesa izbora članova Upravnog odbora i menadžmenta FBA;
- zaokruživanje i dogradnja regulative za finansijski sektor, koja se odnosi na djelovanje, status i poslovanje mikrokreditnih organizacija, preduzeća koja se bave lizingom, osiguravajućih društava, pretvorba Investicijske banke Federacije BiH d.d. Sarajevo u Razvojnu banku itd.;
- ubrzavanju provođenja ekonomskih reformi u realnom sektoru kako bi se dostigao nivo ostvaren u monetarnom i bankarskom sektoru;
- na osnovu dokumentovanih materijala stručno i profesionalno obrađenih u Udruženju banaka BiH, a putem Ministarstva finansija Federacije BiH, neophodno je ubrzano raditi na:
 - kontinuiranom dograđivanju zakonske regulative za bankarski sektor i finansijski sistem polazeći od Bazelskih principa i Evropskih bankarskih direktiva,
 - uspostavljanju posebnih sudskih odjela za privredu,
 - uspostavljanju efikasnijih postupaka izvršenja zaloga,
 - donošenju zakona o zaštiti povjerilaca i potpune odgovornosti dužnika,
 - donošenju zakona ili poboljšanju postojećih zakonskih propisa kojim se uređuje oblast sigurnosti i zaštite novca u banci i transportu.

Agencija za bankarstvo FBiH u narednom periodu će:

- nastaviti, kao i do sada, na provođenju aktivnosti, iz njene nadležnosti, na objedinjavanju supervizije na državnom nivou;
- nastaviti kontinuiran nadzor banaka off-site i on-site kontrolama, sa težištem na ograničenim-ciljanim kontrolama dominantnih rizičnih segmenata bančinog poslovanja, s ciljem da supervizija bude efikasnija i u tom smislu:
 - nastaviti sistematsko praćenje aktivnosti banaka na sprječavanju pranja novca i finansiranja terorizma i unaprjeđivati saradnju sa drugim nadzornim i kontrolnim institucijama,
 - i dalje insistirati na kapitalnom jačanju banaka, posebno onih koje bilježe nadprosječan rast aktive,
 - kontinuirano nastaviti nadzirati banke u kojima je koncentriran veliki iznos štednje i drugih depozita, a u cilju zaštite deponenata,
 - raditi, kao i do sada, na dogradnji podzakonske regulative, polazeći od Bazelskih principa i Evropskih direktiva kao dio priprema za priključivanje BiH Evropskoj uniji,
 - održati kontinuitet kontrole platnog prometa,
 - uspostavljati i širiti saradnju sa supervizorskim autoritetima u zemljama iz kojih su investitori prisutni u bankarskom sektoru FBiH, kao i s drugim zemljama u cilju što efikasnije supervizije;

- unapređivati saradnju s Udruženjem banaka BiH po svim segmentima bankarskog poslovanja, organiziranje savjetovanja i pružanje stručne pomoći u primjeni zakonske i podzakonske regulative za bankarstvo, itd;
- kontinuirano operativno usavršavanje informacionog sistema koji će omogućiti rano upozoravanje i preventivno djelovanje u otklanjanju slabosti u poslovanju banaka;
- nastaviti permanentnu edukaciju i stručno osposobljavanje kadrova;
- okončati proces preostalih privremenih uprava i ubrzati postupak likvidacija na osnovu zaključka Upravnog odbora od 29.3.2006. godine.

Kao najbitniji dio sistema, banke bi trebale koncentrisati aktivnosti na:

- daljnje kapitalno jačanje srazmjerno rastu aktive i rizika, većoj profitabilnosti, solventnosti, dosljednijoj primjeni usvojenih politika i procedura u sprječavanju pranja novca i finansiranja terorizma, i sigurnosti i zaštiti novca u banci i transportu, a u skladu sa zakonom i podzakonskim aktima;
- jačanje sistema interne kontrole i funkcije interne revizije koja će biti potpuno neovisna u radu;
- stalno unapređivati i saradivati s Udruženjem banaka BiH po pitanju stručnog osposobljavanja, izmjene svih zakonskih propisa koji su postali ograničavajući faktor u razvoju banaka, uvođenju novih proizvoda, naplati potraživanja i aktivno uključivanje u formiranje jedinstvenog registra neurednih dužnika-pravnih i fizičkih lica;
- redovno i ažurno dostavljanje podataka Centralnom registru kredita i Jedinstvenom Centralnom registru računa kod Centralne banke BiH.

PRILOZI

PRILOG 1.....	Osnovni podaci o bankama u F BiH
PRILOG 2.....	Osnovni (Bazelski) principi za efektivnu superviziju banaka i njihova primjena u Federaciji BiH
PRILOG 3.....	Zakonski okviri za rad Agencije za bankarstvo F BiH i banaka u F BiH
PRILOG 4.....	Bilans stanja banaka po šemi FBA
PRILOG 5.....	Štednja stanovništva u bankama F BiH
PRILOG 6.....	Izveštaj o kretanju aktive bilansa i vanbilansnih rizičnih stavki
PRILOG 7.....	Bilans prihoda i rashoda banaka
PRILOG 8.....	Izveštaj o stanju i adekvatnosti kapitala
PRILOG 9.....	Podaci o zaposlenim u bankama F BiH

Banke u Federaciji Bosne i Hercegovine - 31.12.2007.godine

Br.	BANKA	Adresa		Telefon	Direktor
1	ABS BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	Trampina 12/VI	033/277-060, fax:667-674	ZUKIĆ ADNAN
2	BOSNA BANK INTERNATIONAL dd - SARAJEVO	Sarajevo	Trg djece Sarajeva bb	033/275-100, fax:472-159	AMER BUKVIĆ
3	BOR BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	Obala Kulina bana 18	033/663-500, fax:278-550	HAMID PRŠEŠ
4	FIMA BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	Kolodvorska br. 5.	033/720-070, fax:720-100	EDIN MUFTIĆ
5	HERCEGOVAČKA BANKA dd MOSTAR	Mostar	Kneza Domagoja bb.	036/332-901, fax:332-908	Privr.upravitelj - Nikola Fabijanić - 16.04.2007.
6	HVB CENTRAL PROFIT BANKA d.d. - SARAJEVO	Sarajevo	Zelenih beretki 24	033/533-688, fax:532-319	ZVONIMIR JURJEVIĆ
7	HYPO ALPE-ADRIA-BANK dd - MOSTAR	Mostar	Kneza Branimira 2b	036/444-200, fax:444-235	PETAR JURČIĆ
8	INVESTICIJSKA BANKA FEDERACIJE BIH	Sarajevo	Paromlinska bb	033/277-900, fax:668-952	RAMIZ DŽAFEROVIĆ
9	INVESTICIONO-KOMERCIJALNA BANKA dd - ZENICA	Zenica	Trg B&H 1	032/401-804, fax:246-187	Privremeni direktor - SUVAD IBRANOVIĆ
10	KOMERCIJALNO-INVESTICIONA BANKA DD V.KLADUŠA	V.Kladuša	Ibrahima Mržljaka 3.	037/771-253, fax:772-416	HASAN PORČIĆ
11	NLB TUZLANSKA BANKA dd - TUZLA	Tuzla	Maršala Tita 34	035/259-259, fax:250-596	ALMIR ŠAHINPAŠIĆ
12	POŠTANSKA BANKA BiH - SARAJEVO	Sarajevo	Branilaca Sarajeva 20/XI	033/212-993, fax:210-007	DŽENAMIR ABAZA
13	PRIVREDNA BANKA SARAJEVO dd - SARAJEVO	Sarajevo	Alipašina 6	033/277-700, fax:277-798	Privr.upravitelj - Maruf Burnazović - 17.07.2006.
14	PROCREDIT BANK dd - SARAJEVO	Sarajevo	Emerika Bluma 8.	033/250-950, fax:250-971	PETER MÖLDERS
15	RAIFFEISEN BANK dd BiH - SARAJEVO	Sarajevo	Danijela Ozme 3	033/287-100, fax: 213-851	MICHAEL MÜLLER
16	TURKISH ZIRAAT BANK BOSNIA dd - SARAJEVO	Sarajevo	Ferhadija 29	033/254-050, fax: 254-051	KENAN BOZKURT
17	UNA BANKA dd - BIHAĆ	Bihać	Bosanska 25	037/322-400, fax: 322-331	Privr.upravitelj - Stjepan Blagović - 01.05.2005.
18	UNICREDIT ZAGREBAČKA BANKA dd - MOSTAR	Mostar	Kardinala Stepinca bb	036/312-121, fax:312-123	BERISLAV KUTLE
19	UNION BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	Dubrovačka 6	033/561-000, fax: 201-567	ESAD BEKTEŠEVIĆ
20	UPI BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	Obala Kulina bana 9a.	033/497-555, fax:497-589	ALMIR KRKALIĆ
21	VAKUFСКА BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	M. Tita 13.	033/280-100, fax: 663-399	AMIR RIZVANOVIĆ
22	VOLKSBANK BH dd - SARAJEVO	Sarajevo	Fra Andela Zvizdovića 1	033/295-601, fax:295-603	REINHOLD KOLLAND

OSNOVNI (BAZELSKI) PRINCIPI ZA EFEKTIVNU SUPERVIZIJU BANAKA I NJIHOVA PRIMJENA U FEDERACIJI BiH

Preduslovi za efektivnu superviziju

Princip 1: *Efikasan sistem supervizije banaka će imati jasne odgovornosti i ciljeve za svaku agenciju uključenu u superviziju banaka. Svaka takva agencija treba imati radnu nezavisnost i adekvatna sredstva. Neophodan je i odgovarajući zakonski okvir za superviziju banaka, uključujući odluke vezane za dozvole bankarskim organizacijama i njihovu stalnu superviziju; ovlaštenja da se osigura poštivanje zakona kao i briga o sigurnosti i solidnosti i zakonska zaštita supervizora. Treba osigurati i aranžmane za razmjenu informacija među supervizorima i zaštitu povjerljivosti takvih informacija.*

Primjena: Regulativa u FBiH usklađena je i primjenjivana u duhu ovog principa. Supervizija ima jasno određenu ulogu i dužnosti. Zakonski okvir omogućio je postojanje nezavisne i samofinansirajuće Agencije. Potpuna usaglašenost sa Bazelskim principima postignuta je tokom 2002. godine kada je Visoki predstavnik donio Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o Agenciji za bankarstvo FBiH kojim je reguliran “ograničeni imunitet” FBA, njenog Upravnog odbora i njenih uposlenika. Početkom 2003. godine počela je primjena Izmjena i dopuna Zakona o bankama (usvojenih u augustu 2002.), uključujući kompletnu podzakonsku regulativu koju je pripremila i donijela Agencija poštujući u potpunosti Bazelske principe i Evropske direktive.

Izdavanje dozvola i vlasničke strukture

Princip 2: *Jasno moraju biti definirane aktivnosti dozvoljene institucijama kao što su banke koje imaju licencu i koje su predmet supervizije, a upotreba riječi “banka“ u nazivu treba biti kontrolisana koliko je to moguće.*

Primjena: Aktivnosti banaka i ograničenja upotrebe riječi “banka” definirani su Zakonom o bankama. Regulativa u potpunosti usklađena sa ovim principom.

Princip 3: *Organ ovlašten za izdavanje dozvola (licenci) mora uspostaviti kriterije i odbaciti zahtjeve institucija koje ne zadovoljavaju te kriterije. U procesu izdavanja dozvola neophodno je, kao minimum, ustanoviti ocjenu vlasničke strukture bankarske organizacije, članova uprave, operativnog plana i interne kontrole, projekcije finansijskog stanja, uključujući kapitalnu osnovu. Kada je predloženi vlasnik ili matična organizacija inostrana neophodno je dobiti prethodni pristanak iz zemlje porijekla.*

Primjena: U skladu sa Zakonom o bankama, FBA ima pravo uspostavljanja kriterija i odbijanja zahtjeva za osnivanje banaka. Donijela je Uputstvo za licenciranje i druge saglasnosti Agencije za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine. Uputstvo je u potpunosti usaglašeno sa ovim principom i dosljedno se primjenjuje.

Princip 4: *Supervizori banaka moraju biti ovlašteni da ispituju i odbiju bilo kakav prijedlog da se izvrši transfer značajnog vlasničkog udjela ili većinskog učešća u postojećim bankama na druga (nova) lica.*

Primjena: U bankarskom sektoru FBiH princip se u cjelini poštuje i primjenjuje. Prema Zakonu, značajno vlasničko pravo u banci preko 10, 33, 50 i 66,7 % ne može se steći ili povećati bez odobrenja FBA koja ima dovoljne ovlasti i utvrdila je procedure potrebne za provođenje Zakona i principa što je normirano i posebnim Uputstvom koje se striktno primjenjuje.

Princip 5: *Supervizori banaka moraju biti ovlaštteni da postavte kriterije za preispitivanje velikih akvizicija i investicija od strane banaka te da osiguraju da filijale ili strukture banke ne izlože banku nepotrebnom riziku ili da ne ugroze efikasnu superviziju.*

Primjena: Zakonom o bankama i odlukama FBA princip je razrađen, a regulativa i praksa usklađeni s njim.

Opreznosni propisi i zahtjevi

Princip 6: *Supervizori banaka moraju postaviti razuman, odgovarajući minimum obaveznog adekvatnog kapitala za sve banke. Taj zahtjev mora odražavati rizike koje banke preuzimaju i mora definirati komponente kapitala, imajući na umu njihovu sposobnost da apsorbiraju gubitke. Za banke koje su aktivne na međunarodnom polju ovaj obavezni kapital ne smije biti manji od onog koji je utvrđen bazelskim aktom o kapitalu i amandmanima na taj dokument.*

Primjena: Zakonom i Odlukom FBA o minimalnim standardima za upravljanje kapitalom banaka definirane su komponente kapitala i način kako se njime upravlja. Zahtjevi su konzistentni sa Bazelskim principima i odgovarajućom Evropskom direktivom, s tim što su od tržišnih rizika za dalju dogradnju ostali kamatni i cjenovni rizik. U okviru tržišnog rizika naročita pažnja je posvećena reguliranju deviznog rizika. U toku su aktivnosti na nadogradnji regulative kako bi princip, u cjelini, bio ispoštovan.

Princip 7: *Esencijalni dio bilo kog sistema supervizije jeste procjena politika, prakse i procedura vezanih za davanje kredita i investiranje, te aktivno upravljanje kreditnim i investicijskim portfeljima.*

Primjena: Polazeći od kolaterala kao ključnog elementa, Odluka o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive i Odluka o minimalnim standardima interne i eksterne revizije, koje je donijela FBA, najkompleksniji su propisi kojim je detaljno razrađena klasifikacija aktive. Ovim odlukama banke se obavezuju na reviziju svih područja rizika. Međutim, uočena je pojava da u pojedinim bankama interni revizori nisu nezavisni u radu (pod uticajem su članova nadzornih odbora ili rukovodstva banke) pa u nekim slučajevima banke imaju dobre politike, ali ih ne poštuju. Dešava se da i eksterne revizorske kuće ne obave korektno svoj posao. Iako postoje dobri regulatorni okviri za procjenu kreditnog i investicionog rizika, javljaju se sporadični problemi u njihovom poštivanju. Može se reći da je praksa većim dijelom usklađena sa principom 7. FBA će i dalje pratiti rad internih kontrola i eksternih revizora i, po potrebi, poduzimati odgovarajuće mjere.

Princip 8: *Supervizori banaka moraju biti uvjereni da su banke uspostavile i da slijede adekvatne politike, prakse i procedure za procjenu kvaliteta aktive i da adekvatno usklađuju kreditne gubitke i rezerve za njih.*

Primjena: Regulatorni okviri za adekvatne politike, prakse i procedure usklađeni su sa principom. U ostvarenju, banke ne slijede uvijek i u potpunosti zakone i odluke. FBA je odlučno primjenjivala ovlasti i sankcionisala propuste što je donijelo značajno poboljšanje u ovim područjima. Aktivnosti će biti kontinuirano nastavljene do potpune primjene principa.

Princip 9: *Supervizori banaka moraju biti uvjereni da banke imaju sisteme za informisanje uprave i rukovodstva koji im omogućavaju da identifikuju koncentracije unutar portfelja. Supervizori moraju uspostaviti opreznosne limite kako bi ograničili izlaganje banke pojedinačnim dužnicima ili grupama povezanih dužnika.*

Primjena: Odluka FBA o minimalnim standardima za upravljanje koncentracijom rizika detaljno propisuje ograničenja izloženosti kreditnom riziku i definira lica povezana sa bankom, polazeći od normi koje je utvrdio Zakon. Poštujući okvir koji je uspostavljen Zakonom, FBA je prihvatila inicijativu banaka i detaljnije razradila kriterije prema kojim se licima povezanim s bankom smatraju pravna lica koja posjeduju najmanje 5% ukupnog broja dionica banke, a povezanim licima sa dioničarima banke lica koja su povezana sa dioničarima koji imaju 5%

ukupnog broja dionica banke. Time su precizirani limiti koje uspostavlja ovaj princip. FBA je insistirala na primjeni Odluke, a rezultat je smanjenje kreditiranja lica povezanih sa bankom i lica povezanih sa dioničarima banke, odnosno smanjivanje rizika po ovom osnovu.

Princip 10: *Kako bi se spriječile zloupotrebe do kojih dolazi zbog kreditiranja povezanih lica, supervizori banaka moraju ustanoviti zahtjeve koji nalažu bankama da pri kreditiranju povezanih kompanija i pojedinaca poštuju propisana ograničenja, da se ovakvo kreditiranje efikasno nadzire te da se poduzimaju i drugi koraci kako bi se kontrolirali ili smanjili ovakvi rizici.*

Primjena: Primjena postojećih odredbi Zakona i propisa FBA je dovoljna da se spriječe zloupotrebe u kreditiranju povezanih lica. U pravilu, takve situacije završavale su privremenom upravom, likvidacijom ili stečajem banaka. Da bi se osigurala potpuna usklađenost pojačana je kontrola banaka kod kojih je ova pojava bila prisutna.

Princip 11: *Supervizori banaka moraju biti uvjereni da banke imaju adekvatne politike i procedure za identifikaciju, nadzor i kontrolu rizika zemlje i rizika transfera u aktivnostima međunarodnog kreditiranja i investicija te za održavanje odgovarajućih rezervi za ove rizike.*

Primjena: Iako Zakon o bankama ne navodi detaljno što je to rizik zemlje, u Odluci FBA o minimumu standarda za upravljanje deviznim rizikom uvedeno je odgovarajuće ograničenje. Ne postoji redovni proces za procjenu rizika zemlje. Iako, za sada, u Federaciji nema banaka koje u značajnijem obimu plasiraju kredite ili investiraju van zemlje, FBA postupno stvara odgovarajuće regulative za budućnost.

Princip 12: *Supervizori banaka moraju biti uvjereni da su banke uspostavile sistem koji tačno mjeri, nadzire i adekvatno kontrolira tržišne rizike. Supervizori trebaju imati ovlaštenja da nameću određena ograničenja i/ili određene zahtjeve za kapitalom kod izloženosti tržišnom riziku, kada je to opravdano.*

Primjena. Izmjenama i dopunama Zakona o bankama i odgovarajućom Odlukom FBA otvorena je mogućnost uvođenja određenih ograničenja kao i postavljanje oštrijih zahtjeva za kapital kada se ocijeni da to zahtjeva nivo izloženosti rizicima. Treba uzeti u obzir da je naše finansijsko tržište tek u začetku pa ne postoje eksplicitni zahtjevi da banke kreiraju politike i procedure vezano za poslovanje vrijednosnim papirima i finansijskim derivatima. FBA radi na dodatnoj regulativi, uključujući neophodnu edukaciju kadrova kako bi se moglo odgovoriti izazovima koje će donijeti razvoj finansijskog tržišta.

Princip 13: *Supervizori banaka moraju biti uvjereni da banke imaju sveobuhvatne procedure upravljanja rizikom (uključujući odgovarajući nadzor od strane odbora i viših direktora) kako bi identifikovale, mjerile i kontrolirale sve druge bitne rizike i, kada je to potrebno, držale kapital za te rizike.*

Primjena: U bankarskom sistemu dominirali su tradicionalni rizici pa se FBA, prvenstveno, bavila kreditnim rizikom. Gubici, međutim, mogu nastati i u netradicionalnim područjima što je sa razvojem bankarstva sve prisutnije (tržišni rizici, pranje novca itd.). FBA je donijela odgovarajuće propise za borbu protiv pranja novca i finansiranja terorizma u skladu sa bazelskim i preporukama FATF-a. Insistirat će se na upravljanju rizikom u svim područjima djelovanja institucija pod nadzorom, a FBA će nastaviti kontinuirano dograđivati regulative u skladu sa Evropskim direktivama. Pored već reguliranih, osnovnog i dopunskog, zahtijevat će se i treća kategorija kapitala koja je vezana za tržišne rizike.

Princip 14: *Supervizori banaka moraju biti uvjereni da banke imaju interne kontrole adekvatne prirodi i stepenu njihovog poslovanja. Ove kontrole treba da uključe: jasne aranžmane za prijenos ovlaštenja i odgovornosti; odvajanje od funkcija koje stvaraju obaveze za banku, isplaćivanja bankovnih sredstava i računovodstva aktive i pasive; usklađivanje ovih procesa; sigurno čuvanje imovine i odgovarajuća nezavisna interna ili eksterna revizija i funkcije usklađenosti da bi se testiralo praćenje ovih kontrola kao i primjenjivanje zakona i propisa.*

Primjena: Interna kontrola i revizija funkcionira u svim bankama, ali još uvijek ta funkcija nije na optimalnom nivou. U skladu sa Zakonom, FBA je donijela Odluku o minimalnim standardima interne kontrole u bankama i Odluku o minimalnim standardima interne i eksterne revizije u bankama. FBA prati primjenu ovih odluka i poduzima odgovarajuće mjere.

Princip 15: *Supervizori banaka moraju odrediti da banke imaju adekvatne politike, prakse i procedure, uključujući striktna pravila “poznavanja komitenta”, koji treba da promoviraju visoke profesionalne i etičke standarde u finansijskom sektoru i da spriječe namjerno ili nenamjerno iskorištavanje banke od strane kriminalnih faktora.*

Primjena: Odlukom o minimalnim standardima aktivnosti banaka na sprječavanju pranja novca i finansiranja terorizma FBA je uvela obavezu primjene pravila “poznavanja komitenta”. Banke primjenjuju ovu Odluku, a kontrolori FBA su uključeni u permanentnu edukaciju za otkrivanje finansijskog kriminala. Saradnja sa drugim institucijama je unaprijeđena, ostvareni su i konkretni uspjesi, izrečene kaznene mjere, poboljšano preventivno djelovanje, izmjenama odgovarajućih zakona pranje novca se smatra krivičnim djelom. U toku je priprema izmjena zakona kojom će se ova oblast mnogo bolje urediti i u cjelini uskladiti sa Evropskom direktivom.

Metoda stalnog nadzora banaka

Princip 16: *Efikasan sistem supervizije banaka treba da se sastoji od određenih oblika nadzora na licu mjesta (on – site) i na osnovu izvještaja (off – site).*

Primjena: Od osnivanja FBA prisutne su obje forme supervizije (on – site i off – site) koje djeluju koordinirano. FBA je razradila procedure za procjenu rizika u bankama koji su potpuno u skladu sa ovim principom, a u skladu sa svjetskim standardima pripremljen je i poseban priručnik, “vodič” za on-site kontrole.

Princip 17: *Supervizori banaka moraju redovno održavati kontakte sa rukovodstvom banke i dobro poznavati funkcioniranje institucije.*

Primjena: FBA održava kontakte sa bankama. Osnivanje Udruženja banaka otvorilo je mogućnost efikasnije i kvalitetnije komunikacije. Na žalost, FBA je bila preokupirana naslijeđenim problemima pa je u proteklom periodu bila pretežno angažovana na provođenju privremenih uprava, praćenju realizacije izdatih naloga, procesima likvidacije i sl. Smanjenje broja banaka, odnosno “eliminisanje” iz sistema problematičnih institucija i osiguravaju bitan preduslov za puniju primjenu ovog principa.

Princip 18: *Supervizori banaka moraju imati instrumente za prikupljanje, pregled i analiziranje izvještaja i statističkih podataka banaka na pojedinačnim i konsolidovanim osnovama.*

Primjena: Izuzev za oblast kontrole konsolidovanih bilansa, informacije koje prikuplja FBA su dovoljne i potpune.

Princip 19: *Supervizori banaka moraju imati mogućnost da nezavisno utvrde valjanost informacija, bilo provjerom na licu mjesta bilo korištenjem vanjskih revizora.*

Primjena: Nema nikakvih zapreka za potpuno ostvarenje ovog principa. FBA može vršiti provjere u potpunosti i to čini značajan dio njenih aktivnosti. Neophodno je nastaviti sa promoviranjem međunarodnih računovodstvenih i revizorskih standarda kako bi se i time otklonile devijacije i netačnosti u izvještajima banaka, unificirali izvještaji i eksterne revizorske kuće obavezale na njihovu primjenu.

Princip 20: *Bitan element supervizije banaka je sposobnost supervizora da nadzire bankarsku grupaciju na konsolidovanoj osnovi.*

Primjena: Ovo pitanje postaje aktuelno i u našem bankarskom sistemu. Pripreme za donošenje odgovarajuće regulative su u toku i ovaj će se princip primijeniti na adekvatan način.

Neophodne informacije

Princip 21: *Supervizori banaka moraju biti uvjereni da banka vodi odgovarajuće evidencije u skladu sa načelima i pravilima knjigovodstva što će omogućiti supervizorima da imaju uvid u finansijsko stanje banke i profitabilnost njenog poslovanja. Banka treba da redovno objavljuje finansijske izvještaje koji odražavaju njeno realno stanje.*

Primjena: Prema važećim zakonskim odredbama banke su obavezne da u medijima objavljuju u skraćenom obliku izvještaj vanjskog revizora o godišnjem finansijskom iskazu i nerevidirane polugodišnje finansijske iskaze. Banke poštuju ovu obavezu čime je bitno unaprijeđena transparentnost bankarskog sektora koja će za rezultat imati daljnje jačanje finansijske discipline i učvršćivanje povjerenja u banke.

Zvanična ovlaštenja supervizora

Princip 22: *Bankarski supervizori moraju imati na raspolaganju adekvatne supervizorske mjere za pravovremene korektivne akcije kada banke propuste da ispune opreznosne zahtjeve (kao što su minimalne stope adekvatnosti kapitala), kada postoje prekršaji propisa ili kada su deponenti ugroženi na bilo koji način. U ekstremnim okolnostima ovo podrazumijeva i mogućnost oduzimanja bankarske dozvole ili preporuku za njeno ukidanje.*

Primjena : Zakonom su FBA date neophodne ovlasti. Težište aktivnosti trebalo bi pomjeriti na “proaktivan” pristup čime bi se pokušale preduhitriti krizne situacije koje, prema iskustvima iz svijeta, nije moguće u cjelini izbjeći, bez obzira na frekvenciju i kvalitetu supervizije.

Bankarstvo preko granica

Princip 23: *Supervizori banaka moraju provoditi globalno konsolidovanu superviziju svojih međunarodno aktivnih bankarskih organizacija, adekvatno ih nadzirujući i primjenjujući opreznosne norme na sve aspekte poslovanja ovih bankarskih organizacija širom svijeta, a prije svega na njihove filijale u inostranstvu, zajednička ulaganja u supsidijarna lica.*

Princip 24: *Ključna komponenta konsolidovane supervizije je uspostavljanje kontakta i razmjene informacija sa drugim uključenim supervizorima, prije svega supervizorskim organima zemlje domaćina.*

Princip 25: *Bankarski supervizori moraju zahtijevati da lokalne operacije stranih banaka budu vršene uz postizanje istih visokih standarda koji važe za domaće institucije i mora postojati ovlaštenje za razmjenu neophodnih informacija sa supervizorima iz zemlje porijekla strane banke sa ciljem vršenja konsolidovane supervizije.*

Primjena: U Federaciji BiH još nema stvarno “međunarodno aktivnih” bankarskih institucija, ali se u narednom periodu može očekivati ekspanzija nekih banaka na tržišta u susjedstvu. Principi su, za sada, neprimjenjivi. Na primjeni su poduzete prethodne aktivnosti: sa Bankom Slovenije i Hrvatskom narodnom bankom su potpisani memorandumi o saradnji, a slični dokumenti pripremaju se sa nadležnim supervizorskim institucijama iz Austrije, Turske i Italije. Razmjena informacija je dogovorena s Bankom Slovenije i Hrvatskom narodnom bankom, a sličan aranžman predstoji i sa drugim zemljama iz kojih su stigli investitori u bankarski sektor Federacije BiH.

PRAVNI OKVIR ZA RAD AGENCIJE ZA BANKARSTVO FEDERACIJE BIH I BANAKA I MIKROKREDITNIH ORGANIZACIJA U FEDERACIJI BIH

Zakoni BiH

1. Zakon o Centralnoj banci BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 1/97, 29/02, 8/03, 13/03, 14/03, 9/05, 76/06);
2. Zakon o upravnom postupku ("Službeni glasnik BiH", br. 29/02 i 12/04);
3. Zakon o sudu Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 29/00, 16/02, 24/02, 3/02, 37/03, 4/04 i 9/04);
4. Zakon o sukobu interesa u institucijama vlasti Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 16/02 i 12/04);
5. Zakon o prekršajima Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 20/04);
6. Zaključak o autentičnom tumačenju zakona, drugih propisa i općih akata ("Službeni glasnik BiH", br. 24/04);
7. Zakon o kaznenom postupku Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 36/03, 26/04 i 76/06);
8. Okvirni zakon o zalozima ("Službeni glasnik BiH", br. 27/04 i 54/04);
9. Zakon o sprječavanju pranja novca ("Službeni glasnik BiH", br. 29/04);
10. Zakon o tužiteljstvu Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 42/03, 9/04 i 35/04);
11. Zakon o parničnom postupku pred Sudom Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 36/04);
12. Zakon o parničnom postupku ("Službeni glasnik BiH", broj: 53/03);
13. Zakon o postupku medijacije ("Službeni glasnik BiH", br. 37/04);
14. Zakon o računovodstvu i reviziji Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 42/04);
15. Zakon o osiguranju depozita u BiH ("Službeni glasnik BiH", broj: 20/02, 18/05);
16. Zakon o privremenom odgađanju od izvršenja potraživanja na osnovu izvršnih odluka na teret budžeta institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 43/03 i 43/04);
17. Zakon o trezoru institucija BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 27/00);
18. Zakon o javnim nabavkama BiH ("Službeni glasnik BiH", broj: 49/04, 19/05, 52/05, 24/06 i 70/06);
19. Zakon o zaštiti potrošača u BiH ("Službeni glasnik BiH", broj: 25/06);
20. Zakon o izmirenju obaveza po računima stare devizne štednje ("Službeni glasnik BiH", broj: 28/06 i 76/06);

Zakoni F BiH

1. Zakon o Agenciji za bankarstvo Federacije BiH ("Službene novine F BiH", broj 9/96, 27/98, 20/00, 45/00, 58/02, 13/03, 19/03, 47/06, 59/06);
2. Zakon o bankama ("Službene novine F BiH", broj 39/98, 32/00, 48/01, 27/02, 41/02, 58/02, 13/03, 19/03 i 28/03);
3. Zakon o finansijskom poslovanju ("Službene novine F BiH", broj 2/95, 14/97, 13/00 i 29/00);
4. Zakon o deviznom poslovanju ("Službene novine F BiH", broj 35/98);
5. Zakon o vrijednosnim papirima ("Službene novine F BiH", broj 39/98 i 36/99);
6. Zakon o registru vrijednosnih papira ("Službene novine F BiH", broj 39/98 i 36/99);
7. Zakon o komisiji za vrijednosne papire ("Službene novine F BiH", broj 39/98 i 36/99);
8. Zakon o mjenici ("Službene novine F BiH", broj 32/00, 28/03);
9. Zakon o čeku ("Službene novine F BiH", broj 32/00);
10. Zakon o platnim transakcijama ("Službene novine F BiH", broj 32/00, 28/03);
11. Zakon o obligacionim odnosima ("Službene novine F BiH", broj: 29/03);
12. Zakon o privrednim društvima ("Službene novine F BiH", broj 23/99, 45/00, 2/02, 6/02 – ispravka i 29/03, 68/05);
13. Zakon o stečajnom postupku ("Službene novine F BiH", broj: 29/03, 32/04, 42/06);

14. Zakon o likvidacionom postupku ("Službene novine FBiH", broj:29/03);
15. Zakon o radu ("Službene novine F BiH", broj 43/99, 32/00 i 29/03);
16. Zakon o izvršnom postupku ("Službene novine F BiH", broj 32/03, 33/06, 39/06);
17. Zakon o parničnom postupku ("Službene novine F BiH", broj: 53/03 i 19/06);
18. Zakon o početnom bilansu stanja preduzeća i banaka ("Službene novine F BiH", broj: 12/98, 40/99, 47/06);
19. Zakon o postupku upisa pravnih osoba u sudski registar ("Službene novine F BiH", broj 4/00, 19/00, 49/00, 32/01, 58/01, 14/02, 19/03, 29/03 i 50/03);
20. Zakon o upravnom postupku ("Službene novine F BiH", broj: 2/98 i 48/99);
21. Zakon o prekršajima FBiH ("Službene novine F BiH", broj: 31/06);
22. Zakon o trezoru u F BiH ("Službene novine F BiH", broj: 19/03);
23. Zakon o računovodstvu i reviziji u FBiH ("Službene novine F BiH", broj:32/05);
24. Zakon o konkurenciji ("Službene novine FBiH", broj: 48/05);
25. Zakon o preuzimanju dioničkih društava ("Službene novine Federacije BiH", broj 7/06);
26. Zakon o mikrokreditnim organizacijama ("Službene novine F BiH", broj. 59/06).

ODLUKE AGENCIJE ZA BANKARSTVO FEDERACIJE BiH KOJIMA SE UREĐUJE RAD BANAKA

1. Odluka o superviziji banaka i postupcima Agencije za bankarstvo Federacije BiH ("Službene novine F BiH", broj 3/03);
2. Odluka o minimalnim standardima za upravljanje kapitalom banaka ("Službene novine F BiH", broj 3/03, 18/03, 53/06, 55/07, 81/07, 6/08);
3. Odluka o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka ("Službene novine F BiH", broj 3/03, 54/04, 68/05);
4. Odluka o minimalnim standardima za upravljanje koncentracijom rizika banaka ("Službene novine F BiH", broj 3/03, 6/03 ispr., 18/03, 64/03, 1/06);
5. Odluka o minimalnim standardima za upravljanje rizikom likvidnosti banaka ("Službene novine F BiH", broj 3/03, 12/04, 88/07, 6/08);
6. Odluka o minimalnim standardima za upravljanje deviznim rizikom banaka ("Službene novine F BiH", broj 3/03, 31/03, 64/03, 54/04);
7. Odluka o minimalnim standardima aktivnosti banaka na sprječavanju pranja novca i finansiranju terorizma ("Službene novine F BiH", broj 3/03, 18/04, 5/05, 13/05);
8. Odluka o izjavi o imovinskom stanju ("Službene novine F BiH", broj 3/03);
9. Odluka o minimalnim standardima za poslovanje s osobama povezanim sa bankom ("Službene novine F BiH", broj 3/03);
10. Odluka o minimalnim standardima za dokumentiranje kreditnih aktivnosti banaka ("Službene novine F BiH", broj 3/03);
11. Odluka o minimalnim standardima sistema interne kontrole u bankama ("Službene novine F BiH", broj 3/03);
12. Odluka o minimalnim standardima interne i eksterne revizije u bankama ("Službene novine F BiH", broj 3/03);
13. Odluka o uvjetima kada se banka smatra nesolventnom ("Službene novine F BiH", broj 3/03);
14. Odluka o postupku za utvrđivanje potraživanja i raspodjele aktive i pasive prilikom likvidacije banaka ("Službene novine F BiH", broj 3/03);
15. Odluka o formi izvještaja koje banke dostavljaju Agenciji za bankarstvo Federacije BiH ("Službene novine F BiH", broj 3/03, 18/03, 52/03, 64/03 ispr., 6/04, 14/04, 54/04, 5/05, 43/07, 55/07, 81/07, 88/07, 6/08);
16. Odluka o izvještavanju o nesolidnim komitentima koji se smatraju specijalnim kreditnim rizikom ("Službene novine F BiH", broj 3/03);
17. Odluka o minimumu obima oblika i sadržaja programa i izvještaja o ekonomsko finansijskoj reviziji banaka ("Službene novine F BiH", broj 3/03, 64/03);
18. Kriteriji za interno rangiranje banaka od strane Agencije za bankarstvo F BiH ("Službene novine F BiH", broj 3/03, 6/03 ispr.);
19. Odluka o obračunu kamata i naknada za neaktivne račune ("Službene novine F BiH", broj 7/03);

20. Odluka o visini i uslovima dodjele kredita uposlenicima banke ("Službene novine F BiH", broj 7/03);
21. Uputstvo za licenciranje i druge saglasnosti Agencije za bankarstvo F BiH ("Službene novine F BiH", broj 46/02, 18/03, 27/04, 6/08 izmj. i Preč.tekst);
22. Odluka o minimalnim standardima za upravljanje tržišnim rizicima u bankama ("Službene novine Federacije BiH", broj: 55/07, 81/07);
23. Odluka o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite ("Službene novine Federacije BiH", broj 27/07);
24. Odluka o minimalnim standardima za upravljanje operativnim rizikom u bankama („Službene novine FBiH“, broj: 6/08).

ODLUKE AGENCIJE ZA BANKARSTVO FEDERACIJE BIH KOJIMA SE UREĐUJE RAD MIKROKREDITNIH ORGANIZACIJA

1. Odluka o uslovima i postupku za izdavanje dozvole za rad mikrokreditnoj fondaciji nastaloj promjenom oblika mikrokreditne organizacije („Službene novine Federacije BiH“, broj: 27/07);
2. Odluka o uslovima i postupku za izdavanje i oduzimanje dozvole za rad i drugih saglasnosti mikrokreditnim organizacijama („Službene novine Federacije BiH“, broj: 27/07);
3. Odluka o uslovima i postupku za izdavanje dozvole za rad i saglasnosti za sticanje vlasničkih udjela ulaganjem i prijenosom imovine mikrokreditne fondacije („Službene novine Federacije BiH“, broj: 27/07);
4. Odluka o nadzoru poslovanja mikrokreditnih organizacija („Službene novine Federacije BiH“, broj: 27/07);
5. Odluka o obliku i sadržaju izvještaja koje mikrokreditne organizacije dostavljaju Agenciji za bankarstvo Federacije BiH i rokovima izvještavanja („Službene novine Federacije BiH“, broj: 27/07);
6. Odluka o visini i načinu formiranja i održavanja rezervi za pokriće kreditnih gubitaka mikrokreditnih organizacija („Službene novine Federacije BiH“, broj: 27/07);
7. Odluka o ostalim općim uslovima za poslovanje mikrokreditne organizacije („Službene novine Federacije BiH“, broj: 27/07);
8. Odluka o naknadama koju mikrokreditne organizacije plaćaju Agenciji za bankarstvo Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH“, broj: 27/07);
9. Odluka o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite („Službene novine Federacije BiH“, broj: 27/07).

BILANS STANJA BANAKA U FBiH PO ŠEMI FBA

AKTIVNI PODBILANS

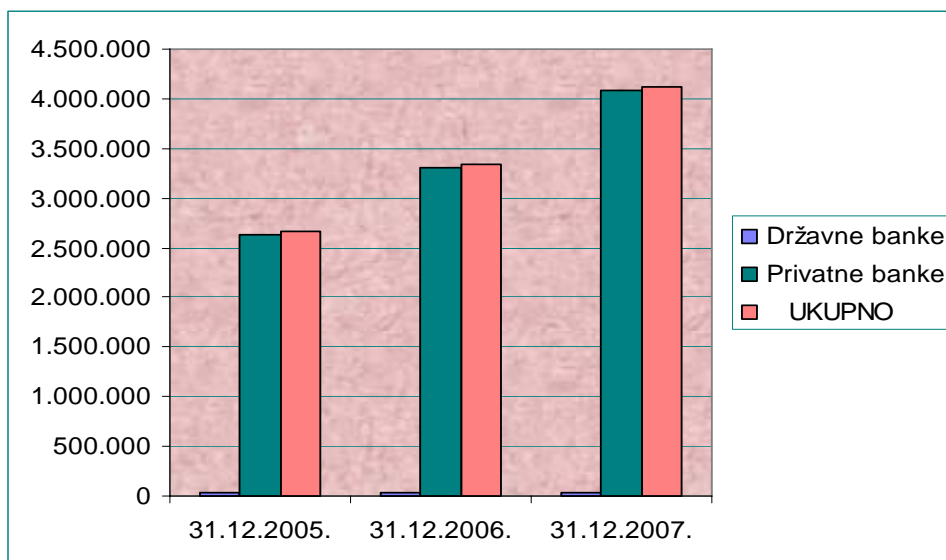
u 000 KM

R.br.	O P I S	31.12.2005.	31.12.2006.	31.12.2007.
A K T I V A				
1.	Novčana sredstva i računi depozita kod depozitnih institucija	3.533.700	4.286.202	4.895.107
1a	Gotov novac i nekamatonosni računi depozita	1.167.310	1.514.758	349.375
1b	Kamatonosni računi depozita	2.366.390	2.771.444	4.545.732
2.	Vrijednosni papiri za trgovanje	13.625	41.121	44.361
3.	Plasmani drugim bankama	68.811	105.390	69.314
4.	Kreditni, potraživanja po poslovima lizinga i dospjela potraživanja	5.545.077	6.820.154	8.875.003
4a	Kreditni	5.326.708	6.609.122	8.660.601
4b	Potraživanja po poslovima lizinga	192	180	168
4c	Dospjela potraživanja po kreditima i poslovima lizinga	218.177	210.852	214.234
5.	Vrijednosni papiri koji se drže do dospijeha	6.385	4.801	4.204
6.	Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	275.276	314.012	364.721
7.	Ostale nekretnine	31.361	27.659	41.846
8.	Investicije u nekonsolidovana povezana preduzeća	28.750	27.679	34.387
9.	Ostala aktiva	154.222	170.492	217.712
10.	MINUS:Rezerve za potencijalne gubitke	278.499	299.155	343.148
10a	Rezerve na stavke pozicije 4. Aktive	260.155	288.433	329.875
10b	Rezerve na pozicije Aktive osim pozicije 4.	18.344	10.722	13.273
11.	UKUPNA AKTIVA	9.378.708	11.498.355	14.203.507
O B A V E Z E				
12.	Depoziti	6.864.048	8.379.322	10.190.977
12a	Kamatonosni depoziti	6.114.978	7.529.517	9.368.276
12b	Nekamatonosni depoziti	749.070	849.805	822.701
13.	Uzete pozajmice - dospjele obaveze	8.308	7.802	7.376
13a	Stanje dospjelih, a neisplaćenih obaveza	0	0	0
13b	Stanje neizmirenih - pozvanih za plaćanje vanbilansnih obaveza	8.308	7.802	7.376
14.	Uzete pozajmice od drugih banaka	2.912	2.890	3.289
15.	Obaveze prema vladi	0	0	0
16.	Obaveze po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama	1.152.910	1.420.944	1.856.471
16a	sa preostalim rokom dospijeha do jedne godine	241.955	196.381	357.425
16b	sa preostalim rokom dospijeha preko jedne godine	910.955	1.224.563	1.499.046
17.	Subordinisani dugovi i subordinisane obveznice	132.429	145.079	242.791
18.	Ostale obaveze	201.384	315.733	384.585
19.	UKUPNE OBAVEZE	8.361.991	10.271.770	12.685.489
K A P I T A L				
20.	Trajne prioritetne dionice	26.280	30.180	26.224
21.	Obične dionice	773.205	858.610	1.018.997
22.	Emisiona ažia	29.975	71.130	94.739
22a	na trajne prioritetne dionice	532	8.332	28.123
22b	na obične dionice	29.443	62.798	66.616
23.	Neraspoređena dobit i rezerve kapitala	130.440	172.581	262.894
24.	Kursne razlike	0	0	0
25.	Ostali kapital	56.817	94.084	115.164
26.	UKUPNI KAPITAL (20. do 25.)	1.016.717	1.226.585	1.518.018
27.	UKUPNE OBAVEZE I KAPITAL (19 +26)	9.378.708	11.498.355	14.203.507
	PASIVNI I NEUTRALNI PODBILANS	680.040	641.164	606.752
	UKUPNA BILANSNA SUMA BANAKA	10.058.748	12.139.519	14.810.259

NOVA ŠTEDNJA STANOVNIŠTVA PO PERIODIMA

u 000 KM

	31.12.2005.	31.12.2006.	31.12.2007.
Državne banke	26.886	31.723	30.469
Privatne banke	2.638.391	3.308.413	4.086.820
UKUPNO	2.665.277	3.340.136	4.117.289

KLASIFIKACIJA AKTIVE I VANBILANSNIH RIZIČNIH STAVKI
na dan **31.12.2007.** godine

- AKTIVNI BILANS -

u 000 KM

R. br.	STAVKE AKTIVE BILANSA I VANBILANSA	K L A S I F I K A C I J A					UKUPNO
		A	B	C	D	E	
1.	Kratkoročni krediti	1.427.063	283.694	6.167	2.373	0	1.719.297
2.	Dugoročni krediti	5.931.219	830.661	112.202	67.374	16	6.941.472
3.	Ostali plasmani	59.533	1.551	817	6	0	61.907
4.	Obračunata kamata	40.122	13.400	0	0	0	53.522
5.	Dospjela potraživanja	93.695	53.580	19.510	43.809	2	210.596
6.	Potraživanja po plaćenim garancijama	338	15	6	3.279	0	3.638
7.	Ostala aktiva	5.544.902	7.306	1.542	2.454	20	5.556.224
8.	STAVKE AKTIVE BILANSA UKUPNO:	13.096.872	1.190.207	140.244	119.295	38	14.546.656
	a) Plative garancije	285.525	63.570	371	1.577	0	351.043
9.	b) Činidbene garancije	434.778	119.160	1.185	172	0	555.295
10.	Nepokriveni akreditivi	55.198	16.325	0	299	0	71.822
11.	Neopozive kreditne obaveze	1.382.442	87.594	1.268	472	0	1.471.776
12.	Ostale potencijalne obaveze	3.690	0	0	0	0	3.690
13.	STAVKE VANBILANSA UKUPNO:	2.161.633	286.649	2.824	2.520	0	2.453.626
14.	UKUPNO STAVKE BILANSA I VANBILANSA (8 + 13)	15.258.505	1.476.856	143.068	121.815	38	17.000.282
15.	Opći kred.rizik i Potencijalni kred.gubici (r.br.14 X % gubitaka)	197.924	105.268	35.602	66.885	38	405.717
16.	Već formirane Opće rezerve (A) i Posebne rezerve (B,C,D,E)	197.899	105.268	35.601	66.885	38	405.691
17.	VIŠE (MANJE) formiranih rezervi (R.br.16. - R.br.15.) + ili -	-25	0	-1	0	0	-26

BILANS USPJEHA

u 000 KM

ELEMENTI	OSTVARENO 31.12. 2006.		OSTVARENO 31.12.2007.		INDEX 4 : 2
	Iznos	učešće u ukupnom prihodu	Iznos	učešće u ukupnom prihodu	
PRIHODI					
Prihod od kamata	630.174	92%	834.533	103%	132
Kamatni troškovi	234.630	34%	323.771	40%	138
Neto kamatni prihodi	395.544	58%	510.762	63%	129
Prihod od naknada i ostali operativni prihodi	288.110	42%	296.984	37%	103
UKUPNI PRIHOD	683.654	100%	807.746	100%	118
TROŠKOVI					
Rezerve za potencijalne gubitke	143.059	21%	172.548	21%	121
Troškovi plaća i doprinosa	185.907	27%	219.730	27%	118
Troškovi fiksne aktive i režije	110.239	16%	124.633	16%	113
Ostali troškovi	148.066	22%	163.813	20%	111
UKUPNI TROŠKOVI (bez kamata)	587.271	86%	680.724	84%	116
NETO PRIHOD PRIJE POREZA	96.383	14%	127.022	16%	132
Porez na prihod	8.126	1%	11.858	1%	146
NETO PRIHOD	88.257	13%	115.164	15%	130

USPOREDNI PREGLED O STANJU I ADEKVATNOSTI KAPITALA

AKTIVNI PODBILANS

u 000 KM

R.br.	O P I S	31.12.2005.	31.12.2006.	31.12.2007.
1	OSNOVNI KAPITAL BANKE			
1.a.	Dionički kapital, rezerve i dobit			
1.1.	Dionički kapital - obične i trajne priorit.nekumulat. dionice -novčane uplate	784.085	873.390	1.029.756
1.2.	Dionički kapital - obične i trajne priorit.nekumulat. dionice -uložene stvari i prava	12.550	12.550	12.550
1.3.	Iznos emisionih ažia ostvarenih pri uplati dionica	29.975	71.130	94.739
1.4.	Opće zakonske rezerve (rezerve propisane zakonom)	41.801	61.228	65.942
1.5.	Ostale rezerve koje se ne odnose na procjenu kvaliteta aktive	49.583	86.990	128.882
1.6.	Zadržana – neraspodijeljena dobit iz prethodnih godina	76.939	93.543	132.711
1.a.	UKUPNO (od 1.1. do 1.6.)	994.933	1.198.831	1.464.580
1.b.	Odbitne stavke od 1.a.			
1.7.	Nepokriveni gubici preneseni iz prethodnih godina	34.741	62.603	65.514
1.8.	Gubitak iz tekuće godine	26.376	7.030	8.261
1.9.	Knjigovodstvena vrijednost vlastitih (trezorskih) dionica u posjedu banke			2
1.10.	Iznos nematerijalne imovine	41.424	40.105	53.453
1.b.	UKUPNO (od 1.7. do 1.10.)	102.541	109.738	127.230
1.	IZNOS OSNOVNOG KAPITALA: (1.a.-1.b.)	892.392	1.089.093	1.337.350
2	DOPUNSKI KAPITAL BANKE			
2.1.	Dionički kapital - obične i trajne priorit.kumulat. dionice -novčane uplate	2.850	2.850	2.917
2.2.	Dionički kapital - obične i trajne priorit.kumulat. dionice -uložene stvari i prava	0	0	0
2.3.	Opće rezerve za kreditne gubitke na kategoriju A – Dobra aktiva	119.163	150.200	197.899
2.4.	Iznos obračunate dobiti u tekućoj godini revidirane i potvrđene eksternom revizijom	43.423	85.689	98.778
2.5.	Iznos dobiti za koju je FBA izdala rješenje o privremenoj obustavi raspodjele	0	0	0
2.6.	Iznos subordinisanih dugova najviše 50% iznosa Osnovnog kapitala	126.632	139.251	191.575
2.7.	Hibridne konvertibilne stavke - najviše do 50% iznosa Osnovnog kapitala	0	0	0
2.8.	Iznos stavki-obaveza trajnog karaktera bez obaveze za vraćanje	5.797	5.828	50.855
2.	IZNOS DOPUNSKOG KAPITALA: (od 2.1. do 2.8.)	297.865	383.818	542.024
3	ODBITNE STAVKE OD KAPITALA BANKE			
3.1.	Dio uloženog dioničkog kapitala koji je po ocjeni FBA primljena, a precijenjena vrij.	0	0	0
3.2.	Ulozi u kapital drugih pravnih lica koji prelaze 5% visine Osnovnog kapitala banke	17.235	17.236	16.036
3.3.	Potraživanja od dioničara sa znač. glas.pravom - odobrena suprotno propisima	0	0	0
3.4.	VIKR prema dioničarima sa znač. glas. pravom u banci bez saglasnosti FBA	0	0	0
3.	IZNOS ODBITNIH STAVKI OD KAPITALA BANKE: (od 3.1. do 3.4.)	17.235	17.236	16.036
A	IZNOS NETO KAPITALA BANKE (1.+2.-3.)	1.173.022	1.455.675	1.863.338
B.	RIZIK PONDERISANE AKTIVE I KREDITNIH EKIVALENATA	6.681.510	8.282.086	10.747.145
C.	STOPA NETO-KAPITALA (ADEKVATNOSTI KAPITALA) (A.:B.) X 100	17,6%	17,6%	17,3%

BROJ ZAPOSLENIH RADNIKA PO BANKAMA

R.br.	BANKA	31.12.2005.	31.12.2006.	31.12.2007.
1	ABS BANKA dd SARAJEVO	290	297	326
2	BOSNA BANK INTERNATIONAL dd Sarajevo	85	104	145
3	BOR BANKA dd SARAJEVO	37	40	42
4	CBS BANK dd SARAJEVO	130		
5	FIMA BANKA dd SARAJEVO		58	101
6	HVB CENTRAL PROFIT BANKA dd SARAJEVO	451	476	465
7	HERCEGOVACKA BANKA dd MOSTAR	99	98	93
8	HYPO ALPE ADRIA BANK dd MOSTAR	431	492	550
9	INVESTICIJSKA BANKA FBiH SARAJEVO	75	84	104
10	INVESTICIONO KOMERCIJALNA BANKA dd ZENICA	165	163	154
11	KOMERCIJALNO INVESTICIONA BANKA dd V. KLADUŠA	63	66	65
12	LT GOSPODARSKA BANKA dd SARAJEVO	186	196	
13	LJUBLJANSKA BANKA dd SARAJEVO	62		
14	NLB TUZLANSKA BANKA dd TUZLA		479	472
15	TUZLANSKA BANKA dd TUZLA	332		
16	PROCREDIT BANK dd SARAJEVO	430	595	831
17	POŠTANSKA BANKA dd SARAJEVO	63	63	97
18	PRIVREDNA BANKA dd SARAJEVO	190	170	163
19	RAIFFEISEN BANK BH dd SARAJEVO	1.195	1.348	1.543
20	TURKISH ZIRAAT BANK dd SARAJEVO	95	108	129
21	UNA BANKA dd BIHAĆ	58	61	59
22	UNION BANKA dd SARAJEVO	180	175	179
23	UPI BANKA dd SARAJEVO	208	233	479
24	UNI CREDIT ZAGREBAČKA BANKA BH dd MOSTAR	790	840	840
25	VAKUFSKA BANKA dd SARAJEVO	167	175	184
26	VOLKSBANK BH dd SARAJEVO	233	285	340
	UKUPNO	6.015	6.606	7.361